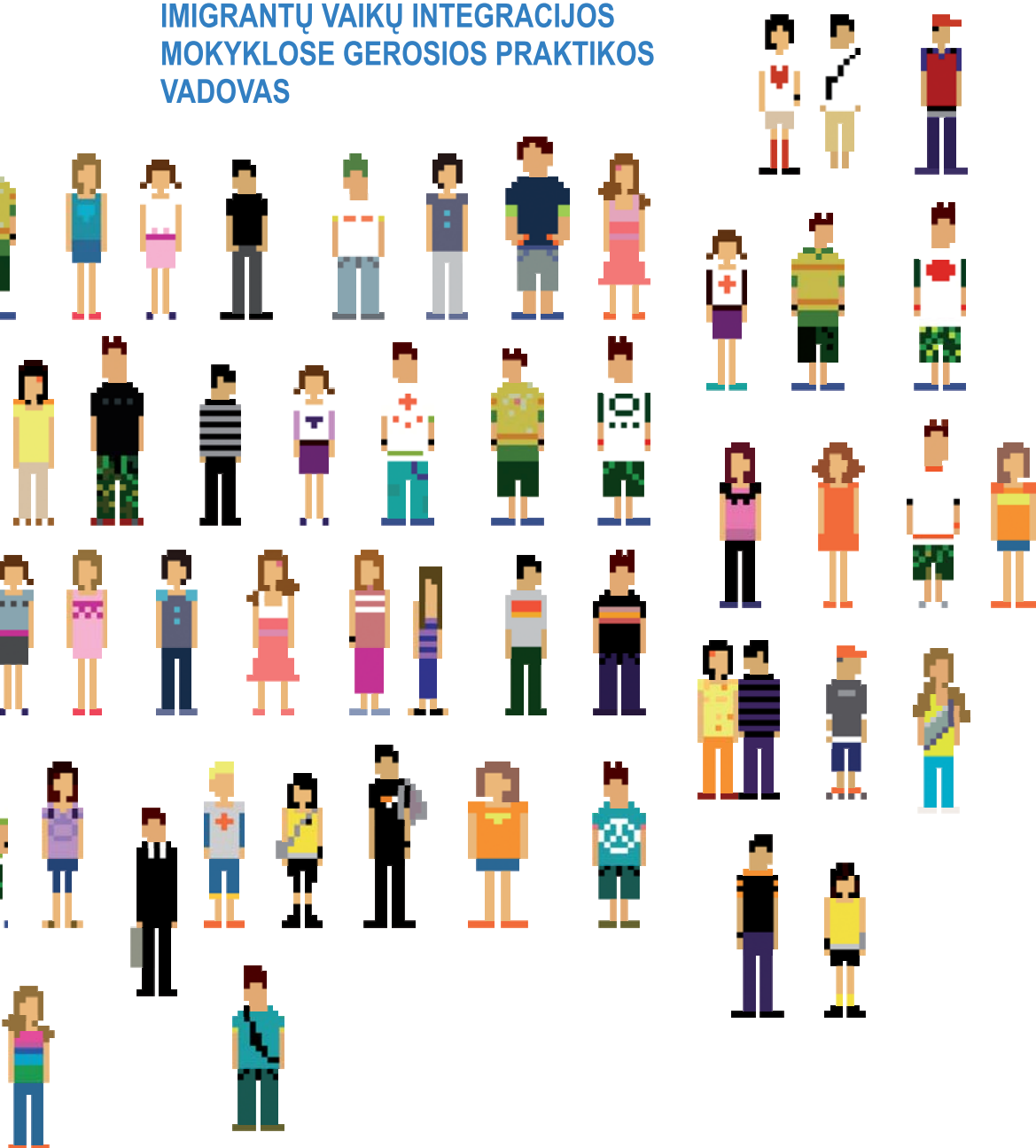

IMIGRANTŲ VAIKŲ INTEGRACIJOS
MOKYKLOSE GEROSIOS PRAKTIKOS
VADOVAS

IMIGRANTŲ VAIKŲ INTEGRACIJOS MOKYKLOSE GEROSIOS PRAKTIKOS VADOVAS

ĮVADAS

Įvadas

Europos mokyklų be rasizmo, mokyklų už taiką ir ugdymą tinklas

Projektas „Gerosios praktikos įgyvendinimas imigrantų vaikų integracijai Europos mokyklų švietimo programose“

Integracijos gerosios praktikos vadovas

Europos projekte naudojamų reikšminių žodžių standartinis bendras specialiųjų terminų žodynėlis

1 dalis:

Pedagoginės veiklos imigrantų vaikų (mokinių) integracijai

Europos mokyklose.

Organizacijų siūlomos veiklos, kurių dar niekas neįgyvendino.

2 dalis:

Nacionalinis specialiųjų terminų žodynėlis

Pateikiami gerosios praktikos apibrėžimai integracijos ir tarpkultūriškumo sąvokoms nusakyti išvados ir perspektyva

PRIEDAI

Dalyvaujančios mokyklos

Dalyvaujančios NVO

Bibliografija

Beveik visose Europos šalyse ir netgi kaimuose migracija įtakoja vis didėjančios kultūrinės įvairovės ir naujų socialinės atskirties formų atsiradimą. Priklausomai nuo vietos erdvinės ir socioekonominės charakteristikos, be kitų su imigracija susijusių veiksnių, ši situacija greičiau ar lėčiau kinta. Nepaisant šių vietos ar regiono skirtumų, mes gyvename visuomenėse, kurios yra vis labiau pažeidžiamos ir sudėtingesnės sociokultūrinio aspektu, o tai verčia mus visus imtis rimtų pastangų siekiant užtikrinti įvairialypį ir integruotą kultūrų sambūvį.

Šioje situacijoje švietimo sistema nėra išskirtinė. Tarsi mikrotikrovė, mokyklos atspindi bendrą kontekstą tos situacijos, kurioje jos egzistuoja. Imigrantų populiacijos augimas pakeitė Europos mokyklos klasių sudėtį, kuriose randame plačią kultūrinę ir socioekonominę įvairovę.

Informaciniuose pranešimuose, institucijų ataskaitose ir socialiniuose tyrimuose pateikiami duomenys, kurie atspindi aiškių jaunimo rasistinių ir ksenofobinių požiūrių bei agresyvių elgesį ir diskriminuojančius veiksmus. Štai keletas tokių duomenų ir informacinių pranešimų pavyzdžių:

- 2008 m. Britų Taryba atliko tyrimą keliose Europos šalyse, kuriame dalyvavo 3 500 vaikų ir paauglių („Ištrauktis ir įvairovė“) besimokančių mokyklose, kuriose mokosi daug imigrantų. Tyrimas parodė, kad, pavyzdžiui, 32% jautė, kad iš jų šaipomasi dėl jų skirtingumo, tokio kaip odos spalva, fizinės išvaizdos skirtumai ar negalia.
- Kasmet ENAR (Europos tinklas kovai prieš rasizmą (*angl.* European Network against Racism)) skelbia šešėlinius pranešimus, kuriuose smulkiai aprašomi rasizmo ir ksenofobijos atvejai beveik visose ES šalyse asmeniniu, socialiniu ir instituciniu lygmenimis. Kasmet galime įvertinti kaip rasistinis elgesys ir požiūris vyrauja, o tam tikruose sektoriuose netgi auga. Šie pranešimai rengiami dalyvaujant įvairioms NVO iš kiekvienos šalies, kurios dirba šiame sektoriuje, kovojant prieš rasizmą ir diskriminaciją.
- 2009 m. Jungtinių Valstijų valstybės departamento parengtame metiniame pranešime dėl žmogaus teisių pabrėžiamas rasizmo didėjimas visoje Europoje. Michael Posner, Valstybės sekretoriaus pavaduotojas žmogaus teisių klausimams, per įvadinę konferenciją paaiškino, kad „padaugėjo neapykantos paskatintų nusikaltimų ir žiaurių išpuolių, kuriuos, tikėtina, įtakojo religiniai, rasiniai ar socialiniai skirtumai“; „pavyzdžiui, daugėja išpuolių prieš tokias grupes kaip musulmonai. Pasitaikė smurtinių atsakomųjų reakcijų prieš didėjančią imigraciją ir diskriminaciją dėl aprūpinimo gyvenamuoju būstu ir darbu“.

Be politinių ir ekonominių veiksmų, pedagogai yra atsakingi už socialinio sambūvio kūrimą. Būtina mokyti mūsų vaikus ir jaunimą, kaip žmones galinčius išmokti, apie tai, kaip elgtis ir mokytis, kaip išlikti sambūvyje, kai daugiakultūriškumas vis auga, o situacija darosi sudėtingesnė.

Švietimo reikšmė bet kokiam vaikui yra neabejotinai svarbi dėl to, kad būtent mokykloje yra ugdomi socialiai ir instrumentiniai įgūdžiai, kurie yra būtini visaverčiam vaiko kaip individo vystymuisi. Kalbat apie imigrantų vaikus, tokio švietimo reikšmė dar labiau padidėja, kadangi paprastai jie susiduria su dar didesniais sunkumais: skirtinga kalba, religija ir / ar kultūra bei, daugeliu atveju, žema socioekonominė padėtis.

Kalbant apie kovą prieš rasizmą ar diskriminaciją apskritai bei integraciją, švietimo sistema vaidina labai svarbų vaidmenį šiame darbe. Kaip antrasis socializuojantis veiksnys (jei laikysim šeimą pirmuoju), galimybės, kurios atsiranda mokyklose kovojant prieš diskriminaciją ir didėjant tarpkultūrinei integracijai, yra unikalios.

Europoje pagrindinis išsilavinimas yra privalomas visiems vaikams ir jaunimui nuo ankstyvos vaikystės iki paauglystės (priklausomai nuo šalies, mokytis privaloma nuo 10 iki 15 metų). Tai pirmoji proga švietimo sistemoje kovoti prieš rasizmą: keleri metų privalomo mokymosi ir mokinių įvairovė ne tik kilmės požiūriu, bet ir etniškumo, religijos, lyties, įgūdžių ir kitais požiūriais.

Pažvelkime į sudarytas galimybes skatinti integraciją ir galimybę dirbti su vaikais ir jaunimu švietimo sistemoje.

- Elgesio normos vystosi nuo ankstyvos vaikystės iki paauglystės, kol nustatoma etinių principų sistema.

- Galimybės šias temas analizuoti švietimo sistemoje yra labai įvairios. Mokyklos programose darbas yra sukauptas į vertybes, kurios padalytos į įgūdžius kiekvieniems akademiniais metams. Socialinio švietimo dalykas (įdiegtas daugelyje Europos šalių) siejamas su įvairiais sambūvio, žmogaus teisių, demokratinų vertybių ir kitais aspektais be jau gerai žinomo ir būtino vertybių mokymo transversalumo, kuris turi būti įtrauktas į kiekvieno dalyko turinį. Apie ką mes dabar kalbame yra pati mokymo programa, o kaip dėl esminių aspektų? Verta prisiminti, kad vienas iš svarbiausių mokymosi metodų yra mokymasis mėgdžiojant, arba socialinis mokymasis; kopijuojami veiksmai ir elgsena, mokomasi iš to, ką matome kaip tai daroma, o ne iš to, kaip sakoma, kad turi būti daroma. Mokymas per vertybes vyksta ne tik formaliai klasėje, bet ir perduodant klasėje pateiktą mokytojo žinią ar pavyzdį.
- Tai, kad privalomas mokslas yra tęstinis procesas, sudaro galimybes tokiu pat būdu ugdyti tarpkultūriškumą ir integraciją. Sambūvio ir tolerancijos įgūdžiai įgyjami vienais metais yra stiprinami ir vystomi kitais metais, nekalbant apie tai, kad su amžiumi didėja ir gebėjimas suprasti pasaulį socialine, emocine ir santykine prasme.

Vis dėlto mokyklos darbas neapsiriboja vien mokytojų darbu. Santykiai, kuriuos švietimo centrai kuria su juos supančia aplinka, motinomis ir tėvais, socialinių dalininkų grupėmis ir t.t., yra labai svarbūs siekiant užtikrinti visavertį mokinių ugdymą. Kuo šis bendradarbiavimas įvairesnis ir platesnis, tuo sėkmingiau ugdomi mokinio socialiai ir asmeniniai gebėjimai.

Kitas socialinis dalininkas, galintis palengvinti ir sustiprinti mokymo centruose vykdomą darbą, yra asociacijų tinklas. Asociacijos, kurios specializuojasi švietimo srityje ir tarpkultūriniame švietime, vykdydamos savo veiklą, palaiko mokyklose vykdomą darbą dėl vertybių mokymo.

Šis vadovas, kurį laikote savo rankose, yra pasidalijimo patirtimi ir veiklų, susijusių su tarpkultūriniu švietimu, gautų iš 6 Europos NVO, turinčių plačią darbo švietimo centruose patirtį, rezultatas.

Vienas iš projekto tikslų buvo pasiūlyti Europos organizacijoms ir mokykloms, su kuriomis jos dirba, daug naudingų veiklų skatinant tarpkultūrinį sambūvį ir integraciją mokyklose siekiant patikrinti jų veiksmingumą ir galimybes juos įgyvendinti kitose šalyse.

Toliau pateiktoje dalyje pristatomas projektas, jo tikslai ir vykdymo eiga.

Ivadas

Europos mokyklų be rasizmo, mokyklų už taiką ir ugdymą tinklas

Judėjimas *Mokyklos be rasizmo* (toliau SWR (*angl. Schools without Racism*)) prasidėjo 1988 m. Antverpene (Belgijoje) atsakant į vis dažnėjančius agresijos, netolerancijos ir rasizmo išpuolius visuomenėje ir ekstremistinių dešiniųjų radikalų bei atvirai ksenofobiškų partijų plitimą. Jam vadovavo grupė pedagogų, kurie supranta, kad švietimas, ypač švietimo sistema, yra labai veiksmingas įrankis ugdant naują piliečių kartą, kurie pasipriešintų rasizmui bei ksenofobijai, ir kurie gintų vertybes, tokias kaip lygios teisės, taika ir dialogas.

Nuo įsikūrimo pradžios SWR pabandė tapti švietimo centru Europos tinklu, kuris aktyviai kovoja prieš ksenofobišką požiūrį Europos šalyse tame sektoriuje, kuris turės didžiausią įtaką naujai piliečių kartai, t.y. švietimo sektoriuje. Jis prasidėjo kaip atviras ir lankstus įrankis orientuotas į antirasistinį ir tarpkultūrinį mokymą mokyklose, leidžiantis suvokti skirtumus ir integruoti kitų grupių kultūrinius elementus su vietos grupėmis, tokiu būdu kuriant tarpkultūrinę atmosferą, kurioje pradinukai ir jaunimas iš skirtingų vietų susipažintų vieni su kitais, vertintų vieni kitus, suprastų vieni kitus ir augtų drauge. Šią filosofiją ėmė taikyti vis daugiau šalies mokyklų ir po truputį ji paplito kitose Europos šalyse. SWR judėjimas šiuo metu yra vykdomas švietimo centruose Belgijoje, Nyderlanduose, Austrijoje, Vokietijoje ir Ispanijoje.

SWR judėjimas sutampa su mūsų suvokimu apie švietimą. Todėl nuo 1999 m. *Asamblea de Cooperación por la Paz* [Bendradarbiavimo taikos labui asamblėja] ėmėsi atsakomybės skleisti šio tinklo filosofiją Ispanijos mokyklose kaip socialinių pokyčių instrumentą ir naujos piliečių kartos kūrimą. Pritaikius ispanų visuomenei, programa buvo įdiegta 2001 m.

Kadangi SWR pradėjo veiklą kaip įrankis kovai prieš rasizmą mokyklose ir visuomenėje, nuo savo atsiradimo, *Asamblea de Cooperación por la Paz* siekė, kad programa ne tik skatintų tarpkultūriškumą, bet taptų instrumentu, siekiant įtraukti vertybių mokymą transversaliu ir nuolatiniu būdu į švietimo centrų mokymo programas ir mokymo metodus. Ispanijoje SWR judėjimas palaipsniui plėtėsi ir tapo programa, kuri be to, kad siekia sustabdyti visas diskriminacijos rūšis, taip pat siekia mokyti taikiai gyventi, spręsti konfliktus ir užtikrinti pasaulinį solidarumą, apimant asmeninę ir kolektyvinę atsakomybę visų tautų ir visuomenių žmonių socialinei raidai. Kaip tik todėl ši programa dabar yra vadinama *Mokyklos be rasizmo, mokyklos už taiką ir ugdymą* (SWR, SPD).

Šiuo požiūriu, SWR, SPD yra suprantama kaip mokykloms siūloma veiklos programa ir darbo instrumentas. Metodas, būdas teikti ir suprasti švietimą, kuris reikalauja įtraukti visą švietimo bendruomenę (mokytojus, mokinius, šeimas ir nepedagoginį personalą) siekiant tikslo sukurti teisingesnę ir paramą užtikrinančią visuomenę.

Projektas „Gerosios praktikos įgyvendinimas imigrantų vaikų integracijai Europos mokyklų švietimo programose“

Šis projektas skirtas skatinti imigrantų vaikų integraciją švietimo sistemoje. Siekiant šio tikslo, mes norime prisidėti prie dar labiau integruotų mokyklų kūrimo, kurios atsižvelgia į savo mokinių įvairovę ir jų specifinius poreikius, palaikydamos imigrantų kolektyvų (šeimų, mokinių ir t.t.) bei kitų švietimo bendruomenės narių dalyvavimą veiklose, kurios skatina tarpkultūrinį švietimą.

Mes, 6 NVO, drauge siekėme šio tikslo nuo 2009 m. sausio mėn.:

- Centre d'Entraînement aux Méthodes d'Education Active de Francia (CEMEA)
- Actiuni Sociale Prin Metode Educative Active de Rumania (ASMEA)
- Vuste Envis de República Checa
- Movimento Laici America Latina de Italia (MLAL)
- Lietuvos vaikų ir jaunimo centras (LVJC)
- Asamblea de Cooperación por la Paz de España (ACPP)

Drauge su kiekvienos šalies „komitetais“, kuriuos sudaro žmonės iš mokymų ir išteklių centrų, skirtų mokytojams, imigracijos asociacijoms ir mokykloms visose šiose šalyse, tam, kad pasikeistume patirtimi, gerais mokymo išteklių ir praktika dėl integracijos, patikrintume jų naudojimą įvairiuose kontekstuose ir pagerintume jų taikymą bei mastą.

Ši patirtis taip pat buvo įgyvendinta vykdant Mokyklų be rasizmo, mokyklų už taiką ir ugdymą tinko sklaidą kitose Europos šalyse. Tuo tikslu yra kuriama svetainė (www.escuelasineracismo.org), kurioje galėsite rasti informaciją apie šią patirtį, apie kiekvieną organizaciją, daugiau mokymo išteklių, forumų diskusijoms ir nuomonių pasikeitimui ir t.t. Svetainė tarnauja kaip instrumentas leidžiantis bendrauti mokytojams, konsultantams ir socialiniams atstovams, kurie siekia mokyti vertybių, taip sukuriant tokių žmonių ir organizacijų tinklą, kurios siekia to paties tikslo: sukurti teisingesnį ir lygybę užtikrinantį pasaulį

Integracijos gerosios praktikos vadovas

Vadovo tikslas pasiūlyti pedagogams įrankį, apimantį įvairias veiklas tarpkultūrinio švietimo darbe ir pagerinti mokinių (tiek imigrantų, tiek vietos gyventojų konkrečioje teritorijoje) ir jų šeimų integraciją mokyklose.

Šis vadovas buvo rengiamas keliais etapais:

- Veiklomis buvo pasikeista tarp 6 dalyvaujančių organizacijų. Kiekviena NVO pasiūlė kitoms NVO pačias efektyviausias ir naudingiausias veiklas tarpkultūrinio švietimo darbe. Iš šio veiklų rinkinio, kiekviena organizacija, drauge su savo šalių komitetais, išsirinko, veiklą, kuri bus diegiama mokyklose, atsižvelgiant į atitinkamų šalių kontekstą ir aplinkybes.

- Vėliau kiekviena NVO ir komitetas atitinkamai pritaikė pasirinktas veiklas dirbdami drauge su mokytojais ir, kai kuriais atvejais, šeimomis.
- Veiklos buvo vykdomos švietimo centruose ir buvo įvertinamos, siekiant patikrinti jų naudojimą ir veiksmingumą.

Šiame vadove pateikiamos ne tik veiklos, kurios buvo įgyvendintos kiekvienoje šalyje, bet ir kai kurios mainams pasiūlytos veiklos, kurios dar nebuvo vykdomos, bei du specialiųjų terminų žodynėliai; standartinis žodynelis, kuriame apibrėžiami pagrindiniai reikšminiai žodžiai pagal jų įprastus apibrėžimus ir kitas specialiųjų terminų žodynelis, kuriame siekiame pristatyti sąvokas labiau remiantis tarpkultūriškumo ir integracijos praktika.

Mes taip pat pateikiame „gerosios praktikos“ apibrėžimą, kurį parengėme po to, kai įgyvendinome veiklas kiekvienoje šalyje, kuris, tikimės, bus Jums naudingas. Be to, Jūs rasite išvadų ir perspektyvos dalį, kurioje mes analizuojame projektą ir galimas veiklas ateityje tęsiant darbą, susijusį su integracija, siekiant pagerinti visų žmonių integraciją bet kurioje šalyje.

Galima rasti, prieduose pateikiami dalyvaujančių žmonių vardai, mokyklos ir institucijos bei naudinga bibliografija, susijusi su tarpkultūrinio švietimo ir integracijos darbu.

Europos projekte naudojamų reikšminių žodžių standartinis bendras specialiųjų terminų žodynelis

Rasizmas

Neteisingas elgesys su žmonėmis, kurie priklauso skirtingai rasei; agresyvus elgesys jų atžvilgiu. Ideologija, teigianti, kad kai kurios žmonių rasės yra geresnės už kitas.

Ksenofobija

Stiprus užsieniečių nemėgimas, neapykanta ar baimė.
Sisteminis priešiškas užsieniečiams.

Migrantas

Asmuo, kuris keliasi iš vienos vietos į kitą.

Imigrantas

Asmuo, kuris apsigyvena užsienio šalyje.

Integracija

Procesas, kuris sudaro sąlygas žmonių lygiaverčiam dalyvavimui visuomenėje

Tolerancija

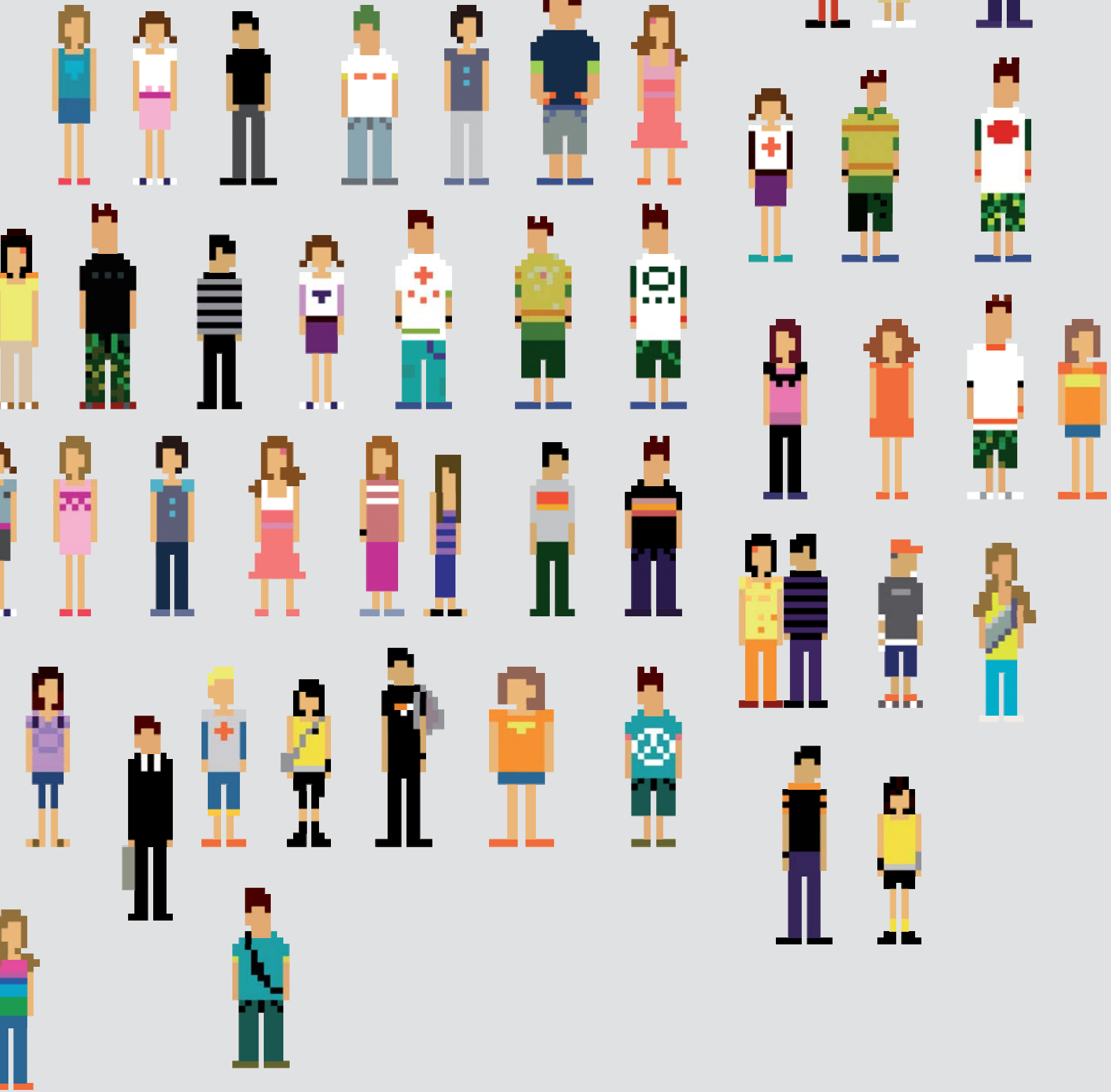
Noras priimti ar toleruoti kažką / ką nors, ypač nuomones ar elgesį, kuris Jums nėra priimtinas, arba žmones, kurie nėra tokie pat kaip Jūs. *Ispanų kalboje, priešingai nei kitose Europos kalbose, žodis „tolerancija“ yra sinonimiškas žodžiui „pagarba“.*

Pagarba

Žavėjimasis kažkuo / kuo nors dėl jų gerų savybių ar pasiekimų.

Mandagus elgesys ar rūpinimasis kažkuo / kuo nors, kas Jūsų nuomone yra svarbu. Ispanų kalboje šis žodis yra sinonimiškas žodžiui „tolerancija“.

1 dalis

1.1.

**PEDAGOGINĖS VEIKLOS
IMIGRANTŲ VAIKŲ
(MOKINIŲ)
INTEGRACIJAI EUROPOS
MOKYKLOSE.**

1 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

Kelionė vienybės link

Veikla, kurią buvo nuspręsta išbandyti Veronos ir aplinkinės provincijos mokyklose, buvo „Žurnalistinis konkursas“. Šį pasiūlymą pateikė partneris iš Lietuvos, siūlydamas pateikti žurnalistinius produktus tarpkultūrinėms temoms. Šis pasiūlymas pastiprino kitą jau suplanuotą iniciatyvą, pateiktą „Tante Tinte“ tinklo, tokiu būdu dar geriau išnaudojant šią iniciatyvą ir ją įtvirtinant Europos mainų kontekste bei padarant ją dar įžvalgesnę ir reprezentatyvesnę, kadangi šią iniciatyvą pasiūlė organizacija, kurios kasdienė veikla yra susijusi su tarpkultūrinio švietimo paslaugų teikimu mokyklose. Šios veiklos tikslai – skatinti vietos mokyklų dalyvavimą įgyvendinant tarpkultūrinės iniciatyvas, skatinti tarpdalykinį požiūrį siekiant, kad kuo daugiau mokytojų dalyvautų ir pateiktų nuoseklia vidutinės trukmės ar ilgalaikę programą. Be to, buvo svarbu paskatinti, kad kuo daugiau netiesioginių mokyklos bendruomenės narių (šeimų, asociacijų...) įsitrauktų ir keistųsi patirtimi su mokiniais tokia tema, kuria nesudėtinga dalytis skatinant įtrauktį.

Kadangi buvo siekiama išbandyti šią veiklą mokyklos lygmeniu, Lietuvos pasiūlymas turėjo būti pritaikytas, nes bandymas buvo vykdomas per vasarą jaunimui skirtų veiklų metu. Kita korekcija, kurią reikėjo atlikti, buvo susijusi su konkurso tema, kurią reikėjo padaryti labiau priimtina vietos bendruomenės poreikiams. Buvo pasirinkta bendra „kelionės“ tema, kadangi ją galima įvairiai interpretuoti, nebūtinai ją susiejant tik su migracijos patirtimi, o ypač dėl to, kad ji leidžia reiškinį analizuoti įvairiais lygmenimis: tikros ar įsivaizduojamos kelionės, kelionės į tolimes vietas, net ir kelionė į save. Kelionė, kuri visuomet skatina augti ir iš naujo pažinti save bei kitus.

→ Pristatymas

Konkursas „Kelionė vienybės link“ buvo suskirstytas į tris atskirus pasiūlymus pagal amžiaus grupes. Todėl 6-10 metų amžiaus grupės vaikams buvo siūloma sukurti meno kūrinį pasirinkta tema, vaikams nuo 11 iki 13 metų amžiaus – sukurti informacinį pranešimą ir aukštesnių klasių vidurinės mokyklos mokiniams – parengti videomedžiagą. Grynai technine prasme, komitetas parengė tris konkurso skelbimus, kurių kiekvieną sudarė pristatymo laiškas, taisyklės, techninės ataskaitos lapas, sudarytas taip, kad suteiktų mums reikalingą informaciją siekiant įvertinti inicijuotą procesą bei padėtų mums įvertinti atliktą darbą, ir reikalingi įgaliojimai, kad mažumoms būtų leista dalyvauti konkurse. Konkrečiai šiame techninės ataskaitos lape buvo prašoma pateikti informaciją apie etapus, vedančius prie galutinio rezultato, naudojamus metodus ir tinklus, kurie buvo sudaryti dalyvaujant konkurse. Konkurso dokumentai buvo parengti taip, kad juose būtų pateikiama pati bendriausia informacija, paliekant mokytojams galimybę laisvai interpretuoti tiek temą, tiek pasirinktą įgyvendinimo būdą, kad būtų pasiektas galutinis darbo, kurį reikia pateikti, rezultatas. Todėl buvo pateikta labai įvairių darbų. Aktyviausiai dalyvavo mokyklos ir edukacinės grupės, atitinkančios 6-10 metų amžiaus grupes. Kelionės tema, nors ją buvo galima įvairiai interpretuoti, didžiąja dalimi buvo susieta su realia atskirų mokinių ar vietos bendruomenės žmonių migracijos patirtimi, ir todėl paskatino mokinius mąstyti asmeniniu lygmeniu, grupės lygmeniu, o kai kuriais atvejais, bendruomenės lygmeniu. Tokiu būdu pasirinktas būdas skatino mokinius apmąstyti reiškinį, išnagrinėti ir naujai įvertinti asmenines istorijas ir taip įgyti gilesnį suvokimą tos istorinės patirties, apie kurią jiems papasakojo jų klasės draugai ir jų šeimų nariai. Kitais atvejais, paaiškėjo įvairios analitinės perspektyvos labiau susijusios su bendraja „kelionės“ idėja, kuri leido naujai suvokti ir susipažinti, ir taip sudarė sąlygas ypač praturtėti asmeniniu ir kolektyviniu lygmeniu.

➤ Metodologija

Metodologine prasme veikla yra skirta stimuliuoti mokinių kūrybiškumą ir skatinti juos interpretuoti kelionės temą. Veiklos įforminimo etapas buvo paliktas mokytojams. Darbe naudojami metodai buvo visų pirma aktyvaus dalyvavimo metodai, kurie skatino vaikus įsitraukti ir tiesiogiai interpretuoti. Tiriamasis darbas, vykdant apklausas, meninis darbas, imitavimas ir turinio apdorojimas pasirodė esą ypač naudingi imantis pasiūlytos temos. Šiuo požiūriu, atliktas darbas beveik visais atvejais buvo tarpdalykinių pastangų išdava, apimanti planavimo procesą, kuriame dalyvavo mokytojai, o kai kuriais atvejais ir tėvai. Metodologine prasme konkursas skyrė daug dėmesio tinklų sukūrimui, siekiant skatinti viziją, apimančią daugybę suinteresuotų dalininkų, kurie visi yra svarbūs integracijos procese. Šeimos narių įtraukimas pasirodė esąs ypač vertingas ir svarbus; kai kuriais atvejais konkursas buvo susietas su kitomis mokyklose jau įgyvendinamomis, ar anksčiau įgyvendintomis iniciatyvomis, tokiu būdu optimaliai išnaudojant sistemą, kurios tikslas – stiprinti integracijos strategijas.

➤ Vertinimas

Eksperto vertinimo etapas buvo vykdomas dviem lygmenimis.

Eksperto vertinimo etapas vis dar vykdomas. Veiklą pasiūliusio komiteto nuomone, patirtis išties buvo įvertinta teigiamai, ypač atsižvelgiant į konkurse dalyvaujančių mokyklų ir švietimo grupių skaičių. Be to, remiantis techninės ataskaitos lapu, kurį pildė atskiros dalyvių klasės, kitas dėmesio vertas teigiamas požymis buvo šeimų įtraukimas į siūlomą programą ir laisvas pasiūlytos temos interpretavimas, pradedant nuo istorijų, susijusių su migracijos patirtimi klasėje. Šie aspektai tikrai padėjo sustiprinti mokinių iš užsienio integravimo strategijas ne tik mokykloje, bet ir platesniu vietos bendruomenės lygmeniu. Šiuo požiūriu, šie bandymai patvirtinti požymiai leidžia apibrėžti patį bandymą kaip „gerąją praktiką“. Ribotas leistinas bandymo laikas ir mokytojų darbo krūviai neabejotinai tapo kliūtimis, kurios, viena vertus, sutrukdė įsitraukti didesniai dalyvių skaičiui, ir kita vertus, sumažino planavimo ir poveikio vietos bendruomenei lygį, o tai yra esminiai elementai, kalbant apie gerąsias integracijos praktikas.

Kalbant apie dalyvavusius mokytojus, be techninės ataskaitos lapo, komitetas dar parengė vertinimą, pagrįstą apklausa, kurį vis dar vykdomė.

Kitą esminį vertinimo etapą vykdė konkurse dalyvavę mokytojai, kurių patirtis buvo surinkta telefoninės apklausos metu, taip sudarant sąlygas išsamiau išanalizuoti tam tikrus aspektus.

Kaip patirties stipriosios pusės, viena vertus, buvo įvertintas apmąstymas ir diskusija, kuriuos stimuliavo pati tema, o kita vertus, aktyvesni santykiai, ypač su mokinių šeimomis. Integracijos srityje dirbančios mokyklos ir tarnybos šį aspektą įvertino kaip ypač svarbų. Pasiūlytas konkursas taip pat buvo paskata mokiniams, kurie buvo motyvuoti toliau apmąstyti ir plėtoti šią temą. Veiksmų neribojanti laisva tema, nors kai kurių teigiamai įvertinta, kitiems, ypač vyresniųjų klasių moksleiviams, pasirodė perdėm neapibrėžta, sunkiai įveikiama ir nepatraukliai suformuluota. Be to, duotas ribotas laikas, per kurį reikėjo pateikti atliktą darbą, neleido mokytojams išplėtoti gilesnes programas. Mokytojai pabrėžė, kad mokyklos jau turi sudariusios savo vidaus veiksmus mokinių iš užsienio integracijos procesui stiprinti, o konkursas tai tarsi papildoma sudėtinė šio kasdienio darbo dėlionės detalė. Sunkiausia buvo suderinti mokyklos sistemos vidaus veiksmus su kitais bendruomenės veiksmis šeimų labui. Tai ateitis, kurioje kiekvienas atlieka esminį vaidmenį integracijos procese, ir šis vaidmuo yra remiamas ir skatinamas. Šeimos, mokyklos, viešosios įstaigos, asociacijos, tarnybos ir atskiri piliečiai raginami įnešti kultūrinius pokyčius, kurie leistų mums gyventi neabejotinai harmoningesniame pasaulyje. Kiekvienas šiame vadove pateiktas darbo produktas yra unikalios programos rezultatas, pagrįstos veiklomis ir metodais, kurie gali būti naudingi ir kopijuojami. Todėl mes nusprendėme pateikti ataskaitą apie vieną ypatingą patirtį, kuri gali būti visus procesus išjudinančiu pavyzdžiu. Jos dalyviai – pradinės mokyklos antros klasės mokiniai iš Fumane (Veronos provincijos). Kai kurios darbo ypatybės yra aprašytos ataskaitos lape, kurį mokytojai pateikė kartu su darbu.

„Mes pateikiame vaikų sukurtą ir iliustruotą pasakojimą: „DO RE MANO ir ... TAVO žemė“ (angl. The Land of DO, REH, ME and ... YOU). Tai pasakojimas apie daugybę keistų ženklų, kurie gyvena greta, bet kartu ir labai toli vienas nuo kito; jie gyvena vienas šalia kito savo šalyje, bet buvo labai nutolę, nes nežinojo, kaip jiems susitikti ir bendrauti vienas su kitu. Mus įkvėpė mokinių kilmės šalių lingvistiniai kodai. Vaikai pirmiausia juos aptarė, tada apibūdino (įtemptos raidės, aštrios raidės, matematiškos raidės, gyvena kalnuose, plaukioja banglentėmis...) ir tada juos sujungė. Šis ženklų susijungimas žodžiams ir garsams suteikė prasmę. Žodžiai sudarė sąlygas susitikti ir susipažinti. Tai simbolinis pasakojimas: ką mes norėjome padaryti, tai atitraukti dėmesį nuo vaiko, kuris

yra kitoks, ir atkreipti dėmesį į iš pirmo žvilgsnio nereikšmingus ženklus: tokiu būdu vaikai galėjo laisviau save išreikšti. Ir taip gimė mūsų pasakojimas, kurį mes užrašėme ant plakato, kaip armonikos tipo knygą, kurią galima skaityti iš dešinės į kairę, tarsi ženklą, kad mes atviri tam, ko nežinome. Šis vaikų sukurtas pavadinimas yra labai svarbus, kaip ir vaikų, kurie buvo padalyti į grupes pagal jų vardų inicialus, nuotraukos, ir gelė bei lagaminas su širdėle, kuriuos nupiešė Daniele, mūsų mokinukė su negalia. Mes įteikiame savo darbą, bet mūsų kelionė pas kitus dar nesibaigė. Toli gražu ne!"

„Do, Re, Mano ir...Tavo žemė”

Konkurso ir programos istorija

pagal Franca Gasparini, Gisella Orlandi, Garfano Caterina

„Do, Re, Mano ir...Tavo žemė”

Konkurso ir programos istorija.

pagal Franca Gasparini, Gisella Orlandi, Garfano Caterina

Mes sudalyvavome konkurse, kadangi mums tai buvo dar viena galimybė apmąstyti svetingo priėmimo reikšmę ir pozityvios bei pasitikėjimą keliančios atmosferos svarbą, kurioje kiekvienas vaikas gali jaustis laisvai ir gali atskleisti geriausius savo identiteto bruožus, talentą ir įgūdžius, nagrinėjant daugybę įvairių aspektų dėl to, kad jis ar ji yra kitoks ir yra šioje klasėje kasdien drauge su kitais.

Kelionės ir lagamino idėja buvo nuostabi: kelionė pas kitus žmones, kurie yra kitokie nei aš, lagaminas pilnas baimių, nerimo, džiaugsmo ir vilties.

Mes pabandėme simboliškai pažvelgti į šią temą, kad paskatintume vaikų saviraišką, sukurdami iliustruotą pasakojimą, pavaizduotą iš dešinės į kairę, turėdami galvoje arabų kalbą, kuria kalba Nourhene.

Mūsų kasdienis mokytojo darbas dažnai mus versdavo apmąstyti mūsų mokinių lingvistinių kodų įvairovę: ŽENKLŲ, GARSŲ ir KRYPČIŲ (iš dešinės į kairę, iš viršaus į apačią) įvairovę.

Taigi, kodėl nepamąščius apie šiuos GARSUS kaip apie žmones?

Vaikai entuziastingai priėmė šią idėją!

Todėl pirmasis mūsų žingsnis buvo išmokti abėcėles.

Taigi Vittorijos mama mums užrašė korėjiečių abėcėlę,

Mariachiaros mama – albanų abėcėlę; Nourhenės

pusseserė, kuri mokosi ketvirtoje klasėje, ir Dilki, Chiaros draugė, besimokanti penktoje klasėje, atvyko į mūsų klasę ir išmokė mus keletą žodžių arabų ir sinhalų kalbomis.

Vaikai nedelsdami ir labai entuziastingai ėmėsi apibūdinti įvairių kodų ŽENKLUS. Kokie tie ženklai, kur jie gyvena, ką jie veikia, kaip man juos nupiešti?

Kiekviena abėcėlė buvo susieta su konkrečia vieta, kurią mokiniai nustatė atsirinkdami idėjas, įskaitant spalvas, kurios buvo pasirinktos daugelio sprendimu kaip geriausias.

Vaikų sukurto pasakojimo veiksmas vyksta žemėje, kurią jie pavadino DO, RE (pagal MUZIKINES natas), „MANO“ ir „TAVO“ (pagal reikšmes) žeme, kurioje gyvena keisti ženklai (abėcėlės raidės) – iš italų ir albanų kalbų (Mariachiara), didžiosios ir mažosios, arabų kalbos raidės (Nourhene), korėjiečių kalbos raidės (Vittoria) ir sinhalų kalbos raidės (Chiara), kurios nesupranta viena kitos. Kodėl nesupranta?

Nes jos yra kitokios, jų garsai kitokie. Šiame etape mes apsvarstėme „vienatvės“ reikšmę. Raidės buvo vienišos, nes jos nebendravo viena su kita, tarp jų vyravo abejingumas ir tylą. Kartais mes taip pat jaučiame, kad esame NESUPRASTI. Kodėl nesuprasti?

„Aš bijau“, „Jie iš manęs šaiposi“. Taigi mes mąstėme apie save ir bandėme pabūti kitų „kailyje“, skatindami vaikus pasidalyti savo jausmais ir emocijomis. Darbo pabaigoje vaikai priėjo prie išvados, kad klausydamiesi ir žiūrėdami vieni į kitus su draugiška šypsena, geriau galime suprasti vieni kitus.

Kad geriau vieni kitus suprastume, žodžiai yra labai svarbūs (Ar aš suprantu visus žodžius? Ar aš jų klausau? Ką mano klasės draugas norėjo pasakyti šiuo žodžiu?), bet mes taip pat galime „perskaityti“ ir tai, kas *nepasakyta*. Gestai, veido išraiška... leidžia man įveikti ŽODŽIO kliūtį, priartėti prie kito žmogaus ir pradėti jį ar ją suprasti vyraujant ramybės ir pasitikėjimo atmosferai. Būtent tai mes kasdien darome su Nourhene ir Daniele.

Tada Giulia pristatė ženklą TAIGI kaip įvykį, pažymintį lūžio tašką visame pasakojime, o jos pateiktai idėjai pritarė jos klasės draugai: Lordo TAIGI atsiradimas įneša harmonijos į Do Re Mano ir Tavo žemę. Ši harmonija pasklinda po visą žemę ir įsiskverbia į žmonių širdis, ir taip raidės, kurios yra artimi viena kitos, suformuoja žodžius, kurių reikia, kad būtų galima žaisti, galvoti, susipažinti ir susidraugauti. Ir tada prasideda veiksmas, kurio tikslas susitikti su kitais žmonėmis. Pasakojimo pabaigoje mums pasakoma, kad galima bendrauti net ir be žodžių: pažinti vieniems kitus, net jei esame toli vienas nuo kito, ir susipažinti, net jei esame kitokie (turint galvoje kultūrų skirtumus, fizines savybes ir gebėjimus). Ir taip įvykis, pažymėjęs pasakojimo lūžį tapo muzika, universali kalba *par excellence*. Ir muzika įsiskverbia į visų mūsų širdis.

Kuriant pasakojimą kaip čia apibūdinta darbo įforminimo etape vaikai taip pat piešė ir spalvino popieriaus lapuose įvairius pasakojimo elementus, kūrė foną ir klįjavo piešinėlius bei pasakojimo epizodus. Mokytojai tiesiog prižiūrėjo pačią formą.

Galutinis produktas buvo armonikos tipo knyga, kurioje pateikiamas PASAKOJIMAS, kurį malonu skaityti, o kiekvienas, norintis pažvelgti giliau, pamatys, kad jis prasmingas ir nuspalvintas sodriomis bei energingomis spalvomis; oranžinis dangus simbolizuoja tolimą šalį, bet kartu oranžinė spalva mums asocijuojasi su džiaugsmu ir linksmybėmis.

Vaikai buvo labai įsitraukę ir visada entuziastingai dirbo. Pabaigę istoriją ir ją visą perskaitę, patyrėme jaudinantį ir svarbų momentą. Šiandien tai „dalis“ mūsų visų.

Konkursas vyko kitų mokykloje vykdomų iniciatyvų fone. Rugsėjo mėnesį vieną savaitę skyrėme svetingo priėmimo temai, dirbdami atvirose klasėse (priimant vaikus į antrą klasę, o taip pat siekiant sustiprinti supratimą ir požiūrį į vaikus su negalia mūsų klasėse).

Be to, turint tikslą geriau pažinti vieniems kitus, stiprinant savo pačių identitetą, kad būtų užtikrintas pozityvus bendravimas tarpusavyje, buvo sukurta mokymo programa, kuri apėmė italų kalbos ir meno mokymo bei paramos ir integracijos veiklas.

Pagrindinis šūkis buvo: „Aš manau būtent taip: kiekvienas yra svarbus, nesvarbu ar jis mažas, ar didelis“. Šiame etape buvo sukurta programa, kuri siejosi su konkurso projektu. Kiekvienas vaikas atpažino savo vardo pirmąją raidę ir susijungė į grupes su savo klasės draugais, kurių vardai prasideda ta pačia raide. Skirtingų grupių nuotraukos sudarė „draugystės tinklą“ tarp įvairių grupių narių. Visi vaikai jaučiasi tinko dalimi. Nė vienas nėra atskirtas. Netgi priešingai, neįtikėtina, kad atsiduriame greta klasės draugų „apie kuriuos net nepagalvojome“.

2 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

Tolerancijos testas

Šis pratimas yra dalis grupinės veiklos. Kitus jos pratimus, kurie išties yra papildomi, galite rasti tinklalapyje.

Pristatymas

Įžanga:

Rasizmui ir ksenofobijai plintant ekstremistinių grupių, nesvarbu ar jos būtų politinės, socialinės ar religinės, organizuojamų viešų pasirodymų ir renginių metu, tampa svarbu vystyti tolerancijos sampratą ir kurti ugdomąsias programas apie teigiamas sociopolitines vertybes.

Debatai apie toleranciją bei jos ribas mūsų visuomenėje vyksta jau nuo 17-o ir 18-o amžių, ką paliudija Voltero bei Džono Loko darbai. Vis dėlto, ši diskusija laikui bėgant pasikeitė. Šiuolaikinės visuomenės vystosi sudėtingiau ir viena iš to priežasčių yra migracijos didėjimas, kuris paverčia mūsų visuomenę etniškai ir kultūriškai įvairia, ar bent jau mes jaučiame didesnę kultūrinę įvairovę.

Šios įvairovės kultūrinius ypatumus būtina integruoti į mūsų visuomenės socialinio ir politinio gyvenimo organizavimą. Norėdami tai pasiekti, galime apsvarstyti **asimiliacijos, daugiakultūriškumo ir tarpkultūriškumo** sąvokas.

Asimiliacija yra autochtoninės kultūros vyravimas. Tai gali baigtis laipsnišku kitų kultūrų sunaikinimu.

Daugiakultūriškumas remia teisę būti kitokių ir primygtinai skatina saugoti kiekvienos kultūros ypatumus, kas gali trukdyti atpažinti ir bendrauti su aplinka.

Tarpkultūriškumas teigia, kad kultūros gali egzistuoti greta įvairovėje. Ši sąvoka neatmeta bendrų vertybių, kurių persikirtimas leidžia kultūroms bendrauti.

Už kiekvieno etninių mažumų socialinės ir kultūrinės integracijos modelio slypi politinis modelis, tačiau šis ryšys tarp socialinių ir politinių aspektų turi būti labiau iširtas.

Kokia vieta turėtų būti skirta tolerancijai ir solidarumui tarpkultūrinėse visuomenėse? Mes tikime, kad tai ir yra fakto, kad žmonių tolerancijos mokymas yra pagrindinė teigiamoji vertybė, pagrindas.

Bendras pristatymas

Tolerancijos testas sudarytas iš 15 klausimų, susijusių su konfliktinėmis situacijomis, kurios paliečia tolerancijos sąvoką.

Testą atliekantis asmuo turi išsirinkti vieną iš trijų variantų, kurių kiekvienas turi skirtingą skaitinę vertę. Rezultatai bus aptarti kartu su mokytoju.

Kokiai publikai skirta

Šis tolerancijos testas sukurtas vaikams nuo 10 iki 12 metų, tačiau palietos temos ir problemos bus taip pat įdomios ir jaunimo organizacijoms, tėvams bei jaunimo grupėms...

➤ Bendri tikslai

- Tolerancijos testo tikslai yra šie:
- Skatinti mokinių tolerancijos sampratos interpretavimą
- Griauti dažniausius stereotipus apie kitas šalis, kultūras, socialines bei politines situacijas.
- Padėti susimąstyti apie tokias keblias temas kaip rasizmas ir ksenofobija, kurios ne visada aiškiai matomos, tačiau vis dar egzistuoja kasdieniniame gyvenime.
- Vystyti tokius jaunuolių požiūrius ir elgesį, kurie padės lengviau gyventi kartu bei suprasti socialinius fenomenus daugiakultūrinėje Europoje.
- Padėti kovoti su rasizmu ir diskriminacija
- Pateikti edukacinę priemonę, kurios metodologija ir vykdymas yra transversalūs.

➤ Testo atlikimas: pasiruošimas

Svarbu skirti šiek tiek laiko paruošti žmones testui, užduodant tokius klausimus:

- *Kodėl? Kuo paremtas projektas.*
- *Kas ir dėl kokių tikslų? Tikslai ir užbaigimai.*
- *Kas? Visuomenės*
- *Kaip? Pasiūlymai didaktiniams pratimams*
- *Su kuo?*
- *Proceso vertinimo metodologija*

➤ Tolerancijos testo turinys:

Testas sudarytas iš 15 gyvenimiškų situacijų, kuriose skirtingos socialinės grupės (migrantai, neįgalūs asmenys ir pan.) kenčia dėl diskriminacijos padarinių. Naudodami šias situacijas pasistengsime kartu apsvarstyti naujas idėjas apie toleranciją ir solidarumą. Projektas siekia skatinti žmones apgalvoti toleranciją ir solidarumą mūsų visuomenėje bei kitur, pabrėžiant rasizmo ir ksenofobijos fenomeną mūsų šiuolaikinėje visuomenėje.

Prieš pradėdant testą, kiekvienas dalyvis paprašomas išsakyti savo nuomonę apie savo tolerancijos lygmenį. Mokytojas paaiškins, kad tolerancijos negalima išmatuoti, nes tai yra moralinis ir socialinis požiūris, o testo tikslas yra paskatinti žmones tai apgalvoti.

Testo rezultatų skalė yra nuo 0 iki 150 taškų. Visoms 15 situacijų dalyvis turi parinkti vieną iš 3 galimų atsakymų variantų priklausomai nuo to, kas jam / jai atrodo svarbu. Kiekvienas atsakymas turi paskirtą atitinkamą taškų kiekį. Tokiu būdu „matuojama“ dalyvio tolerancija. Pastebėta, kad testas iššaukia motyvacinę reakciją dėl tolerancijos mūsų visuomenėje. Todėl galima daryti išvadą, kad jaunimas išmoko, kad tolerancija visada susijusi su asmeniniu ribotumu. Testo socialinės ir kultūrinės situacijos turi būti atitinkamai pritaikytos kiekvienai šaliai.

→ Tolerancijos testas: įžanga

Tikslas yra visų pirma pamąstyti apie **tolerancijos sąvoką**.

Ar žinote kas yra tolerancija?

- Nuolaidžiavimas
- Gerbti ir suprasti kitų nuomones
- Būti kantriam su kitais, bet nepamiršti ribų.

Visi šie atsakymai teisingi.

→ Tolerancija

Kiekvienas yra skirtingas. Dažniausiai tai yra puiku ir net motyvuoja, tačiau kartais skirtingumas gali kelti keblumų. Buvimas „kitokiu“ gali tapti konfliktų bei nesusipratimų priežastimi.

Klausimas yra toks: kaip gali žmonės gyventi kartu pasaulyje sudarytame iš skirtumų?

Tolerancijos testas skatina jaunuolius apie tai pagalvoti.

Tolerancija reiškia kantrybę ir galimybę sudaryti nepatogumus. Žodynas pateikia tokį tolerancijos apibrėžimą: „požiūris, kurį sudaro tolerantiškumas tam, ką mes galėtume atmesti, atsisakyti ar uždrausti“. „Tai taip pat gali būti tai, kad mes priimame kitų žmonių politines, religines ir filosofines nuomones, nors patys jų nesilaikome.“ (žr. Hachette Dictionary, 1988).

Taigi, klausimas yra toks: kur yra ribos ir kas jas nustato?

Beveik neįmanoma nustatyti kiekvieno asmens tolerancijos laipsnį. Tai priklauso nuo to, su kuo mes esame tolerantiški ir su kuo tai susiję. Dauguma žmonių mėgsta būti tolerantiški. Šio testo pagalba žmonės gali nustatyti savo asmenines ribas 15-oje situacijų, susijusių su mūsų daugiakultūrine visuomene.

Tuomet kiekvienas vaikas turi **įvertinti savo tolerancijos lygį**.

Iki kokios ribos esate tolerantiškas?

Išsirinkite skaičių tarp 0 ir 150 (0 = visai netolerantiškas, 150 = labai tolerantiškas)

Ką galvojate apie savo tolerancijos lygį?

Skaitmuo nėra itin svarbus: tai tik būdas padėti jums mąstyti.

Jei testą atlieka vaikai, patartina jį visą kartu perskaityti ir įsitikinti, kad vaikai supranta visus klausimus.

Kai kurie terminai, kurie pasirodys sudėtingi, bus vėliau paaiškinti priede.

→ Priemonės, metodologinės orientacijos

Kol atliekamas testas, negalima aiškinti klausimų ar atsakymų turinio.

Tolerancijos testą sudaro 15 klausimų, kurie yra moralinės dilemos ginčo forma.

Kiekvienas klausimas turi 3 atsakymų variantus, kurių vertė yra 0, 5 arba 10 taškų.

Dalyviai turi pasirinkti vieną iš trijų galimų atsakymų.

Prieš pradėdami daryti testą, dalyviai turi pirma įvertinti savo tolerancijos lygį. Pabaigę testą jie palygins savo pačių įvertinimą su gautais testo rezultatais.

Reikia pastebėti, kad abu įvertinimai turėtų būti panašūs. Svarbiausia yra ne išmatuoti savo asmeninį tolerancijos lygį, bet susimąstyti ir pradėti diskutuoti apie toleranciją bei jos asmenines ir socialines ribas. Dalyviai gali susidurti su problemomis dėl jų nuomonių. Jiems atrodo, kad nė vienas iš atsakymų jiems nepriimtinas. Tokiu atveju turime padėti jiems priartėti prie atsakymų taip, lyg jie jį rinktųsi patys. Dalyviai visada turėtų stengtis atsakyti į visus klausimus. Mokiniai gali peržiūrėti savo atsakymus antrąkart. Jie taip pat gali palyginti savo pačių įvertinimus su testo rezultatais ir aptarti savo tolerancijos ir kantrybės ribas tarpusavyje.

Šis testas „matuoja“ sugebėjimą įvertinti save įvairiose situacijose. Vertinimo skalė nuo 0 iki 150 yra bendras savo tolerancijos įvertinimas, o tuo tarpu testas susijęs su konkrečiomis situacijomis.

Kaip jau minėjome anksčiau, vieno ar kito atsakymo pasirinkimas neatspindi morališkai teisingo pasirinkimo. Todėl mes priimame visus atsakymus. Taip pat logiška tai, kad kai kurie dalyviai gali jausti poreikį suabejoti kai kurių situacijų absurdiškumu. Visi dalyviai turi teisę klausti apie testo rezultatus ar prašyti paaiškinimo.

Taigi, kodėl nepamąščius apie šiuos GARSUS kaip apie žmones?

Pavyzdžiui, galima pridėti argumentų, klausiančių kur ir kada mes turėtume apsispręsti dėl ribų. Per diskusiją reiktų paaiškinti, kad tolerancija dal nereiškia, kad visi turi vadovautis tokiais pačiais principais ir vertybėmis.

Žmonės gali išmokti gerbti vieni kitus neprisistatydami. Šis atvejis taip pat turi savo ribas.

Ką dalyviai galvoja apie šį teiginį: neįmanoma būti tolerantišku su netolerantiškais žmonėmis?

Šią problemą galime sieti su pagrindine teise į kalbos laisvę ar tuo, kad kai kurie žmonės nori panaikinti lygybės principą. Šiuos du klausimus galima apsvarstyti atskirai ir smulkiai.

Teoriniai šaltiniai

Tolerancijos testas paremtas etinės dilemos teorija, kurią išvystė Šiaurės Amerikos psichologas N.KOHLBERGAS. Jis smulkiai tyrinėjo moralinį mąstymą ir kaip jį asimiliuoja vaikai bei jaunimas. Šis psichologas bandė suformuoti tam tikrus lygmenis, kad galėtų lyginamuoju būdu tirti skirtingų kultūrų moralines idėjas ar vertybę (-es). Be to, jis užbaigė išsamius tyrimus apie skirtingus vaiko evoliucijos lygius pagal Piagetą ir pasiūlė sistematinę etninio mokymo metodologiją.

Bendruomenės, moralinės kultūros, skirtos jos narių solidarumui ir gerovei, jausmo kūrimas. Naujovės, kurios įgalina sumažinti žiaurumo, dalyvavimo ir tolerancijos problemų skaičių bei gerina santykius tarp mokytojų ir mokinių, mokinių ir bendros gyvenimo kokybės. Norint suprasti šiuos poveikius reikia suvokti, kad kai visi bendruomenės nariai turi aktyvų vaidmenį normų plėtojime ir kad šios normos gali būti traktuojamos kaip bendruomenės gerovės plėtojimo priemonės, tai šių normų nepaisymas jau nebėra nepagarbos išraiška, bet turi būti suprasta kaip to žmogaus nesuderinamumas su grupe kuriai jis jaučiasi priklausąs.

Data: .....

Publika: ..... Vieta: .....

- 1) Per pertrauką užpuolamas „mokyklos peštukas“. Ką darysite?
- a) Nedarysiu nieko.....5
  - b) Prisijungsiu prie jo užpuolikų.....0
  - c) Pasakysiu mokytojui.....10
- 2) Keliaujate į atrakcionų parką kartu su savo neįgalia drauge. Turite važiuoti autobusu, tačiau jūsų draugė negali įlipti į autobusą dėl jos invalido vežimėlio. Ką darysite?
- a) Na, tada jai nepasisėkė – vis tiek važiuosiu, tik be jos.....0
  - b) Aš taip pat nelipsiu į autobusą.....5
  - c) Pakalbėsiu apie tai su vairuotoju.....10
- 3) Teisėjai konfiskavo rasistinius vaizdo žaidimus, kuriuose reikia žudyti arabus, negrus bei kinus. Ką apie tai manote?
- a) Nereikėtų konfiskuoti šių žaidimų.....0
  - b) Teisėjai pasielgė teisingai, nes rasizmas pažeidžia mano šalies įstatymus.....10
  - c) Skamba šiek tiek perdėtai, tačiau aš niekad negalėčiau žaisti tokių žaidimų.....5
- 4) Sužinojote, kad jūsų mokytojas yra įsimylėjęs kitą vyrą ir kartu su juo gyvena. Ką apie tai manote?
- a) Man tai nerūpi. Svarbu, kad aš nematau jo su savo partneriu mokykloje.....5
  - b) Tai puiku. Jei kada norėsiu, galėsiu su juo pakalbėti apie homoseksualumą.....10
  - c) Manau jis turėtų išeiti iš mokyklos.....0
- 5) Jūsų pusbrolis per gimtadienio vakarėlį papasakoja įžeidžiantį anekdotą apie negrus. Ką darote?
- a) Juokiuosi kartu, nes nenoriu sugadinti vakarėlio.....0
  - b) Pasakau jam, kad anekdotas visai netikęs.....10
  - c) Išėinu iš kambario į tualetą, nes jaučiuosi nepatogiai.....5
- 6) Mergaitė nori pažaisti futbolą, bet berniukai jai neleidžia. Ką apie tai manote?
- a) Jie teisūs – mergaitės negali žaisti futbolo.....0
  - b) Pasakysiu mokytojui.....10
  - c) Tai ne mano reikalas.....5
- 7) Berniukas buvo nubaustas už tai, kad užrašė rasistinius teiginius mokykloje ant sienų. Jis nedalyvaus mokyklos poilsiniuose renginiuose 3 mėnesius. Ką apie tai manote?
- a) Manau, bausmė sąžininga ir tikiuosi, kad jis iš to pasimokys.....5
  - b) Manau, kad bausmė nepakankamai griežta.....0
  - c) Manau, kad geriau reikėjo liepti jam išvalyti sienas.....10
- 8) Jūsų tėvai pasamdė naują auklę. Ji iš Kinijos ir prastai kalba angliškai.
- a) Jūs nenorite, kad ji jums rūpintųsi.....0
  - b) Jums tai nekelia jokių problemų.....10
  - c) Nežinote, ką daryti, nes jaučiatės nepatogiai.....5

- 9) Ar manote, kad nelegalių imigrantų vaikams turėtų būti draudžiama ateiti į mokyklą?
- a) Ne, bet jiems turėtų neleisti lankyti universitetą.....5
  - b) Ne, kiekvienas vaikas turi teisę į išsilavinimą.....10
  - c) Taip, jiems reikia uždrausti lankyti mokyklą, nes jie ne iš mano šalies.....0
- 10) Kai kurie vaikai mokykloje nešiojasi mobiliuosius telefonus. Jie neišjungia telefonų per pamokas ir slapčia siuntinėja žinutes. Ką apie tai manote?
- a) Tai jų problema, jei jie rizikuoja būti pagauti. Kalti bus jie patys.....10
  - b) Man tai nerūpi, kol to nematau.....5
  - c) Mobilieji telefonai turi būti uždrausti mokyklose.....0
- 11) Policija atvyko į mokyklą suimti jūsų draugo, kuris neturi legalių dokumentų.
- a) Aš džiaugiuos, kad pagaliau jie atsikrato visais nelegaliais užsieniečiais, gyvenančiais mano šalyje.....0
  - b) Man gaila, kad jį pagavo.....5
  - c) Aš tuo bjauriuosi. Man labai liūdna ir aš bandau surasti būdą sugrąžinti jį atgal į mokyklą.....10
- 12) Pasirinkite vieną iš pateiktų variantų:
- a) Rasistiniai pareiškimai turi būti leistini, nes kalbos laisvė yra svarbi.....5
  - b) Rasistiniams pareiškimams reikia prieštarauti žiauriais išpuoliais.....0
  - c) Prieš rasistinius pareiškimus reikia pasisakyti žodžiu.....10
- 13) Jūsų draugas/draugė palaiko futbolo komandą, kuri žaidžia prieš tavo mėgstamą komandą. Ar jis/ji gali ateiti kartu su jumis į jūsų palaikomos komandos pergalės vakarėlį?
- a) Žinoma, mes juk draugai.....10
  - b) Ne, nes priešininkai negali ateiti į kitos komandos vakarėlį.....0
  - c) Taip, jei jis/ji niekam apie tai nesakys.....5
- 14) Nėra tokios puikios šalies kaip mano šalis:
- a) Visos šalys turi savo gerųjų pusių.....10
  - b) Teisingai, mano šalis pati geriausia.....0
  - c) Tai netiesa, bet aš savo šalimi didžiuojuosi.....5
- 15) Mokyklos peštuką Čarlį užpuola kiti vaikai, kurie į jį spjaudo. Ką apie tai manote?
- a) Man neįdomu, tai ne mano rūpestis.....5
  - b) Tai kvaila, Aš manau, kad jie neteisūs.....10
  - c) Jie teisūs. Jis to nusipelnė.....0

Mokomąją priemonę, pristatančią skirtingas problematikas, galite rasti tinklalapyje.

Projekto metodologija

Darbo grupės, sudarytos iš skirtingų ir papildomų žmonių, kūrimas

Mes nusprendėme sukurti projektui darbo grupę, įtraukiant į ją ir vietinius asmenis, kurie užsiima imigrantų mokinių mokymu. Parinkti žmonės buvo CLIN (pradinės klasės mokiniams imigrantams) mokytojai; akademikai, kurių tyrimai paremti imigrantų mokinių mokykloje tyrimais; CEMEA asociacijos savanoriai, dirbantys su tarptautiniais projektais; Prieglobsčio ieškančių žmonių centro darbuotojai; Švietimo ministerijos atstovai; grupių vadovai; Socialinių centrų profesionalai ir t.t.

Kam skirtas eksperimentas?

Nenorėjome tiesiogiai susisiekti su mokiniais, nes siekėme veikti kartu su suaugusiais žmonėmis, kurie dirba su imigrantais mokiniais mokyklose, kadangi būtent jie naudosis lankstinuku.

Mūsų pagrindinis tikslas buvo ilgalaikis darbas su daugybe žmonių.

Be to, šiuos klausimus svarstome ne tik „mokyklos ribose“, bet ir už jų, nes tikime, kad imigrantų mokinių problema svarbi ne tik mokykloms, mokytojams ir mokiniams, bet taip pat jų šeimoms ir žmonėms, dirbantiems su laisvalaikio užimtumu.

Ką naudojome kaip mūsų darbo priemonę?

Kadangi centrai ne visada turi prieigą prie kompiuterių, mes atspausdinome pratimus iš kompaktų. Pirmiausia išvertėme ir adaptavome testo klausimus, o po to mokomąjį vadovą apie rasizmą, ksenofobiją, neįgalumą, moterų diskriminaciją ir religiją.

Kaip buvo organizuotas mūsų darbas?

Pirmas žingsnis buvo išversti, adaptuoti ir perfrazuoti testo klausimus mokiniams nuo 10 iki 12 metų amžiaus, gyvenantiems Prancūzijoje.

Kai kurie klausimai turėjo būti pritaikyti socialiai, politiškai ar kultūriškai, pavyzdžiui, klausimas apie terorizmą ir Baskų problemą Ispanijoje.

Vykdymas

Bandymas atliktas su trejomis skirtingomis grupėmis: mokytojais kaimo vietovėje (Châtillon-Sur-Seine) ir mokiniais tarp 8 ir 11 metų amžiaus Dižono mieste ir priemiestyje.

Analizė ir pokyčiai

- Kai kurių klausimų perfravimas, sąvokų paaiškinimas mokiniams naudojant žodynėlį.
- Manėme, kad dokumentą reikia pateikti kartu su testu tam, kad geriau pristatytume Europos projekto tikslus bei patį testą ir kad suaugusieji jį geriau suprastų.
- Tam tikros teste paminėtos temos, ypač mokytojo homoseksualumas, privertė kai kuriuos žmones nejaukiai pasijusti bandymo metu.

Antras bandymas

- Bandymas vykdytas kaimo mokykloje Châtillon-sur-Seine su trejomis vaikų tarp 8 ir 11 metų amžiaus grupėmis.
- Priešingai nei mes tikėjomės, prieglobsčio ieškančių žmonių centre testas neįvyko, nes vyresni mokiniai buvo išvažiavę atostogauti, o testas nebuvo skirtas jaunesniems mokiniams. Vis dėl to, darbuotojai pasinaudojo šia proga ir padiskutavo kai kuriomis temomis.

Įvertinimas

Teigiami bruožai

- Teste minimos temos prisideda prie būsimų piliečių mokymo.
- Ši veikla gali būti lengvai susieta su oficialia Švietimo ministerijos kurta programa.
- **Mokiniam labai patiko testas** ir tai, kaip jis buvo sudarytas bei kokie klausimai buvo paklausti, nors keli iš jų privertė juos pasijusti nepatogiai.
- **Mokytojai nusprendė, kad idėja buvo puiki** ir tai buvo gera pradžia keičiantis nuomonėmis su studentais.
- Panašu, kad pratimų tikslai pasiekti. Kai kuriems žmonėms buvo gaila, kad klausimai labiau susiję su rasizmu negu su neįgalumu ir dėl šios priežasties gali būti pridėta daugiau klausimų.
- Teste minimos situacijos buvo aiškios ir lengvai suprantamos.

Jei testas naudojamas mokyklose kaip pilietinio ugdymo pamokų medžiaga, temos gali būti aptartos per penkias savaites.

Mokiniai į testo klausimus atsakė greitai (užtruko apie 5 minutes).

Iš pradžių svarbu paaiškinti skalę, pagal kurią mokiniai turės įvertinti savo tolerancijos lygį. Skalės dydis yra nuo 0 iki 150 taškų.

Testas tinkamas mokiniams nuo 8 iki 11 metų amžiaus. Jei norėtumėte testą naudoti su jaunesniais mokiniais, klausimus pirma reiktų jiems pritaikyti. Veiklos pradžioje svarbu mokiniams paaiškinti, kad išraiškos laisvė ir nekritiškas požiūris yra būtini, kad niekas nesijaustų paniekintas. Mokiniai turi suvokti, kad ši veikla yra galimybė gretinti požiūrius ir gerbti skirtingas nuomones.

Mokiniai mėgsta atsakyti taip, kaip iš jų to tikisi suaugusieji.

Sunkumai

- Taškų skaičiavimas turėjo priešingų pasekmių, nes mokiniai stengėsi surinkti kuo daugiau taškų.
- Testas gali atrodyti ne toks aktualus, jei jis nesusietas su kitomis pamokomis ir bendru kasdieniu mokinių gyvenimu arba jei jo panaudojimas iš anksto neapgalvotas.
- Pats žodis „tolerancija“ jau kelia klausimų. Mokiniai turi jį paaiškinti.
- Savo tolerancijos lygio įvertinimas yra įdomi veiklos dalis, tačiau taip pat gali kelti ir nejaukių jausmų. Kai kuriems mokiniams save įvertinti sunku ir todėl mes galime paprašyti jų padaryti tai atsakius į klausimus, prieš tai kai jie juos „pataiso“.
- Kai kurie išsireiškimai (tokie kaip „išraiškos laisvė“, „teisėjas“ ir „įžeidimas“) naudojami veikloje turi būti mokiniams paaiškinti, pavyzdžiui, žodynyje.

Perspektyvos internetiniame tinklalapyje

Dokumentinis šaltinis pristatantis Europos projektą.

Bibliografiniai šaltiniai suaugusiems ir vaikams

Žodynelis su tokiais žodžiais kaip „teisėjas“, „įžeidimas“, „rasizmas“, „išraiškos laisvė“ ir pan.

Mokomojo vadovo darbas su papildomu skyriumi apie homofobiją.

3 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

Pietų šalys kine

➤ Pristatymas: « Pietų šalių kine » tikslai

Skirti dėmesio temoms, susijusioms su vystomuoju švietimu, edukacinėje bendruomenėje.

Stiprinti vystomąjį švietimą formalaus švietimo rėmuose, o taip pat ir kitose srityse.

Plėsti mažų vaikų žinias apie pietų šalis, o taip pat tokias sąvokas kaip tolerancija ir pagarbos skirtumams svarba.

Surengti debatus reikšmingomis temomis.

Filmai padeda motyvuoti, propaguoti ir suprasti menines vertybes. Filmus didesnę įtaką padaro auditorijai, o ne režisieriui: svarbu pagalvoti apie filmo tikslą, jo turinį, mintis, kurias jis sukelia, ir kaip mums iššifruoti jo reikšmes bei idėjas.

Mūsų tikslas šiuo atveju yra žiūrint filmą galvoti, pabūti Kito kailyje ir išmokti tapti tolerantiškesniais.

Siekdami šio tikslo, mes prašome jūsų kuo aktyviau dalyvauti visose užduotyse ir išsakyti savo mintis bet kuriuo metu.

➤ Konkretūs tikslai

Susikoncentruoti į keletą afrikiečių kultūros aspektų bei keletą konkrečių besivystančių šalių problemų, pavyzdžiui, sausra ir skurdas.

Mėginti spręsti konfliktus ir aptarti Kiriku propaguojamas vertybes: toleranciją ir kilnumą.

Pagalvoti apie afrikiečių meno įtakotą piešinių estetiką.

Pagalvoti apie muziką kaip priemonę puoselėti tautos tradicijas.

Išnagrinėti įšventinimo apeigas, kurios minimos istorijoje.

➤ Kokiai auditorijai skirta

5-12 metų mokiniams.

➤ Struktūra

Šį vadovą sudaro 3 dalys:

1 etapas. Filmo temos pristatymas, atliekant užduotis, kurios leis išanalizuoti mokinių žinias apie Afriką. Šios užduotys yra ir individualios, ir kolektyvinės: mokiniai yra skatinami reikšti savo mintis, siekiant bendro tikslo.

2 etapas. Filmo demonstravimas. Trukmė: 74 minutės.

3 etapas. Parengti užduotis ir kolektyvinius žaidimus, kurie leistų mokiniams užmegzti subalansuotus konstruktyvius santykius su kitais.

Pirmas etapas

Ką žinote apie Afriką?

1 užduotis

Padarykite plakata, kuris atspindėtų jūsų mintis apie Afriką. Tam naudosisime piešinius ir/ar nuotraukas, paveikslus, kuriuos jūs rasite žurnaluose ir laikraščiuose.

Tikslas: Sukelti susidomėjimą žiniomis apie mus supantį pasaulį.

Metodas: Mokiniai suskirstomi į nedideles grupes. Mokytojas diskusijoje dalyvaus kaip tarpininkas, padedantis mokiniams sklandžiai pasidalinti vieniems su kitais savo mintimis.

2 užduotis

Apžvelkime turimą informaciją apie Afriką. Ši istorija yra pagrįsta „Senufo“ tautos, gyvenančios Dramblio Kaulo Krante, legenda. Afrikos žemynas yra labai didelis ir afrikiečiai skiriasi vieni nuo kitų.

Jie yra iš skirtingų šalių: kiekviena tauta turi savo meną, savo muziką ir savo papročius.

Pasidalinkite informacija, kurią jūs surinkote, ir mintimis apie Afriką su savo mokytoju ir savo bendraklasiais.

Tikslas: Skatinti mokinius pripažinti kitokių vertybių svarbą ir gerbti kitokį gyvenimo būdą.

Metodas: Mokytojas bus mokinių tarpininku, siekiančiu užtikrinti pagarbą diskusijos metu.

3 užduotis

Kartu su savo draugais sudarykite sąrašą dalykų, kuriuos kiekvieną dieną darote su vandeniu. Užrašykite juos ant lentos.

Įsivaizduokite, kad staiga negalite naudoti tiek vandens, kiek esate pripratę. Kurių dalykų, užrašytų ant lentos, galėtumėte atsisakyti? Užrašykite juos ant kitos lentos dalies.

Ar jums būtų sunku jų atsisakyti? Ką galėtumėte padaryti, kad sunaudotumėte mažiau vandens?

Galite padaryti plakata, panaudodami tam visus anksčiau pateiktus atsakymus apie dalykus, kuriuos galėtumėte atlikti tam, kad sunaudotumėte mažiau vandens.

Ar žinote apie dykumėjimo problemą Ispanijoje? Kaip galėtume ją išspręsti?

Tikslas:

Nustatyti Gamtos elementus, kurie yra būtini išlikimui.

Pagalvoti apie sausras, vandens svarbą mūsų kasdieniniame gyvenime ir tai, ką galime padaryti, kad sunaudotume mažiau vandens.

Pagalvoti apie pagarbą Gamtai kaip išgyvenimo sąlygą.

Metodas:

Mokytojas paaiškina, kad viena iš svarbiausių filmo temų yra vanduo ir kas nutinka, kai susiduriama su jo stygiu.

Mokytojas pasiūlo mokiniams pagalvoti apie vandenį kaip kažką, be ko mes negalime gyventi ir kaip galėtume jį panaudoti nedarydami žalos aplinkai.

Pagalvokite apie skirtumus tarp:

Būtinio vandens naudojimo (gėrimui, prausimuisi...)

Galimybės sunaudoti mažiau vandens (neplauti plaukų du kartus per dieną...)

Besaikio vandens naudojimo (tekančio vandens palikimo, žaidimo su vandeniu...)

Visomis idėjomis bus pasidalinta.

Žemėlapyje, kuris pateiktas kitame puslapyje, pamatysite Ispanijos dykumas ir sausras zonas. Aptarkime dykumėjimo priežastis. Ispanija yra sausringiausia šalis Europoje.

Remiantis JT duomenimis, trečdalis Ispanijos kenčia nuo dykumėjimo, įskaitant 6% ploto, kuriame jau per vėlu kažką daryti, siekiant tai sustabdyti. Ar turite idėjų, kaip spręsti dykumėjimo problemą?

4 užduotis (turi būti organizuojama šalyse, kurioms filmas nėra pažįstamas)

Šis filmas pasakoja Kiriku, vaiko iš afrikiečių tautos, kurią slegia raganos vardu Karaba prakeikimas, istoriją. Kiriku imasi ieškoti Karabos elgesio priežasčių. Kaip pavaizduotumėte Kiriku? Kaip jis gali atrodyti? Štai keletas detalių: jis yra labai mažas vaikas, kurio oda yra tamsi, jis yra drąsus ir greitas.

Tikslas: Paskatinti mokinius pasitelkti menines priemones savęs išreiškimui individualiai ir kolektyve.

Metodas: Nupieškite Kiriku ant pusės popieriaus lapo. Pasilikite kitą pusę vėlesniam laikui. Palyginkite savo piešinį su bendraklasių piešiniais.

Antras etapas

Filmo demonstravimas

5 užduotis.

Filmo demonstravimas

Filmo demonstravimas (74 minutės)

Tikslas: Parodyti mokiniams, kaip jie gali pasimėgauti filmu ir tuo pačiu gauti naudos iš jo edukacinio turinio.

Metodas: Mokytojas akcentuoja tai, ką galima ir ką negalima daryti žiūrint filmą. Palaukite filmo pabaigos ir tuomet pasidalinkite savo klausimais ir komentarais. Nekalbėkite filmo metu, kad netrukdytumėte kitiems. Leiskite visiems pasimėgauti filmu.

Daugiau informacijos:

- Filmo muziką sukūrė Youssou N'Douras, kuris yra kilęs iš Senegalio. Jis norėjo parodyti pagarbą afrikiečių muzikos tradicijoms. Todėl panaudojo tradicinius instrumentus, tokius kaip **ritti**, **balafonas**, **kora**, **belonas** ir **ksalamas**.

- Filmui Rygoje, Latvijoje, piešė vien tik iš moterų sudarytas kolektyvas.

- Režisierius, Michelis Ocelotas, yra režisavęs keletą trumpų animacinių filmų: Les trois inventeurs (Trys išradėjai, 1980), La Légende du pauvre bossu (Legenda apie vargšą kuprių, 1982), Les quatre voeux (Keturi norai, 1987), La princesse des diamants (Deimantų Princesė, 1998)...

Techninė informacija apie filmą

Šalys: Belgija, Prancūzija, Liuksemburgas

Pastatymo metai: 1998

Pasirodymo metai: 2001

Žanras: Animacija

Trukmė: 74 minutės

Originalus pavadinimas: Kirikou et la sorcière

Režisierius: Michel Ocelot

Prancūzų kalba įgarsino: Antoinette Kellermann (Karaba), Fezele Mpeka (dėdė), Kombisile Sangweni (motina), Theo Sebeko (Kiriku), Mabuŋho « Kid » Sithole (senelis)

Scenarijaus autorius: Michel Ocelot

Muzikos autorius: Youssou N'Dour

Michelis Ocelotas įkvėpimo sėmėsi iš afrikiečių pasakų, iš europiečių pasakų, tokių kaip „Berniukas nykščiuokas“ („Le petit Poucet“), „Sniego karalienė“, „Gražuolė ir pabaisa“ ir iš mitų, tokių kaip mitas apie Ulišą (Homero „Odisejoje“).

Scenarijus:

Pačioje Afrikos širdyje gyvena tauta, kenčianti ją prakeikusios blogosios raganos Karabos viešpatavimą: čia nežydi gėlės, išseko šulinys ir paslaptinai dingsta vyrai. Nepaisant to, kad Kiriku yra tik mažas berniukas, jis yra vienintelis, kuriam užtenka drąsos susigrumti su ragana. Kiriku žino, ko jis nori ir taip buvo dar prieš jo gimimą. Jis yra nepriklausomas, kilnus ir drąsus. Kai Kiriku paklausia, kodėl ragana juos prakeikė, niekas kaime nesugebėjo jam pateikti tinkamo atsakymo. Todėl jis nusprendžia vykti ieškoti atsakymų į savo klausimus.

Kiriku keliauja per Karabos valdomą teritoriją ir kopia į kalną, kuriame gyvena jo senelis. Jo senelis yra išmintingas žmogus, kuris gali atsakyti į visus klausimus.

Įvairios scenos:

- Kiriku gimimas
- Ragana Karaba. Kodėl tu tokia pikta?
- Prakeikto šaltinio paslaptis
- Kelionė į uždraustą kalną
- Kiriku persirengimas
- Kalno išminčius
- Transformacija

Trečias etapas

Ką žinote apie Afriką?

6 užduotis

Kiriku domisi: „Kodėl Karaba yra tokia pikta?“ Ką jam galėtumėte atsakyti?

Kuomet vaikas blogai elgiasi, ar pasidomite, kodėl jis taip elgiasi? Ar galvojate, kad jis gali pasikeisti?

Tikslas: Pagalvoti apie tai, kaip svarbu yra išanalizuoti situaciją prieš priimanč sprendimą, kokios yra mūsų pačių pareigos, jeigu įmanoma kažką sudėtingo paversti iššūkiu ir apie mūsų sugebėjimą pajauti gailėstį, kuomet pamėginam pasijusti kito kailyje

8 užduotis

Kokios yra gerosios Kiriku asmenybės savybės ir vertybės? Suraskite keletą jų toliau pateiktame raidžių tinklelyje.

Kokias gerąsias asmenybės savybes turite? Koks norėtumėte būti, kokias gerąsias savybes norėtumėte turėti?

Tikslas: Pagalvoti apie gerųjų asmenybės savybių ir vertybių skirtumus.

Metodas: Mokytojas paaiškina asmenybės savybės sąvoką ir vertybės sąvoką.

Gerosios asmenybės savybės yra teigiamos mūsų buvimo ar elgesio ypatybės. Mes visi turime ją bent vieną. O jeigu neturime, galime pasikeisti taip, kad ją įgytume. Pavyzdžiui, būti protingesniais, malonesniais, darbštesniais...

Vertybes nulemia mūsų visuomenė. Dėl šios priežasties svarbu turėti keletą „principų“, kurie padėtų mums mąstyti, priimti sprendimus, daryti tai, kas turi būti padaryti vadovaujantis mūsų vertybėmis.

Jei gerosios asmenybės savybės yra tik teigiamos, tai vertybės gali būti teigiamos arba neigiamos (pavyzdžiui, solidarumas ir savanaudiškumas). Taip pat tiesa, kad geroji asmenybės savybė gali būti vertybe (pavyzdžiui, tolerancija).

7 užduotis

Kodėl ragana pavertė vyrus stabais?

Išsiaiškinkite kiekvieno veikėjo vardą ir užsirašykite jį:

Jis pagalvoja prieš sureaguodamas. Jis yra drąsus ir kilnus. Jis paverčia kažką sudėtingo iššūkiu.

Jis yra .....

Ji yra galinga, reikli ir paniurusi.

Ji yra .....

Jis yra senas ir išmintingas. Jis atsako į visus Kiriku pateikiamus klausimus.

Jis yra .....

Ji yra mylinti, atvira naujoms idėjoms ir suprantanti.

Ji yra .....

Istorijos pradžioje jis yra priešiška nusiteikęs Karabos atžvilgiu. Jis yra drąsus ir nevikrus tuo pat metu.

Jis yra .....

Dabar, kai jau pažįstate Kiriku, galite nupiešti jį ant kitos popieriaus lapo, kuriame yra jūsų pirmas piešinys, pusės. Palyginkite savo piešinį su savo bendraklasių piešiniais, o tuomet su filmo vaizdais.

Tikslas: Įvertinti, kiek filmas buvo suprastas.

Trečias etapas

Ką žinote apie Afriką?

9 užduotis

Nepaisant to, kokie jauni esate, ar manote, kad galite pakeisti pasaulį? Ką galite padaryti tam, kad pakeistumėte blogus dalykus?

Galite nupiešti du didžiulius piešinius („freskas“) pagal dvi skirtingas temas: tolerancija ir susitaikymas. Kiekvieną dieną galite papildyti juos piešiniais, koliažais, rašytinėmis idėjomis, susijusiomis su šiomis temomis.

Tikslas: Pagalvoti apie vertybes, kurios suteikia mums galimybę gyventi harmonijoje. Pasitelkti gailestį, solidarumą ir bendradarbiavimą sprendžiant problemas.

10 užduotis

Šioje afrikietiškoje legendoje, kai kurie veikėjai yra gyvūnai.

Ar galite juos atpažinti?

Tai - graužikai. Jos yra dėkingos Kiriku už joms suteiktą pagalbą.

Tai - .....(voverės)

Paukštis, su kuriuo Kiriku turi susigrumti,

yra ..... (?)

Jis yra didelis ir atrodo kaip šernas.

Tai - .....

(afrikietiškas šernas arba Afrikos tapyras)

Ji yra tunelyje, kurį kasa Kiriku, ir skleidžia labai prastą kvapą.

Tai - .....

Ji yra labai baisi ir labai pavojinga. Ji yra labai ilga.

Tai - ..... (nuodingoji gyvatė)

Tikslas: Pažinti ir atpažinti gyvūnus.

11 užduotis

Šioje pasakoje yra keletas gyvūnų rūšių. Išsirinkite vieną iš jų su savo bendraklasiais. Suraskite informaciją: koks yra gyvūno pavadinimas, kur jis gyvena, ką jis ėda, kokie yra jo įpročiai...

Naudodamiesi spalvotu popieriumi, laikraščiais, žurnalais, medžiagos gabaliukais ir t.t. persirenkite šiuo gyvūnu. Kiekvienas iš jūsų būsite persirengęs, kai atsakinėsite į klausimus apie gyvūną.

Koks jausmas yra būti kieno nors kito kailyje? Ar kiti jums atrodė juokingi?

Tikslas: Atstovauti kitas gyvas būtybes, pažinti kitas gyvybės formas ir jas gerbti.

Metodas: Mokytojas parodo įvairias gyvūnų, veikiančių filme, rūšis. Mokiniai suskirstomi į nedideles grupes: jis duoda jiems laikraščių, žurnalų ir viską, ko reikia.

Mokytojas paprašo kiekvieno vaiko persirengti koku nors gyvūnu: koks tai yra gyvūnas? Kokios yra jo savybės? Kaip jis/ji jaučiasi šiame vaidmenyje santykiyje su savimi pačiu/pačia ir santykiyje su kitais vaikais?

Kodėl Kiriku ir gyvūnus miške sieja ypatingi santykiai? Šis klausimas užduodamas pamąstymui apie santykius tarp žmonių ir gyvūnų.

O kaip dėl jūsų, kokie yra jūsų santykiai su gyvūnais?

12 užduotis

Viename filmo epizode Kiriku prisipažįsta savo seneliui, kad norėtų būti suaugęs. Ar pamenate, ką senelis tuomet jam pasako?

- „Seneli, aš esu mažas, o norėčiau būti suaugęs.
- O kai būsi suaugęs, tu norėsi būti vaiku. Tu esi vaikas ir sugebėjai ateiti ten, kur nesugebėjo ateiti niekas kitas. Mėgaukis tuo, o tuomet, kai tapsi suaugęs, nepamiršk pasidžiaugti, jog esi suaugęs.
- Ar galėtum mane padaryti suaugusiu dabar?
- Ne.
- Tuomet tu nežinai visko?
- Tai tiesa. Aš žinau labai mažai.“

Sudarykite sąrašą iš 3 priežasčių, dėl kurių esate laimingi būdami vaikais, ir 3 kitų priežasčių, dėl kurių norėtumėte tapti suaugusiais. Aptarkite jas su savo draugais.

Tikslas: Pagalvoti, kaip galime priimti save pačius tokius, kokiais esame ir poreikį užaugti tam, kad galėtume būti pačiais savimi.

Metodas: Mokytojas paaiškina, kad kai esame maži, norime, jog laikas bėgtų daug greičiau tam, kad galėtume tapti suaugusiais ir daryti dalykus, kuriuos daro suaugusieji. Vis dėlto, kai tampame suaugusiais, norime vėl tapti mažais tam, kad galėtume daryti dalykus, kurių suaugusieji jau nebegali daryti.

13 užduotis

Kuri filmo dalis jums patiko labiausiai? Kodėl? Ar dėl šios istorijos jums norisi daugiau sužinoti apie kitas kultūras ir kitas tautas? Jeigu taip, kurias? Kuri daina jums patiko labiausiai? Ar galite paniūniuoti dienos priedainį? „Kiriku yra mažas, tačiau jis yra mano draugas, Kiriku nėra aukštas, bet jis yra labai drąsus...“

Tikslas: Pasitelkti muziką ir dainavimą kaip minčių ir jausmų pasidalinimo priemones.

Kodėl CEMEA pasirinko filmo aptarimą?

Kodėl pasirinkome šią veiklą?

Esame girdėję apie schemą „mokykla ir kinas“, kurią organizuoja vietinis meno filmų kino teatras „Cinéma Eldorado“. Jie siūlo specialias programas mokiniams iš pradinių ir vidurinių mokyklų.

→ Metodologija

Pakviesti žmonės, susijusius su šiais klausimais, aktyviai prisidėti prie šios priemonės valdymo ir įgyvendinimo. Dalyvauti socialiniame mokymosi procese, apimančiame visus šio projekto dalyvius. Kitaip organizuoti teorinius susitikimus ir eksperimentus. Kolektyviai įvertinti procesą. Veiksmas vis dar vyksta toliau, siekiant išplatinti šį eksperimentą tarp kuo daugiau mokyklų.

→ Vykdymas

Pirmas etapas:

Susitikome su DIŽONO „Cinéma Eldorado“ personalu. Jie labai susidomėjo galimybe prisidėti prie pedagoginės priemonės, kuria mokiniai galėtų vadovautis žiūrėdami filmus, sukūrimo. Jie žino filmą apie Kiriku ir gali jį gauti bei parodyti. Jų rodomų filmų repertuaras yra suplanuotas stipriai į priekį, todėl buvo neįmanoma išbandyti šią veiklą artimiausiu metu.

Antras etapas:

Aktyvios pedagogikos metodinio centro Prancūzijoje CEMEA darbo grupė peržiūrėjo filmą. Pasiūlytos užduotys buvo išverstos, tačiau dabar jų kultūriniai aspektai turi būti adaptuoti taip, kad atitiktų situaciją Prancūzijoje ir kad mokytojai galėtų panaudoti jas kaip schemas „mokykla ir kinas“ dalį. Filmo rodymas turi būti suplanuotas iš anksto, kad būtų įtrauktas į kino teatro repertuarą kaip jo dalis.

Trečias etapas:

Priemonės adaptavimas Tikslai turi būti perfrazuoti. Užduotys gali būti susietos su skirtingais mokykloje mokiniams dėstomais dalykais ir jų aktualumas turi būti išsamiai išdėstytas mokytojams. Jas sudaro du skirtingi aspektai: kai kurios jų dalys yra skirtos suaugusiems, kitos - paaugliams ir vaikams. Adaptavimas gali būti atliekamas dviem skirtingais būdais: adaptuojant priemonę taip, kad ją galima būtų naudoti Kiriku filmui analizuoti, arba adaptuojant ją bendriau, kad ją taikyti būtų galima įvairiems filmams.

→ Vertinimas

Užduotys, kurios yra siūlomos lankstinuke, gali būti susietos su pagrindinėmis oficialios Švietimo ministerijos sukurtos Edukacinės programos sritimis: mokymusi nemokyklinėje aplinkoje, vizualiniais menais, dokumentavimu, gyvenimu kartu, pilietiniu ugdymu, žodynu, filosofija, mokslais ir rašymu.

Priemonė tinkamai sukurta „Eldorado“ kino teatrui, turint siekį prisidėti prie mokomosios veiklos kartu su mokytojais, kurie dalyvauja scheme „mokykla ir kinas“. Užduočių skaičius ir įvairovė yra teigiamas bruožas.

Perspektyvos

Užduotys turi būti adaptuotos taip, kad mokytojai galėtų naudoti jas ir filmą prancūziškoje pamokoje. Mes turėtume nustatyti, kokiais būdais priemonė gali būti panaudota kitiems filmams. „Eldorado“ kino teatras parodys filmą grupei mokinių, kuri tuomet išbandys užduotis. Taip pat turi būti pridėtos bibliografinės bei kinematografinės nuorodos.

Pastabos

- Daug užduočių apie filmą jau galima rasti internete.
- Prancūzijoje daug mokinių jau gali pamatyti filmą, todėl visos užduotys, kurios sukurtos atlikimui prieš filmo demonstravimą, turi būti atitinkamai adaptuotos.

KIRIKÚ
Y LA
BRUJA

4 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

Mano šalis ir kita šalis

→ Užduoties tikslai ir siekiai:

Šios užduoties dalyviai aiškinsis, kodėl žmonės persikelia gyventi į kitas šalis, ir apsvarstys sunkumus, su kuriais susiduria migruojantys žmonės apsispręsdami palikti savo šalį. Jie taip pat aptars įtaką, padarytą gimtajai šaliai bei šaliai, į kurią vykstama.

→ Konkretūs tikslai:

- Iširti skirtingas persikėlimo į kitą šalį priežastis.
- Apsvarstyti ar pasiūlyti savo šalyje yra asmens pareiga.
- Aptarti migracijos privalumus ir išlaidas, kurias patiria tas asmuo, jo gimtoji šalis bei šalis, į kurią keliaujama.

→ Mokymosi pasekmės

Dalyviai:

- Galės kritiškai įvertinti skirtingas priežastis, lemiančias žmonių persikėlimą į kitą šalį.
- Galės diskutuoti apie emigraciją moralinių įsipareigojimų likti kontekste.
- Suvoks, kad migracijos problema sudėtinga ir yra ne tik laimėjusiųjų, bet ir pralaimėjusiųjų.
- Galės išvardinti skirtingus migracijos privalumus bei trūkumus.

→ Užsiėmimas skirtas:

Tiesiogiai: projekto dalyviai (jaunimas ir vaikai).

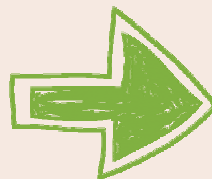
Rekomenduojame dirbti su vaikais nuo 12 iki 18 ar 19 metų. Parinkome būtent tokią amžiaus grupę, kadangi mažesniems vaikams būtų sunku diskutuoti apie tokius terminus kaip migracija, imigracija ir emigracija bei aiškintis tikrąsias žmonių išvykimo į kitas šalis priežastis ar jas vertinti.

Netiesiogiai:

Kolegos, dalyvių draugai, dalyvių šeimos (tėvai, broliai...), mokytojai ir pan.

→ Naudoti metodai ir technikos:

Mokymasis drauge, inscenizacija, simuliacija, diskusijos, pristatymai ir kritiškas mąstymas.

Kaip ši veikla buvo pritaikyta Lietuvoje:

Šiuos metodus pateikėme visoms Lietuvos mokykloms, platindami mokomosios veiklos aprašymą internetu, per Lietuvos savivaldybių švietimo įstaigas bei siūsdami elektroninius laiškus mokykloms. Mokykloms, kurios išreiškė norą išbandyti naujus metodus, išsiuntėme visą reikalingą medžiagą bei padėjome vykdyti programą. Toks kvietimas prisijungti prie projekto paskatino dalyvauti tik tvirtai motyvuotas mokyklas ir todėl gauti rezultatai buvo kokybiški ir gausūs.

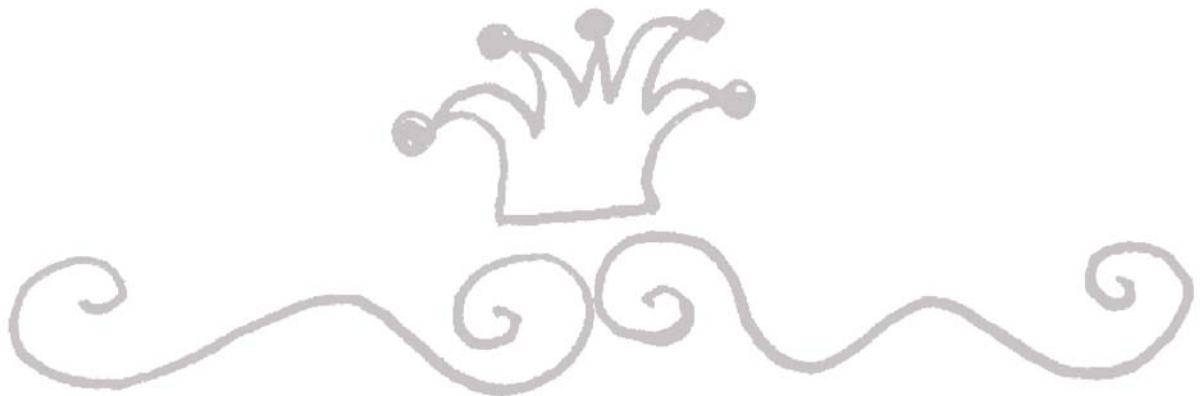

Mokytojai patys pasirenka užduoties atlikimo metodus. Kai kurios mokyklos programą integravo į kitas įprastines pamokas – geografiją, istoriją, anglų kalbos pamokas. Tuo tarpu kitose mokyklose programa buvo organizuota užklasinės veiklos metu: popamokinės veiklos ar debatų būreliuose.

Mes nepateikėme jokios konkrečios šio metodo vertinimo formos, tačiau paprašėme mokyklas atsiųsti mums atsiliepimus apie vykdytą programą jų pačių pasirinkta forma.

Remdamiesi patirtimi galime teigti, kad ši pedagoginė veikla naudinga šviečiant apie tarpkultūrinę toleranciją bei formuojant teigiamus požiūrius į užsieniečius. Programą lengva pritaikyti kiekvienos šalies nacionaliniam kontekstui, kadangi nėra jokių specifinių sąlygų. Be to, šis metodas nereikalauja iš mokytojų jokių ypatingų būdų ar žinių (papildomos kvalifikacijos) ir todėl mokytojams lengviau suprasti programą bei ją vykdyti.

TEMOS	UŽDUOTYS	
	Mokytojams	Mokiniam
MIGRAVIMO PRIEŽASTYS	Pristatykite temą, organizuodami idėjinę diskusiją apie žodžius <i>imigracija</i> ir <i>emigracija</i> , <i>Ar vienas iš šių reiškinių yra „geras“, o kitas „blogas“? - Palyginkite juos su neutralėsiu terminu „migracija“.</i>	Atsakykite į klausimus ir juos aptarkite.
	Pristatykite istoriją „Mano šalis, o gal kita šalis?“ (Žr. priedą Nr.1), papasakodami, kad yra daugybė migracijos reiškinio priežasčių, tačiau kiekvienas iš šių migruojančių žmonių turi savo istoriją.	Išklausykite mokytojo.
	Išdalinkite istoriją dalyviams (prieš tai reikia istoriją atspausdinti ir padaryti jos kopiją, Priedas Nr.1) Paprašykite dalyvių pasiskirstyti vaidmenimis ir perskaityti istoriją.	Perskaitykite istoriją, pasiskirstę vaidmenimis.
	Paprašykite dalyvių apsvaistyti, kokios problemos gali priversti šeimą palikti savo namus. Tegu dalyviai dirba poromis ir surašo kiek įmanoma daugiau priežasčių ant mažų popieriaus lapelių.	Surašykite migracijos priežastis.
	Paprašykite porų parodyti savo atsakymus kitai porai. Dirbdami grupelėse po keturis, jie turėtų sudaryti didesnį priežasčių sąrašą. (Rašomoji lenta)	Parodykite savo atsakymus.
	Išdalinkite dalyviams Korteles su užrašytomis migracijos priežastimis. Tegu jie apsvaistyti jų nuomone labiausiai tikėtinas žmonių išvykimo priežastis. Užduotį galite atlikti kaip parodyta pavyzdyje Nr.1	Sudėliokite korteles.
	Paklauskite dalyvių, kaip būtų galima pagerinti situacijas, kurios priverčia žmones palikti šalį. Kas turėtų būti atsakingas už šių problemų sprendimą?	Atsakykite į klausimus.

<p>KAS YRA MANO ŽMONĖS?</p>	<p>Istorijoje motina sako vyrui: „<i>Tavo vieta čia, su tavo žmonėmis.</i>“ Jis atsako klausimu „O kas yra mano žmonės?“</p> <p>Paprašykite mokinių pasiskirstyti poromis ir aptarti šiuos klausimus:</p> <p><i>Kaip manote, ką jis turi galvoje, klausdamas „O kas yra mano žmonės?“?</i></p> <p><i>Ar jis atsisako savo tautybės, ar diskutuoja apie lojalumą tam tikrai grupei, o gal išreiškia savo lojalumą plačiau žmonijai?</i></p> <p><i>Ar jis elgiasi savanaudiškai, norėdamas palikti savo šalį?</i></p> <p><i>Ar jis turi teisę išvykti?</i></p> <p><i>Ar jis turi pareigą / atsakomybę pasilikti?</i></p> <p><i>Ar jam iškeliauti iš šalies ar pasilikti?</i></p>	<p>Atsakykite į klausimus.</p>
	<p>Namų darbai: Paprašykite dalyvių įsivaizduoti, kad vyriškis yra:</p> <p>Genialus mokslininkas, bandantis rasti vaistus nuo vėžio arba</p> <p>Verslininkas, sukaupęs daug turtų</p> <p>Ir parašykite diskusijos tarp trijų personažų tęsinį.</p> <p>Norintys galės perskaityti istoriją klasei ar didesnei auditorijai per kitą susitikimą.</p>	<p>Paruoškite istorijos tęsinį, nepamiršdami naujų faktų bei sąlygų.</p>
<p>UŽDUOKITE TEISINGUS KLAUSIMUS</p>	<p>Paprašykite dalyvių įsivaizduoti, kad jie yra jaunos moters iš istorijos draugė ar draugas. Jie turi padėti moteriai apsispręsti, ar ji turėtų išvažiuoti ar likti, užduodami tokius klausimus, kurie privers ją susimąstyti apie jos pasirinkimo pasekmes.</p>	<p>Pasiskirstykite poromis ir parašykite penkis klausimus, kurie jūsų nuomone padėtų moteriai apsispręsti. Pavyzdžiai:</p> <p>„<i>Ko neteksite išvažiuosite?</i>“;</p> <p>„<i>Su kokiomis problemomis susidursite, jei liksite?</i>“</p> <p>Susikeiskite klausimais su kita mokinių pora. Tada sugalvokite atsakymus kiekvienam klausimui ir nuspręskite, ar moteris turėtų išvažiuoti, ar likti.</p>
	<p>Paprašykite dalyvių žodžiu pagrįsti savo sprendimą.</p>	
<p>LAIMĖTOJAI IR PRALAIMĖTOJAI</p>	<p>Paprašykite mokinių apsvarstyti istorijoje pavaizduotą situaciją ir remiantis jų pačių žiniomis apie migraciją į ir iš jų šalies pagalvoti, ką migruojantis asmuo, jo gimtoji šalis ar šalis, į kurią migruojama, galėtų laimėti ar ko netekti dėl žmonių migracijos.</p> <p>Lentelė su galimais atsakymais pateikiama kaip pavyzdys, priedas Nr.3</p>	<p>Užpildykite lentelę, įrašykite kiek įmanoma daugiau idėjų laukelyje</p> <p>Laimėtojai ir pralaimėtojai.</p> <p>Tuščia lentelė pateikiama kaip pavyzdys, priedas Nr.2</p>

Užduoties medžiaga

Istorija: MANO ŠALIS, O GAL KITA ŠALIS?

(Metodo aprašymas; Priedas Nr.1)

Grįžęs namo jis atrodė itin susirūpinęs ir tarė savo žmonai:

–Žinai, man regis, mes nebeturime išeities. Laikas išvykti.

–Bet kurgi mes keliausime? – paklausė jo žmona.

–Manau, mums šiąnakt reikia kirsti sieną.

–Bet ką tada darysime su mano motina? – paprieštaravo ji, mosteldama link senos nedidelio stoto moters, sėdinčios prie stalo.

Senolė net nekrustelėjo iš vietos, tačiau girdėjo kiekvieną žodį.

–Aš negaliu niekur keliauti, - tyliai ištarė ji. – Čia mano šalis ir čia aš mirsiu.

–Nekalbėk taip, mama, – nerimavo jaunoji moteris. – Mes negalime tavęs čia palikti. Tik pagalvok, kas galėtų nutikti.

–Kaip jūs išvis galite svarstyti apie iškeliavimą? – savo ruožtu atsakė senolė, piktai rodydama į vyriškį. – Tavo vieta čia, su tavo žmonėmis.

–O kas yra mano žmonės? – paklausė jis. – Aš esu žmogus. Nejau esu įkalintas lyg gyvūnas laukti mirties?

–Argi mes neturime teisės gyventi, dirbti ir būti laimingi? – klausė ir jo žmona, paimdama motiną už rankos. – Prašau, keliauk su mumis. Kaipgi galėčiau tave palikti?

–Aš niekada nelaikyčiau jūsų čia, – atsakė senolė. – Eikite, jei taip reikia, o aš negaliu. Jūs dar jauni ir turite šansą. Bet man nėra vietos kitoje šalyje.

Jaunoji moteris pažvelgė atgal į savo motiną. Ji yra duktė.

Tada jos akys nukrypo link jos vyro. Ji yra žmona. Ji yra žmogus. Kaip jai pasielgti?

Kortelės: Migracijos priežastys (Metodo aprašymas; Priedas Nr.1)

Dėl geriau
apmokamo
darbo

Įsidarbinti

Smurtas

Stichinės
nelaimės

Blogos
oro sąlygos

Prastos
gyvenimo
sąlygos

Karas

Įrašykite savo priežastį

Dėl
vaikų

Prisijungti
prie kitų
šeimoms narių

Neužderėjęs
derlius

Įrašykite savo priežastį

Lentelė: Laimėtojai ir pralaimėtojai (Metodo aprašymas; Priedas Nr.3)

Galimi užduoties LAIMĖTOJAI IR PRALAIMĖTOJAI atsakymai:

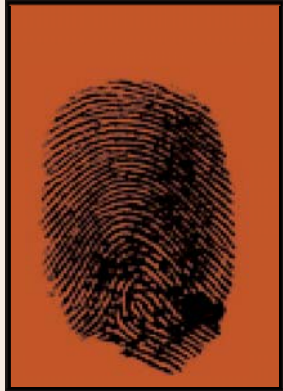
	LAIMĖTOJAI	PRALAIMĖTOJAI
Migruojantys asmenys	<p>Geresnė gyvenimo kokybė. Jaučiasi sveikas ir saugus.</p>	<p>Bus atskirti nuo šeimos. Sunkumai dėl kalbos. Netolerancija / rasizmas naujoje šalyje. Nepatenkina lūkesčių. Sunkumai randant darbą. Kultūriniai skirtumai. Ribota prieiga prie apgyvendinimo ir švietimo paslaugų. Nesugebėjimas pritaikti.</p>
Gimtoji šalis	<p>Dažnai šalyje likusiai šeimai siunčiami pinigai. Mažiau problemų, jeigu išvykę asmenys kėlė rūpesčių. Mažiau žmonių kovoja dėl nedaug darbo vietų. Mažesni reikalavimai ištekliams.</p>	<p>Dažnai išvyksta labiausiai išsilavinę ir patyrę žmonės. Likusiems šalyje reikalinga parama (seni žmonės ir vaikai). Skiriasi šeimos.</p>
Šalis į kurią išvykstama	<p>Migrantai gali įsidarbinti darbuose, kurių nenori kiti žmonės (mažai apmokami darbai). Migrantai gali būti itin išsilavinę žmonės, pvz., gydytojai, kurių šalyje gali trūkti. Padidėja kultūrinė įvairovė. Ilgalaikė ekonominė nauda, nes didėja darbo jėga ir rinka.</p>	<p>Padidėjęs nedarbingumas, jeigu nėra pakankamai darbų. Daromas spaudimas apgyvendinimo ir švietimo paslaugų tarnyboms. Kultūriniai skirtumai gali kelti įtampą.</p>

	LAIMĖTOJAI	PRALAIMĖTOJAI
Migruojantys asmenys		
Gimtoji šalis		
Šalis į kurią išvykstama		

5 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

Žurnalistas Jūsų mokykloje

➔ Užsiėmimas skirtas:

13-17 metų jaunuoliams

➔ Laikotarpis:

3 mėnesiai

➔ Užsiėmimo tikslai ir siekiai:

Žurnalistinio tyrimo konkursas yra organizuojamas siekiant paskatinti jaunimo iniciatyvą ir pilietinę sąmonę, atliekant jaunimo žinių apie skirtingas kultūras, jų įtaką vietos bendruomenei, kultūrai ir bendram valstybės įvaizdžiui, tyrimą:

Sudaryti sąlygas jaunimui įgyti patirties renkant, analizuojant ir pateikiant visuomeninius faktus, nuomones, pastebėjimus pasirinkta tema.

Skatinti kūrybingumą ir naujų kompetencijų panaudojimą.

Suteikti jaunimui galimybę tapti „tiesos ieškotojais“ ir aktyviais visuomenės nariais.

Skatinti domėjimąsi įvairiomis kultūromis ir istorijos supratimą globaliu mastu.

➔ Metodų principai yra šie:

Mokomosios veiklos metu nustojame ją kurti ir organizuoti pagal linijinį principą

Mokiniai (berniukai ir mergaitės) turi galimybę pasirinkti (jie priima sprendimus dėl jų užimamo vaidmens redakcinėje

komandoje, jie renkasi savo bendradarbius)

Mokiniam naudingi įvairūs darbo grafikai.

Reikalavimai veiklos rezultatams gali būti laipsniški

Mokytojas bendradarbiauja su mokiniais, palikdamas jiems galimybę rinktis patiems. Jis užima tarpininko, partnerio vaidmenį, administruoja žmogiškuosius išteklius.

Į mokymosi procesą įtraukiamas pats mokinys. Ugdomi jo komandinio darbo ir derybiniai įgūdžiai, o taip pat suteikiama galimybė atrasti save.

Išnaudojamas mokinio potencialas ir stipriai skatinami asmeninė iniciatyva bei kūrybingumas.

➔ Veiklos metodologija:

Metodo pritaikymas reiškė kai kurių papildomų etapų įvedimą ir jo panaudojimą mokinių grupėse.

Etapai, kurių laikytasi taikant metodą:

1 ETAPAS. Informavimas

- Šiame etape dalyvauja tiek mokiniai, tiek ir mokytojai.

Informacija pateikiama ant darbinių lapų ir ji gali būti išsiaiškinta grupinėje diskusijoje, kurioje dalyvauja ir profesionalai (žurnalistai, pasirinktos temos ekspertai) Darbinių lapų (pridedamų) turinys:

1. Kai kurių terminų, susijusių su nagrinėjama tema (pvz. imigrantas, emigrantas, kultūrų dialogas, tolerancija), išsiaiškinimas

2. Žurnalistinė informacija

- a) Žiniasklaidos institucijos organizavimo būdas (žiniasklaidos institucijos struktūra: skyriai, veiklos rūšys – informacijos surinkimas ir apdorojimas)
- b) Tyrimo metodai žurnalistikoje – kokie jie yra ir kaip juos taikyti (interviu, anketos)
- c) Žurnalistikos produktas (rūšys, paruošimo būdas)

Galima organizuoti įvadinį seminarą (stovyklą) registruotiems konkurso dalyviams, kurio metu tiriamosios žurnalistikos metodus pristatytų profesionalūs žurnalistai.

2 ETAPAS. Redakcinių grupių organizavimas (laikraščio redaktorius)

Pagal veiklos rūšį (atsižvelgėme į faktą, jog tai yra komandinio darbo veikla)

Mokiniai grupėse pasirenka vaidmenis, o taip pat nustato savo pareigas (tie, kurie renka informaciją, t.y. korespondentai, arba tie, kurie apdoroja informaciją, t.y. redaktoriai, organizuoja informacijos srautą ir žiniasklaidos produkto - laikraščio, žurnalo, radijo ar TV programos ir t.t. - paruošimą iš visos surinktos informacijos.

3 ETAPAS. Žurnalistikos konkursas

Šis etapas apima:

- Problemos visuomenėje identifikavimą.
- Temos pasirinkimą
- Žurnalistinio tyrimo pasirinkimą;
- Galimos temos:

„Pasaulio kultūros mano mieste“; „Kodėl mano šalis yra įdomi?“; „Koks yra šių laikų identitetas?“;

„Ar esame tolerantiški kitoms kultūroms?“;

„Kokį poveikį mums turi skirtingos kultūros?“; „Ar gali įvairios kultūros gyvuoti kartu?“ ir t.t.

Konkurso aprašymas:

Konkuras – žurnalistinis tyrimas, apimantis:

- interviu (radijo ar TV laidos);
- vaizdo ar foto pranešimas;
- straipsnis ar straipsnių ciklas.

Reikalavimai vaizdo pranešimams: vaizdo pranešimai turi būti pristatyti DVD formatu. Įrašo skiriamoji geba turi būti 720 piks., 5 min. trukmės; įrašo bitų perdavimo sparta – ne mažesnė nei 300 kbps.

Reikalavimai foto pranešimams: foto pranešimas turi būti pristatytas skaitmeniniu formatu (CD) su papildoma tekstine informacija apie temą (temos išvystymas, nuotraukų ir teksto autoriai).

Reikalavimai nuotraukoms: ne mažiau nei 600 x 800 piks. ir ne daugiau nei 1,30 MB. Dalyviai turi užpildyti konkurso dalyvio formą (1 priedas) ir nusiųsti ją kartu su atliktu darbu.

Kiekviena mokykla organizavo savo konkursą.

Visą medžiagą puikiai pateikė tiek atskiri asmenys, tiek ir mokinių grupės, kurias koordinavo komandos vadovas. Kiekvienas mokinys turėjo atidžiai stebėti savo kolegų darbą ir vertinti savo paties darbą.

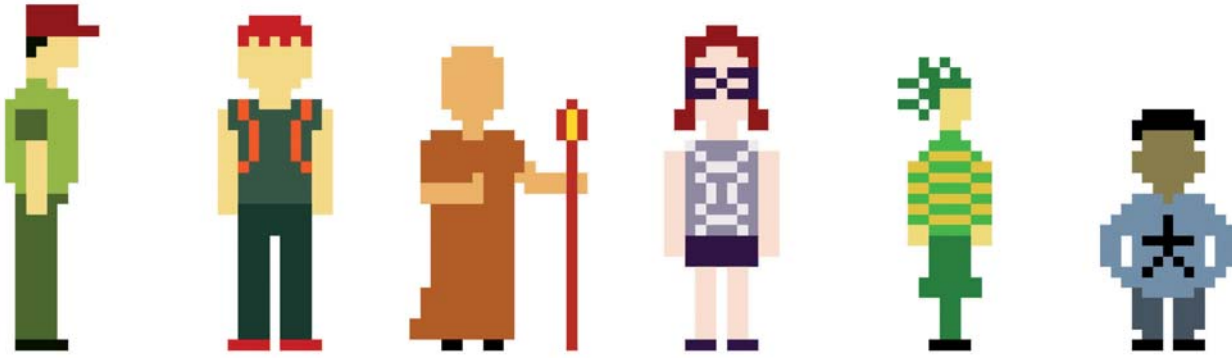
Taip pat buvo organizuojamas regioninis konkursas (nuotraukos ir straipsniai pridėti), po kurio buvo surengta spaudos konferencija.

4 ETAPAS. Žurnalistikos konkursas

Visa kūrybinė grupė, kuri dirba kartu ruošdama žurnalistinį tyrimą, gali registruotis konkursui taip pat kaip ir atskiri asmenys (pvz. straipsnio kategorijoje). Tai suteikia galimybę dalyvauti konkurse įvairiais būdais – švietimo įstaigoje vykdomame tyrime gali dalyvauti net ir visa klasė.

Konkurso procesas:

- Konkurso taisyklių išdalinimas tikslinės grupės organizacijoms;
- Žurnalistinių tyrimų registravimas;
- Gautų ir užregistruotų tyrimų sąrašas yra skelbiamas internetinėje svetainėje;
- Viešas balsavimas internete;
- Žurnalistinių tyrimų vertinimas profesionalų komitete – kiekvienos kategorijos atskirai (TV pranešimo, straipsnio, nuotraukos);
- Žurnalistinio tyrimo konkurso dalyvių apdovanojimai.

5 ETAPAS. Vertinimas

Žurnalistinių produktų vertinimas

- Darbus vertino profesionalų komitetas, kurį sudarė trys komiteto nariai, atstovaujantys skirtingas konkurso kategorijas – spaudą, radiją ir televiziją, spaudos fotografiją. Komitetas darbus vertina, vadovaudamasis toliau išvardintais kriterijais:
  - Gebėjimas išvystyti pasirinktą temą;
  - Gebėjimas pateikti argumentus, iliustruoti faktais, įdomiomis detalėmis;
  - Lapo kompozicija, temos išvystymo originalumas;
  - Sakinio (kalbos) rišlumas ir vaizdingumas;
  - Stiliaus aiškumas ir savitumas.

Darbus taip pat vertina internetinės svetainės lankytojai, kurie gali balsuoti už jiems patinkantį žurnalistinį tyrimą.

Mokinių vertinimas

Kriterijus: įrodyti sakytinės ir rašytinės komunikacijos gebėjimus, informacijos paieškos, apdorojimo, interpretavimo ir panaudojimo kompetencijas, bendradarbiavimo ir grupinio mokymosi gebėjimą.

VEIKLŲ POVEIKIO vertinimas

Mokinių vertinimas - anketos (pridėtos)

Mokytojų vertinimas - anketos (pridėtos)

Pasibaigus vertinimo procesui, nustatėme, kad praktinis šio aktyvaus metodo panaudojimas tarpkultūrinio švietimo srityje padėjo užmegzti glaudesnius santykius tarp vaikų, tėvų, pedagogų, pažįstamų ir prisidėjo prie geresnio vieni kitų pažinimo ir priėmimo; mokiniai nebuvo tik stebėtojai, taip pat pagerėjo mokytojo – mokinio – šeimos santykis. Metodas leidžia patenkinti mokinio asmeninio ir individualaus tobulėjimo poreikį ir įtraukia jį į visuomenės, kurioje jis gyvena, problemos nagrinėjimą.

Išvada

Žurnalistinio tyrimo metodas yra reiškinų tyrimo metodas, padedantis suvokti realybę. Atliekant tyrimą, skatinamas kritinis ir analitinis dalyvių mąstymas. Dalyviai renka duomenis savo darbui, analizuoja, apibendrina ir įvertina juos. Tai padeda geriau suprasti esamus reiškinius, aplinką, kultūrų įvairovę. Kultūrų dialogas yra dalis šiuolaikinės kasdieninės realybės vaikų darželiuose ir mokyklose. Mokymosi procesas, pasitelkiant minėtą metodą, yra organizuojamas iš tarpkultūrinės perspektyvos, suteikiant galimybę mokytis bendradarbiaujant ir komunikuojant ir jokių būdu nenustumiant į šalį kai kurių vaikų. Mokyklinės erdvės atvėrimu visuomenei ir jos specifiškumui siekiama edukacinio tikslo – užtikrinti lygias mokymosi ir švietimo galimybes

Tema, kuri nagrinėjama šiame projekte, yra siekiama suformuoti mokinių tarpkultūrinės kompetencijas. Jos yra vienos iš naudingiausių pagrindinių šiuolaikinio pasaulio individų kompetencijų pasauliui patiriant globalizacijos procesą. Dėl šios priežasties, mes pateikiame etapų, kurie turi būti pereiti formuojant šią kompetenciją, siekiant aukščiau nurodytų tikslų, sąrašą:

- Žmogaus elgesio pasikeitimas, įtakotas skirtingų kultūrų;
- Įvairių „kultūrų modelių“, besiskiriančių nuo mūsų pačių, suvokimas; jų vertinimas be teigiamo ar neigiamo nusistatymo;
- Savo pačių kultūros normų nustatymas ir jos sąveikos su kitomis kultūromis poveikio vertinimas (savo pačių kultūros pažinimas);
- Savo pačių kultūrinio elgesio „modelių“ praplėtimas toliau nurodytais būdais:
- Lankstus kultūros „taisyklių“ taikymas;
- Atrankinis kitų kultūrų normų pritaikymas;
- Racionalūs su kultūra susiję pasirinkimai konkrečiose situacijose
- Teigiamų santykių su kitų kultūrų, kitokio kultūrinio paveldo žmonėmis užmezgimas;
- „Tarpkultūrinių konfliktų“ įveikimas.

Šio metodo pritaikymas suteikė mokiniams galimybę įgyti tarpkultūrinės kompetencijas, kurios yra vienos iš naudingiausių pagrindinių modernaus pasaulio individų kompetencijų, pasauliui patiriant globalizacijos procesą. Tai taip pat buvo galimybė praturtinti savo žinias eksperimentavimo būdu. Metodas remiasi mokinių kūrybingumu, vertybėmis ir praturtina jų emocinį potencialą, jų saviraiškos ir komunikacinius gebėjimus.

1 PRIEDAS

Registravimo forma

Grupės vadovo/ atskiro asmens vardas ir pavardė			
Mokyklos pavadinimas			
Kontaktinė informacija	El. paštas	Telefonas	Adresas
Žurnalistinio produkto rūšis	TV (radijo) pranešimas	Foto pranešimas	Straipsnis
Trumpas žurnalistinio produkto aprašymas			

6 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

Tolerancija/ Netolerancija

→ Pristatymas

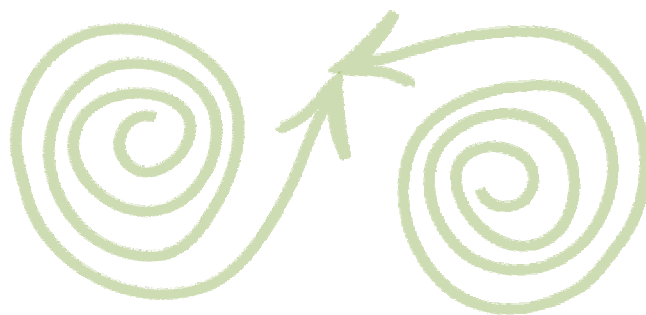
Tolerancijos / Netolerancijos užduotį pasiūlė projekto partneris iš Rumunijos ASMEA. Jos tikslas apibūdinti „tolerancijos“ sąvoką ir pažvelgti į ją iš tinkamo požiūrio taško (netolerancija / tolerancija). Taip pat tiriamas tolerancijos / netolerancijos pasireiškimas ir analizuojamos situacijos, kuriose individų, institucijų ar visuomenės požiūriai būna tolerantiški / netolerantiški. Užduotis turėtų skatinti bendravimo įgūdžių bei normalaus požiūrio į netoleranciją mokyklose, šeimose bei kituose kontekstuose vystymą.

Viena iš priežasčių, kodėl pasirinkta Tolerancijos / Netolerancijos užduotis buvo jos lengvas adaptavimas, o tai itin svarbu Europos šalims, vykdančioms šį projektą. Užduotį galima lengvai pritaikyti įvairiems kontekstams įvairiose šalyse.

Mes taip pat nusprendėme, kad užduotis buvo itin tinkama mūsų tikslams dar ir dėl to, kad vertė susimąstyti ir jos metodologija turėjo daug skirtingų technikų ir jų kombinacijų. Be to, užduotį galima atlikti klasėse su imigrantais vaikais ir jų neturinčiose klasėse.

Kalbant apie integracijos problemas, vienas iš dažniausiai minimų žodžių yra tolerancija. Pats diskriminacijos kurso pagrindas yra tolerancijos ir netolerancijos suvokimas bei šių dviejų terminų priešingumas. Šias sąvokas supančių asociacijų ir prasmų išsiskaidymų tyrinėjimas bei jų įsivaizdavimas gyvenimiškose situacijose padėtų geriau jas suprasti, palengvintų atrasti naujas požiūrius, atskleisti užslėptus išankstinius nusistatymus bei kitą vertingą medžiagą pamąstymams.

Per užsiėmimą reiktų atkreipti dėmesį į tai, kad netolerancija gali lemti individų laisvės ir orumo sumenkinimą, persekiojimus ir net izoliaciją tų, kurie yra „kitokie“. Taip pat derėtų pamąstyti apie vieno asmens ar žmonių grupės pranašumo lyginant su kitais pavojingumą.

Užduoties atlikimui naudota metodologija

Bendrasis požiūris

Taikyta metodologija sudaryta iš kelių technikų, pvz., grupinis idėjų galvojimas, darbas poromis, scenarijų ir kontekstinių situacijų kūrimas bei kiekybinė / kokybinė analizė – klausimynai. Požiūrių įvairovė ir užduočių keitimas buvo interaktyvus ir naudingas, nes išlaikė mokinių dėmesį ir pritraukė juos aktyviai dalyvauti. Dirbdami poromis bei grupėmis mokiniai galėjo išbandyti savo išklausymo ir bendradarbiavimo įgūdžius.

Užduoties aprašymas

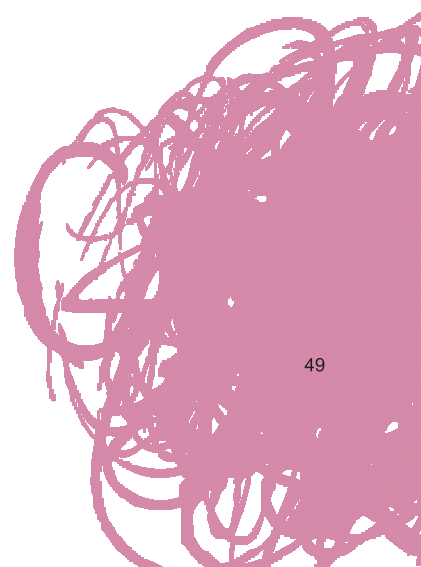
I ETAPAS. – Idėjų rašymas ant lentos (15-20 minučių)

Mokytojas užrašo ant lentos žodį „tolerancija“ ir paprašo mokinių interpretuoti šį terminą. Jei reikia, mokytojas padeda su sąvokos apibrėžimu, tačiau iniciatyva paliekama studentams. Po maždaug 10 minučių diskusijos tarp mokinių, mokytojas parašo žodį „netolerancija“ šalia pirmojo ir juos abu sujungia linija. Mokinių paprašoma kartu apsvarstyti ir padiskutuoti apie terminų „tolerancija“ ir „netolerancija“ asociacijas bei konotacijas. Mokytojas užrašo paminėtas asociacijas ant lentos ir sujungia jas su raktiniu žodžiu lentos vidury. Mokiniai turi paaiškinti, kodėl jiems atrodo, kad tam tikros asociacijos siejasi su žodžiu „tolerancija“ ar / ir „netolerancija“. Tuo pat metu mokiniai gali reaguoti į kitų pasiūlymus.

Tuomet mokytojas užrašo dar vieną teminą – „pagarba“. Mokiniai ir vėl yra prašomi kartu apsvarstyti ir iširti jaučiamą įtampą tarp tolerancijos ir pagarbos bei jų konotacijas, o taip pat ką toji įtampa reiškia (šį klausimą pridėjome patys, nes jis nebuvo įtrauktas į originaliąją rumunų užduotį. To priežastys paaiškintos dalyje 3. Vykdymas).

II ETAPAS. – Darbas poromis (10 minučių)

Pasiskirstę poromis, mokiniai ant popieriaus lapelių parašo savo „tolerancijos“ apibrėžimą (taip pat gali būti ir „pagarbos“ apibrėžimas). Klasė gali balsuoti už patį įdomiausią ar originaliausią apibrėžimą. Užduoties užbaigimui klasė turėtų surasti vieną ar du apibrėžimus, su kuriais sutinka beveik visi ar visi mokiniai.

III ETAPAS. – Netolerancijos pasireiškimas konkrečiose situacijose (20 minučių)

Mokiniai paskirstomi į grupes po 3 ir kiekvienas mokinys gauna skaičių nuo 1 iki 3. Tada kiekvienas grupės narys gauna skirtingą užduotį:

- Mokinys nr.1: Aprašykite 3 galimas situacijas mokykloje, kai pasireiškia netolerancija, to priežastis ir galimus sprendimus.
- Mokinys nr.2: Aprašykite 3 galimas situacijas namuose, kai pasireiškia netolerancija, to priežastis ir galimus sprendimus.
- Mokinys nr.3: Aprašykite 3 galimas situacijas darbo aplinkoje, kai pasireiškia netolerancija, to priežastis ir galimus sprendimus. (+ taip pat galima aprašyti to paties konteksto situacijas, kuriose vietoje netolerancijos parodoma tolerancija ar pagarba).

Tada visi mokiniai su skaičiais 1) 2) 3) suformuoja naujas grupes (visi mokiniai su skaičiumi 1 vienoje grupėje ir t.t.). Jie aptaria savo užduotis ir sukuria atsakymus. Po to visi grįžta į savo grupes ir paaiškina savo užduoties turinį.

IV ETAPAS. – Klausimynas

Kaip paskutinę užduotį, mokiniai gauna klausimyną su 13 klausimų, į kuriuos reikia atsakyti namuose arba mokykloje. Apie atsakymus diskutuojama kito užsiėmimo metu. Kaip bus paaiškinta trečioje dalyje „Vykdymas“, mes pakoregavome originalią versiją ir sukūrėme naują formą (skliausteliuose pateikiami įdomūs statistiniai duomenys iš surinktų klausimynų):

- Kokia jūsų tautybė?
- Ar manote, kad čekai yra tolerantiškesni kitoms tautybėms ar etninių mažumų žmonėms negu kitos Europos šalys? (86% NE)
- Ar manote, kad globalizacija ir atviros sienos su galimybe migruoti ieškant darbo turėjo įtakos tolerancijai ir požiūriui į kitas tautas / tautybes? (92% TAIP)

- Ar turite kitos tautybės draugų? (18% TAIP)
- Ar manote, kad Čekijos Respublikoje gyvenančios tautinės mažumos teikia naudos mūsų kultūrai ir visuomenei? (70% NE)
- Kaip suvokiate čekų požiūrį į nacionalines mažumas, gyvenančias Čekijos Respublikoje?
- Ar manote, kad kai kurių tautybių žmonės kenčia diskriminaciją Čekijos visuomenėje? Kurios tautybės ir kodėl? (38% TAIP)
- Kaip jūsų nuomone kitos tautos įsivaizduoja tipišką čeką?
- Ar galite įsivaizduoti save iškeliaujančią į kitą šalį (dėl darbo, meilės, šeimos) ir gyvenančią ten ilgesnį laiko tarpą? (70% TAIP)

Atsakydami į kitus klausimus, pasirinkite vieną iš variantų a) arba b):

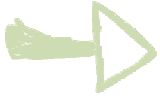
Jei galėtumėte pasirinkti savo kaimyną pagal jo tautybę, kam teiktumėte pirmenybę? (Prašome surikiuoti tautybes, surašant šalia skaičiukus):

- Amerikietis
- Anglas
- Arabas
- Čekas
- Kinas
- Prancūzas
- Vokietis
- Slovakas
- Romas
- Rumunas
- Rusas
- Ukrainietis
- Vietnamietis

(Pasirinkusiųjų a) variantą pasirinkimas buvo:

- 3 daugiausiai pasirinktos tautybės – Anglas, Slovakas, Prancūzas
- 3 mažiausiai pasirinktos tautybės – Romas, Arabas, Ukrainietis

Man nesvarbu, kokia mano kaimyno tautybė. (65% pasirinko b) variantą)

→ Vykdymas

Ar manote, kad galite susidaryti teisingą nuomonę apie tipišką tam tikros šalies pilietį (pvz., arabą, lenką, rumuną), to asmens nė karto asmeniškai nesutikę? (68% NE)

Kas jūsų šeimoje labiausiai neigiamai nusiteikęs prieš kitas tautybes?

Tėvas (15% visų atsakymų)

Motina (8%)

Broliai/seserys(5%)

Seneliai (72%)

Ar manote, kad jūsų tėvų ar kitų giminaičių požiūriai ir nuomonės įtakoja jūsų požiūrį į kitas tautybes? (88% TAIP)

Originalus (rumunų) klausimynas:

- Ar manote, kad rumunai yra tolerantiškesni negu kiti europiečiai?
  - Ar manote, kad priėmimas į Europos Sąjungą lems pokyčius rumunų požiūryje į toleranciją?
  - Kokia jūsų nuomonė apie tai, kaip Rumunijoje elgiamasi su tautinėmis mažumomis?
  - Jeigu reikėtų pasirinkti, šalia kurio žmogaus sutiktumėte gyventi:
    - a. Romo;
    - b. Žydo;
    - c. Neįgalaus asmens;
    - d. Homoseksualo;
    - e. ŽIV sergančio asmens;
    - f. man nesvarbu.
  - Kas jūsų šeimoje tolerantiškesnis – jūsų motina ar tėvas?
  - Ar esate tolerantiškas su kitą religiją išpažįstančiais žmonėmis?
  - Jeigu reikėtų rinktis tarp a) meilės ir draugystės; ir b) neapykantos ir atmetimo, kuris iš jų jus labiau slėgtų?
  - Ar jūsų mokyklos mokytojai tolerantiški su mokiniais?
  - Ar jūsų mokyklos mokiniai tolerantiški su mokytojais?
- Ar tolerancija yra atsakomybė ar vertybė?

Programa buvo išbandyta 10 mokyklų ir vis dar tęsiama, nes siekiama įtraukti 1 000 dalyvaujančių mokinių. Projektas pradėtas vykdyti 2009 m. spalio mėnesį. Visos jame dalyvaujančios mokyklos yra Prahoje.

Projektas buvo skirtas pradinį mokyklų mokiniams ir vidurinių mokyklų (humanitarinio profilio mokyklos Prahoje) pirmųjų metų mokiniams. Iš viso buvo susisiekiama su 90 mokyklų ir jas aplankė VUSTE ENVIS instruktoriai.

Pirmiausia mokykloms skambinome telefonu, o po to pasiuntėme daugiau informacijos apie projektą elektroniniu paštu. 24 mokyklose suorganizavome susitikimus su mokytojais. Kitos mokyklos negalėjo arba nepanoro dalyvauti mūsų projekte. Dažniausia nedalyvavimo priežastis buvo tai, kad mokyklos turėjo griežtą pamokų tvarkaraštį ir negalėjo į jį įterpti mūsų užsiėmimų.

Po pirmųjų apsilankymų 14 mokyklų nusprendė, kad nenori dalyvauti projekte. Kitų 10 mokyklų mokytojai sutiko bendradarbiauti ir tuomet buvo organizuoti tolesni susitikimai su tų klasių, kurios ruošėsi dalyvauti projekte, mokytojais. Iki šiol projekte dalyvavo 10 mokyklų ir programa pristatyta vidutiniškai 2 klasėse kiekvienoje mokykloje (21 klasėse).

Kol kas programoje dalyvauja 445 mokiniai.

VUSTE ENVIS darbuotojai mokyklose vedė užsiėmimus 67% atvejų. Mokyklos mokytojai pristatė užduotis patys 33% atvejų.

Jei užduotis vedė patys mokytojai, VUSTE ENVIS instruktoriai surengdavo susitikimus kiekvienoje mokykloje ir paaiškino mokytojams, kaip reikėtų vadovauti programos užsiėmimams.

Susitikimai vyko seminarų forma ir turėjo kelias dalis:

- 1) tarpkultūrinės programos tikslų ir siekių aiškinimas,
- 2) mokytojo vaidmens užsiėmime paaiškinimas,
- 3) kiekvieno užsiėmimo eigos aiškinimas ir praktinis parengimas

Originalų rumunų užsiėmimą pritaikėme taip:

- 1) sumažinome užduočių kiekį, taip supaprastindami procesą, kadangi siekėme aiškumo;
- 2) įvykdėme stambesnių pakeitimų paskutiniame klausimyne. Kai kurie iš originalaus varianto klausimų (originalią rumunų versiją rasite žemiau) arba netiko Čekijos kontekstui arba mes nelaikėme jų aktualiais. Todėl šiuos klausimus pakeitėme tokiais, kurie geriau atspindėjo Čekijos realybę bei mūsų problemų prigimtį. Kitaip negu kitos užsiėmimo užduotys, klausimynas turi atspindėti nacionalinį, regioninį bei kultūrinį kontekstus.

→ Variantiškumas

Paskutinis įvykdytas pakeitimas, kuris yra pasirinktinis ir kai kurios mokyklos jo neįtraukė, buvo trečio termino „pagarba“ prijungimas prie priešingų sąvokų tolerancija ir netolerancija. Iš tiesų šį terminą „pagarba“ mes įvedėme tik vėlesniu programos vykdymo laikotarpiu, kadangi kai mes ar mokytojai pristatinėjome užduotis ankstyvosiose jų atlikimo stadijose, jautėme, kad tolerancijos ir netolerancijos sąvokos nepakankamai viską aprėpia. Kaip jau minėta IV punkte, sąvokos „tolerancija“ ir „toleruoti“ kai kuriose kalbose ir ginčytinai net pačia terminų prigimtimi yra suprantamos su negatyviomis konotacijomis.

Todėl vien tik terminų „tolerancija“ ir „netolerancija“ priešingumo gali nepakakti. Prijungus sąvoką „pagarba“, užsiėmime pasiekama geresnė pusiausvyra siekiant pateikti sąvoką priešingą terminui „netolerancija“ gerąja prasme. Kita vertus, darbas su trimis terminais kelia tam tikrus iššūkius, kadangi tuomet susidaro sąvokų ir reikšmių trikampis vietoje dviejų paprastų sąvokų. Siūlome pateikti šią sąvokų trejybę vykdant programą vyresnėse klasėse. Tačiau jei mokytojai mano, kad užduotis bus pakankamai aiški, jie gali įterpti sąvoką „pagarba“.

Svarbu tolerancijos sąvoką gretinti su tokiomis sąvokomis kaip pagarba ir / ar pripažinimas (tai galėtų būti ketvirtas terminas lyginant „netolerancija / tolerancija / pagarba / pripažinimas“). Kai kalbame apie skirtingas kultūras turime siekti parodyti joms pagarbą ir pripažinimą, o ne vien tik gryną toleranciją.

Įvertinimas

Išvardintosios vertinimo priemonės panaudotos kiekvienoje programos vykdyme dalyvaujančioje mokykloje, projektui pasibaigus: kiekybinis vertinimas – 2 klausimynai

- forma mokytojams ir
- forma mokiniams.

34% mokytojų užsiėmimai buvo naudingi ir rezultatyvūs, o 54% mokytojų juos įvertino kaip itin naudingus ir rezultatyvius.

Klausimynas mokiniams buvo sudarytas iš dviejų dalių: pirmoji skirta bendram užsiėmimo įvertinimui, o antroji – atskirų dalių vertinimui. 87% mokinių programą vertino teigiamai, o 83% teigė, kad jos dėka geriau supranta sąvokas tolerancija / netolerancija ir jų kontekstus. Vertindami atskiras programos užduotis, didelė mokinių dalis (60%) galvojo, kad 2 užduotis (darbas poromis) nebuvo labai naudinga, nes tos pačios temos jau buvo aptartos 1 dalyje. Atsiliepimų ir įvertinimo formos buvo paprastos. Mes pasirinkome kiekybinį įvertinimą, nes norėjome pateikti statistinius duomenis.

Programos paskutinė dalis buvo klausimyno pildymas ir šios formos pateikė tolesnį įvertinimą. Šiuo atveju tai buvo ne bandytų užsiėmimų įvertinimas, bet mokinių požiūrių, nuomonių ir suvokimo išraiška. Visos paminėtos priemonės taikytos kiekybinio tyrimo forma.

→ Pritaikymas ir tolesnės išvados

Kaip jau minėta anksčiau, užsiėmimai lengvai pritaikomi kitokiam kontekstui. Tolerancijos ir netolerancijos dvilypumas yra universalus ir egzistuoja visose kultūrose. Kita vertus, svarbu suprasti, kad ryšys tarp šių dviejų raktinių sąvokų gali turėti skirtingas konotacijas bei kitokias poreikšmes skirtingose kalbose. Nors sąvoka „netolerancija“ savo reikšme yra identiška arba beveik identiška daugumoje kalbų, šiam terminui priešinga sąvoka „tolerancija“ gali kelti daugiau keblumų.

Kai kuriose kalbose, pvz., italų, tolerancijos sąvoka suprantama su labiau neigiama nei teigiama konotacija. Etimologiškai šis žodis (kilęs iš lotynų kalbos žodžio „tolerare“, reiškiančio kęsti, kentėti) vis dar turi sąryšio su kažkuo, ką reikia iškęsti, kadangi toleruojami dalykai yra suprantami kaip tokie dalykai, kurie mums ne itin patinka, tačiau mes galime juos pakęsti. Kitose kalbose šis neigiamas atspalvis yra švelnesnis arba jo išvis nėra (pvz., ispanų kalba).

Čekų kalboje žodis tolerancija (Čekiškai šis žodis yra „tolerance“) turi užslėptą pavojų. Paprastai žmonės jį suvokia kaip teigiamą sąvoką, tačiau patyrinėjus atidžiau, čekų terminas iš tiesų turi tam tikrų neigiamų „atspalvių“. Viena iš patirties, sukauptos per užsiėmimus, išvadų, gautų kartu svarstant apie raktines sąvokas, buvo tai, kad diskursas apie integracijos problemas gali būti keblus dėl vartojamų raktinių terminų. Tai reiškia, kad vyrauja ir yra paplitęs sąvokos „tolerancija“ vartojimas, tačiau kaip retai šiame kontekste išgirstame tokius žodžius kaip „pagarba“ ir / arba „priėmimas“.

7 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

Babelio bokšto istorija

Ižanga

Ispanijos komitetas kartu su Asamblea de Cooperación por la Paz (ACPP), vykdydami programą „Gerosios praktikos įgyvendinimas imigrantų vaikų integracijai Europos mokyklų švietimo programose“, nusprendė dirbti su dvejomis geros praktikos veiklomis „Pasakiškos popietės“, vykdomos Italijos nevyriausybines organizacijos Movimento Laici America Latina, bei „Mano šalis ar kita šalis?“, vykdomos Rumunijos nevyriausybines organizacijos „ASMEA“. Pratimai buvo pritaikyti Ispanijos sociokultūriniam kontekstui ir jų metodai sukurti pagal Mokyklų be rasizmo ir Mokyklų už taiką ir ugdymą (SWR, SPD) principus.

Adaptavimo proceso metu sudarytos kelios veiklos: „Babelio bokšto istorija“ ir „Čia ir ten, vienas langas atvertas į kitą“.

Babelio bokšto istorija. Tikslai:

- Vystyti santykius tarp imigrantų motinų, tėvų ir mokytojų.
- Skatinti apsikeitimą kitomis kalbomis ir jų supratimą, vertinant gimtosios kalbos naudojimą mokyklos aplinkoje.
- Aktyvus dalyvavimas, komandinis darbas ir visuomeniškumo tarp vaikų skatinimas.
- Vystyti kūrybiškumą ir požiūrį į visuotines kultūrinės sąvokas.

Skirta:

Šeimoms ir Madrido autonominių vyriausybinių pradinų mokyklų mokiniams.

Metodai

Italijoje originalios veiklos „Pasakiškos popietės“ užduotis kilo kaip gerosios praktikos patirties rezultatas, gautas bendradarbiaujant mokyklai ir vietinėms tarnyboms. Veikla atlikta dviejuose Veneto regiono miestuose ir dvejopai, kadangi skyrės užduočių turinys ir vietovė. Abiem atvejais darbo metodas paremtas istorijų skaitymu.

Pirmuoju atveju mokykla buvo nuo pat pradžių susidomėjusi projekto vykdymu. Darbą tiesiogiai atliko mokytojai, o jiems padėjo miestelio pedagogas bei keli kultūriniai tarpininkai, pagyvinę kinų bei afrikiečių istorijų skaitymą. Užsiėmimai vyko du kartus per savaitę ir kiekvienas susitikimas buvo padalintas į dvi dalis. Pirmoji buvo skirta namų darbams, o per antrąją vaikai buvo įtraukiami į kūrybines užduotis susijusias su istorijomis.

Veiklos tikslas buvo suteikti mokiniams progą įsitraukti į aktyvias užduotis ir taip prisidėti prie grupės vystymo bei asmeninio kūrybiškumo.

Projektas pateikė puikius rezultatus apie santykius tarp vaikų bei santykius tarp tėvų ir mokytojų.

Antru atveju veikla vykdyta savivaldybės bibliotekoje.

Užsiėmimai vyko kartą per savaitę. Motinos skaitė istorijas angliškai ir savo gimtąja kalba. Joms pagelbėjo kultūriniai ir lingvistiniai tarpininkai, kurie padėjo giliau suprasti kultūrinę istoriją ir pajausti skaitymo ir kalbos svarbą. Priklausomai nuo skaitytos istorijos vaikams buvo pasiūlyti kūrybiškos raiškos užsiėmimai.

Bibliotekos siūlė šeimoms nusipirkti knygas, parašytas dvejomis kalbomis.

Abu potyriai buvo itin teigiami. Pirmu atveju naudota mokyklos aplinka, o antru atveju – nemokyklinė aplinka, tačiau abiem atvejais įvyko tarpkultūrinis susitikimas ir lygintos skirtingos kultūros.

Ispanijos edukacinių centrų pasiūlytas metodas taikant mūsų „Babelio bokšto istorijos“ veiklą koncentravosi ties pradinių mokyklų imigrantų mokinių tėvų ir motinų pasakojimais jų gimtąją ir ispanų kalbomis.

Šios veiklos tikslas yra priversti mokyklas atkreipti dėmesį į mokinių įvairovę ir jų specifinius poreikius bei skatinti imigrantų kolektyvų (šeimų ir mokinių) ir kitų ugdymo bendruomenių (mokytojų komandos) dalyvavimą, pateikiant tarpkultūrinį ugdymą skatinančius pasiūlymus.

Visose mokyklose veikla pristatyta suskirstyta į tris pagrindines dalis: pirminė stadija, centrinė istorijos skaitymo stadija ir vėlesnioji stadija.

Žemiau pateikiamas „Babelio bokšto istorijos“ veiklos smulkus aprašymas, apibūdinant visas tris dalis, kuriomis organizuojamas darbas.

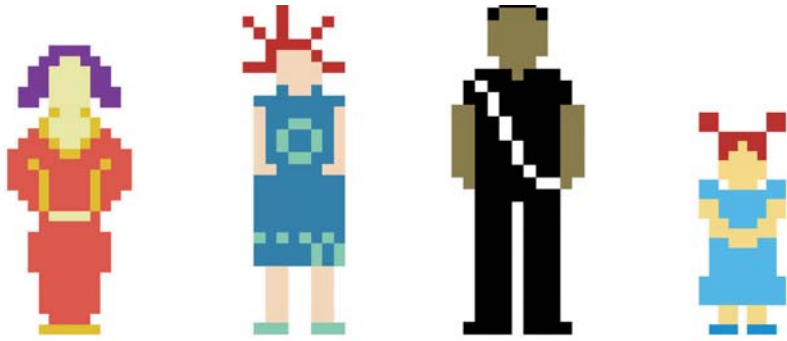
Ispaniškas metodas:

Šiai veiklai siūlomas metodas paremtas istorijos skaitymu užsienio ir ispanų kalbomis. Siūloma atlikti užduotis prieš ir po istorijos skaitymo, norint pabrėžti šių temų suvokimą ir atvaizdavimą:

- Kultūrinė įvairovė ir išskirtiniai bruožai
- Skirtingos kalbos naudojamos bendravimui: skirtumai nepadaro tarpasmeninių santykių neįmanomais.
- Bendravimas tarp kultūrų ir tarpkultūriškumas.

Trukmė:

9 valandos

Pirminė studija

Pirminė studija turi du užsiėmimus.

- pirminės studijos užsiėmimas: dvi 1 valandos sesijos
- 2 pirminės studijos užsiėmimas: dvi 1 valandos sesijos

Istorijos **skaitymo studija**: viena 1 valandos sesija

Vėlesnioji studija turi 3 užsiėmimus.

- 1 vėlesniosios studijos užsiėmimas: viena 1 valandos sesija
- 2 vėlesniosios studijos užsiėmimas: trys 1 valandos sesijos
- 3 vėlesniosios studijos užsiėmimas: šis užsiėmimas vykdomas sutikus dalyvaujančiai mokyklai

➔ Skirta:

Mokiniams nuo 6 iki 14 metų amžiaus.

➔ Minimalus reikalingas žmonių kiekis:

Mokytojas ar pedagogas ir vaiko motina arba tėvas.

➔ Medžiaga:

Pasaulio kalbų žemėlapis, pasaulio žemėlapis, istorija parašyta dviem variantais, medžiaga istorijai iliustruoti, vertinimo lapai ir pan.

1 UŽSIĖMIMAS: Babelio pasaulis

Tikslai:

- Pirmuoju užsiėmimu siekiama parodyti lingvistinę įvairovę ir sąveikas arba ryšius egzistuojančius tarp asmens gimtosios kalbos ir kitų kalbų.

Užduoties eiga:

- *Veikla 1:* įdėmiai apgalvokite visas kalbas, kurios formuoja jūsų asmeninę, šeimyninę, politinę, ugdomąją ar audiovizualinę aplinką ir aptarkite tai su savo klasiokais.
- *Veikla 2:* pabandykite užrašyti jums žinomus jūsų klasiokų kalbų žodžius ir išsireiškimus, atspėti tos kalbos geografinę vietovę, ja šnekančių žmonių kiekį bei šeimos narių skaičių. Taip pat išsiaiškinkite ar jų gimtojoje šalyje ta kalba yra oficiali valstybinė kalba ir ar jūsų gimtoji kalba perėmė tos kalbos žodžių ar ne.

2 UŽSIĖMIMAS: Artėjant prie .... (šalis) .....

Tikslai:

Antruoju užsiėmimu siekiama parodyti, kad, pirma, egzistuoja universali kūno kalba padedanti bendrauti nepaisant lingvistinės įvairovės (veikla 1) ir, antra, kad norima suburti mokinius draugėn geografinė, laiko ir socialine prasme, priartint juos prie jų klasiokų gimtųjų šalių (veikla 2).

Užduoties eiga:

- *Veikla 1: Ar galime suprasti vienas kitą be žodžių?*
Įsivaizduokite, kad į jūsų klasę ateina naujokas, visai nekalbantis jūsų kalba. Pasveikinkite jį/ją, prisistatykite ir aprodykite mokyklą naudodami ženklų kalbą.
- *Veikla 2: .....(vardas)..... kelionė*
  - 2.1. Sugalvokite kelionės maršrutą, kuriuo keliautų imigrantas klasiokas nuo jūsų kaimo ar miesto Ispanijoje iki savo gimtojo miesto aplankyti savo šeimos per atostogas. Būtų idealu, jei maršrutas būtų paremtas kurio nors mokinio tikra kelione, bet jei tai neįmanoma, maršrutą galima sugalvoti patiems.
  - 2.2. Kartu su visa klase paieškokite žaidimui reikalingos informacijos.

Istorijos skaitymas

Tikslai:

- Siekiama skatinti imigrantus tėvus ir motinas dalyvauti mokyklos užsiėmimuose, klasėse kalbėti ne tik ispaniškai, bet ir savo gimtąja kalba bei siekti tarpkultūriškumo ir pan.

Užduoties eiga:

- Užduotis pateikiama mokyklos Mokinių tėvų tarybai (isp. *Ampa - Asociaciones de madres y padres de alumnos/as*), o užsieniečiai tėvai ir motinos yra kviečiami prisijungti.
- Mokytojas kartu su dalyvaujančiu tėvu ar motina išrenka istoriją skaitymui. Vėlesnė užduotis, skirta gilinimuisi į temą pagal parinktą istoriją, paruošiama kartu su mokytoju. (Labai svarbus istorijos parinkimas. Šalis, iš kurios kilusi istorija, bus renkama pagal klasės socialinę sudėtį. Svarbu išrinkti istoriją, remiantis vertybėmis, apie kurias padiskutuoti nori mokytojas, tačiau tuo pat metu pasistengti išvengti stereotipų ir išankstinių nusistatymų.)
- Istorija skaitoma ispaniškai ir gimtąja kalba.

Vėlesnioji studija

1 UŽSIĖMIMAS: Istorijos aptarimas

Tikslai:

- Šia užduotimi siekiama giliau panagrinėti istorijos tematiką ir kylančius klausimus.

Užduoties eiga:

- Ar jūsų kultūroje arba kalboje yra istorijų, kuriose pasirodo šie personažai?
- Kas yra pagrindiniai istorijos veikėjai?
- Kaip jie elgiasi? – pereikite prie informacijos ieškojimo apie šalį, iš kurios kilusi istorija, pavyzdžiui, tos šalies sostinė, miestas, iš kurio ji kilo, gyventojai, kalbos, istorija, ekonomika ir pan.
- Tai galima aptarti ir visiems kartu, užduodant klausimą „Ką norėčiau sužinoti apie ..... kilmės vietą?“

2 UŽSIĖMIMAS: Vaikų bandymai iliustruoti istoriją piešiniais arba pavaizduoti ją gestais

Tikslai:

- Kūrybiškumo, grupinio darbo, bendravimo ir pan. skatinimas.

Užsiėmimo eiga:

- Vaikai dirba grupėmis, o jų užduotis – iliustruoti scenas iš istorijos. Kiekviena grupė nupieš ar nutapys po vieną ar dvi scenas.
- Taip pat galima paprašyti mokinių atvaizduoti istorijos scenas nenaudojant žodinės kalbos.

3 UŽSIĖMIMAS: Istorijos su piešiniais išleidimas.

Tikslai:

- Norima išleisti istoriją kartu su mokinių piešiniais originalo ir ispanų kalba. Tai bus bendradarbiavimo tarp mokytojų, mokinių ir jų tėvų rezultatas. Išleistą knygėlę mokykla gali panaudoti kaip mokomąją priemonę mokyklos užsiėmimuose.

Užsiėmimo eiga:

- Užsiėmimo eigą aptars dalyvaujanti mokykla ir ACPP. Kai kurios mokyklos suderino užsiėmimo eigą ir centre vykdomą tarpkultūrinę veiklą. Pavyzdžiui, vienoje mokykloje mokiniai ir mokytojas pasirinko populiarią istoriją „*Flon, Flon y Musina*“.

- Mokiniai dirbo grupelėmis po keturis. Jie papasakojo ir suvaidino istoriją savo klasiokams ir kitų klasių mokiniams.
- Užsiėmime dalyvavusioje klasėje buvo daugiausia anglų ir bulgarų mokinių. Jie pasidalino į tris grupes – anglų, bulgarų ir ispanų, ir visos trys grupės atpasakojo ir suvaidino istoriją kitiems mokiniams trejomis kalbomis.
- Po to, kai visos mokyklos padirbėjo ties jų centro sukurtu ugdomuoju pasiūlymu, buvo suorganizuotas bendras renginys, kuriame mokyklos galėjo pasidalinti savo patirtimi.
- Remiantis įvairiomis naudotomis istorijomis sukurta bendra sakytinė istorija, kurios pagrindiniais veikėjais tapo dalyvavusių mokyklų mokiniai.
- ACPP teatro grupė sukūrė užduotį „tušti lapai“. Aktoriai, per akademinis metus dirbę kartu su mokiniais skirtingose teatro sesijose, improvizavo „tuščių lapų“ užduoties metu ir kvietė kartu žaisti žaidimus, susijusius su akademiniais metais vykdytais užsiėmimais „Forumo teatras“ ir „Babelio bokšto istorija“.

8 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

Čia ir ten: vienas į kitą atverti langai

Ši veikla buvo adaptuota, atsižvelgiant į Ispanijos sociokultūrinę istoriją ir dabartinę situaciją. Šioje šalyje emigracija prasidėjo XX a. V dešimt., o imigrantai pradėjo plūsti čia nuo IX dešimt. ir X dešimt.

Taikomas metodas, kurį ASMEA (Rumunija) naudojo veikloje „Mano šalis, o gal kita šalis?“. Remiamasi istorija, atliekant įvairias analizes ir nagrinėjant įvairius klausimus, tačiau pati istorija pakeista, kaip ir kai kurios analizės bei keliami klausimai. Nepaisant to, kad kitos nevyriausybinių organizacijų jau išbandė šią veiklą savo šalyse, norėtume čia pateikti medžiagą, kuri paruošta Ispanijos mokykloms, atlikus tiksliai tokius šios veiklos adaptavimus ir pakeitimus, kokius mes siūlėme.

Tikslai

Šios veiklos tikslas yra padėti mokiniams apsvarstyti su migracija susijusius dalykus pagal toliau išdėstytus tikslus:

- Padėti mokiniui suprasti migracijos realybę įtraukiant jį patį į šį procesą (teksto analizė, rašymas, komandinis darbas, diskusija ir t.t.).
- Skatinti apsvarstyti migracijos motyvus ir priežastis, dėl kurių daugelis žmonių turi palikti savo šalį ir kilmės vietą.
- Skatinti mokinį siūlyti sprendimus, kurie padėtų sumažinti ar susilpninti veiksnius, sąlygojančius migraciją.
- Padėti suprasti teigiamą migracijos poveikį bei padarinius ir geriau susipažinti su didesnėmis galimybėmis, kurias imigrantams ir priimančios šalies gyventojams suteikia daugiakultūrinė visuomenė.
- Skatinti kultūrų dialogą ir sambūvį klasėje.

➤ Metodas:

Mokytojams pateikiamas tikslus šios veiklos atlikimo scenarijus:

1 tema: Migracijų priežastys.

- Sąvokų (emigracija, imigracija, migracija) pristatymas ir apibrėžimas.
- Labai trumpos istorijos „Čia ir ten; vienas į kitą atverti langai“ skaitymas ir analizė.
- Priežasčių, paskatinskių pagrindinius istorijos veikėjus trokšti persikelti, aptarimas
- Sprendimų, galinčių pagerinti imigrantų kilmės šalių padėtį, apsvarstymas ir pasiūlymai.

2 tema: Migruoti ar nemigruoti?

- Sprendimo emigruoti į kitą šalį ir šio žingsnio pasekmių aptarimas.
- Istorijos, kurioje mobilumas yra kažkas būtino ir reikalingo, siekiant su mokslu susijusio tikslo ir t.t., rašymas

3 tema: Svarbiausi klausimai.

- Šeimos ir atskiro asmens emigravimo pasekmių aptarimas.

4 tema: Teigiami ir neigiami padariniai.

- Imigrantų asmeninio indėlio jų kilmės šaliai ir šaliai, į kurią išvykstama, aptarimas.

➤ Trukmė:

6 valandos.

1 užduotis, du 1 valandos užsiėmimai.

2 užduotis, du 1 valandos užsiėmimai.

3 užduotis, vienas 1 valandos užsiėmimas.

4 užduotis, vienas 1 valandos užsiėmimas.

➤ Skirta:

11 - 16 metų mokiniams.

➤ Minimalus reikalingas darbuotojų skaičius:

Vienas mokytojas ar pedagogas

➤ Priemonės:

Istorija „Čia ir ten, vienas į kitą atverti langai“. Kortelės (imigracijos priežastys), teigiamų ir neigiamų padarinių lentelė (mokinių) ir teigiamų ir neigiamų padarinių lentelė (mokytojų).

1 užduotis: Migracijos priežastys

	EIGA	
	Mokytojai	Mokiniai
<p>1 tema: MIGRACIJOS PRIEŽASTYS</p>	<p>Savokų apibrėžimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pasidalinkite su mokiniais mintimis apie <i>imigracijos</i> ir <i>emigracijos</i> sąvokas. - Apibrėžkite kiekvieną sąvoką ir palyginkite šiuos terminus su <i>migracijos</i> terminu, kuris yra daug neutralėsnis. - Trumpai priminkite migracijų Ispanijoje istoriją, pradedant nuo V dešimt./VI dešimt. iki šių dienų. 	<p>Atsakykite į klausimus ir padiskutuokite apie sąvokas.</p>
	<p>Istorijos „Čia ir ten, vienas į kitą atverti langai“ skaitymas.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Paaiškinkite, kad esama keleto priežasčių, lemiančių migraciją ir kiekvienas asmuo turi savo priežastį. -Išdalinkite istorijos egzempliorius mokiniams (1 priedas). -Paprašykite mokinių ją perskaityti ir trumpai suvaidinti, atvaizduojant du istorijos veikėjus. 	<p>Perskaitykite istoriją ir suvaidinkite ją vaidmenimis.</p>
	<p>Aptarimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Remiantis situacija, pateikta istorijoje, aptarkite kartu su mokiniais problemas, kurios gali priversti šeimą persikelti į kitą šalį. -Suskiestykite mokinius į dvi grupes ir paprašykite jų užrašyti šias priežastis. -Kiekviena grupė privalo pateikti savo atsakymus kitai grupei. Abi grupės privalo parengti išsamesnį priežasčių sąrašą. -Išdalinkite <i>Korteles</i> (2 priedas) mokiniams ir paklauskite jų, kokios, jų manymu, yra dažniausios priežastys, kurios paskatina asmenį emigruoti. 	<p>Apsvarstykite migracijos priežastis (užrašykite ir pristatykite savo atsakymus) Perskaitykite <i>Korteles</i> ir apsvarstykite jas.</p>
	<p>Pasiūlymų ruošimas:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Paprašykite mokinių pagalvoti, kaip galima būtų pagerinti imigrantų situaciją jų kilmės šalyje ir kokios atsakomybės turi būti imtasi, siekiant tai padaryti. 	<p>Apgalvokite ir pasiūlykite imigrantų situacijos jų kilmės šalyje pagerinimo sprendimus.</p>

2 užduotis: Migruoti ar nemigruoti?

	EIGA	
	Mokytojai	Mokiniai
<p>2 tema: MIGRUOTI AR NEMIGRUOTI?</p>	<p>Aptarimas:</p> <p>-Minėtoje istorijoje, vyras savo žmonai sako: „<i>Tačiau nebus lengva, jeigu mes nuspręsimė persikelti į kitą šalį. Manau mums reikia tai labai gerai apsvarstyti.</i>“ Į tai ji atsako: „<i>Taip, tačiau aš manau, kad mums reikia pokyčių mūsų gyvenime. Mes bandėme tai padaryti čia, tačiau žinai geriau negu aš, kad reikalai yra prasti ir tai keičiasi labai lėtai.</i>“</p> <p>-Susikirstykite klasę poromis ir paprašykite jų padiskutuoti toliau išvardintais klausimais:</p> <ul style="list-style-type: none"> -- Ką manote apie vyro teiginį? -- Kodėl jis mano, kad sprendimas persikelti į kitą šalį nėra lengvas? -- Ar jo žmona su juo sutinka ar ne? Ką mano jo žmona? Ką emigravimas į kitą šalį reiškia jai? -- Kokius veiksnius turime apmąstyti, kuomet norime priimti sprendimą persikelti į kitą šalį? 	<p>Apsvarstykite, aptarkite grupėje ir atsakykite į klausimus.</p>
	<p>Eiga:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Paprašykite mokinių atsakyti į toliau išvardintus klausimus: - Ar pažįstate ką nors, kas emigravo į kurią nors užsienio šalį? - Ar jums pažįstama situacija, kai moteris priima sprendimą persikelti į kitą šalį ir kuri persikelia į kitą šalį? - Ar turite pažįstamą ar giminaitį, kuris būtų gimęs užsienyje? 	<p>Apsvarstykite, aptarkite grupėje ir atsakykite į klausimus.</p>
	<p>Užduotis raštu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Paprašykite mokinių įsivaizduoti toliau pateiktas istorijas. Įsivaizduokite, kad moteris yra: --protinga mokslininkė, dirbanti prie mokslinio tyrimo, kurio tikslas rasti vaistus nuo vėžio, arba --sėkminga verslininkė. <p>Parašykite likusią istorijos dalį, kurioje dalyvautų abu veikėjai (vyras ir moteris). Geriausios istorijos gali būti perskaitytos visai klasei.</p>	<p>Parašykite istoriją</p>

3 užduotis: Svarbiausi klausimai

	EIGA	
	Mokytojai	Mokiniai
<p>3 tema: SVARBIAUSI KLAUSIMAI</p>	<p><u>Aptarimas:</u> Paprašykite kiekvieno mokinio įsivaizduoti, kad jis yra istorijoje veikiančios poros draugas. Užduotis yra kiekvienam mokiniui, dirbančiam porose: reikia paruošti atitinkamus klausimus apie jų pasirinkimo pasekmes ir padėti jiems priimti sprendimą.</p>	<p>Grupėse po du paruoškite 5 klausimus, kurie padės porai priimti savo sprendimą. Klausimų pavyzdžiai, siekiant užvesti ant kelio:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kas gali jums nutikti, jei nuspręsite gyventi kitoje šalyje? - Ką planuojate veikti toje šalyje? - Ar turite draugų, kurie nusprendė persikelti į kitą šalį? Kaip jie gyvena? - Su kokiomis problemomis galite susidurti, jeigu nuspręsite pasilikti? ir t.t. - Ar manote, kad jūsų situacija bus geresnė, jei nuspręsite emigruoti? <p>Po to, apsikeiskite klausimais su kita grupe. Kiekviena grupė turi nuspręsti, ar pora turėtų pasilikti ar išvykti.</p>
	<p><u>Diskusija:</u> Paprašykite mokinių paaiškinti savo sprendimą klasei.</p>	<p>Pristatykite ir aptarkite kiekvienos grupės sprendimą.</p>

4 užduotis: Teigiami ir neigiami padariniai

	EIGA	
	Mokytojai	Mokiniai
4 tema: TEIGIAMAI IR NEIGIAMAI PADARINIAI	Apsvarstymas ir diskusija: Paprašykite mokinių apsvastyti, kaip migracijos atvejai gali turėti teigiamų ar neigiamų padarinių: - šaliai, į kurią išvykstama - kilmės šaliai - imigrantui <i>(3 ir 4 priedai)</i>	Užpildykite atitinkamą lentelę.

1 PRIEDAS

„Čia ir ten, vienas į kitą atverti langai“.

Jis tik ką pasiėmė du savo vaikus iš mokyklos ir ruošėsi susitikti su savo žmona, kuri jo laukė kaimyniniame parke. Vaikai mėgo eiti į tą parką, nes ten galėjo pažaisti ir susitikti su draugais.

Jo žmona atrodė labai susirūpinusi, kuomet juos apkabino. Ji laukė, kol vaikai nubėgs pas savo draugus, o tuomet pažvelgė į savo vyrą ir pasakė:

- - Aš daug apie tai galvoju, mes turime apie tai pakalbėti ir užsiminti apie tai vaikams tam, kad nuspręstume, ką daryti. Manau, kad atėjo laikas priimti sprendimą. Mes turime su tuo susidoroti kiek įmanoma geriau.
- - Tai tiesa. Aš neradau darbo ištisus mėnesius ir gyvenimas tavo tėvų namuose tampa sudėtingu mums visiems. Tačiau nebus lengva, jeigu mes nuspręsimė persikelti į kitą šalį. Manau mums reikia tai labai gerai apsvarstyti.
- - Taip, tačiau aš manau, kad mums reikia pokyčių mūsų gyvenime. Mes bandėme tai padaryti čia, tačiau žinai geriau negu aš, kad reikalai yra prasti ir tai keičiasi labai lėtai.
- - Ar tu pagalvojai apie sunkumus, su kuriais mes susidursime? Vaikai turės pakeisti mokyklą, mokytis naujos kalbos ir prisitaikyti naujoje aplinkoje.
- - Taip, aš apie tai galvoju, bet jie dar labai maži. Jie greitai išmoks ir jie turės mus šalia, kad jiems padėtume, - atsakė jo žmona.
- - O tavo išsilavinimas? Tau liko tik du metai iki universiteto baigimo. Ten tau bus sunku įgyti savo laipsnį.
- - Taip, - atsakė jo žmona. - Tai mane privertė labai stipriai susimąstyti ir gali būti, kad aš vis tiek nebaigčiau universiteto, nes man reikėtų susirasti darbą.
- - O mūsų draugai ir šeima? – paklausė jis.
- - Tu juk žinai, kad kai kurie iš jų jau persikėlė. Kitų, žinoma, mes ilgėsime. Mes palaikysime ryšius su jais ir visuomet galėsime grįžti jų aplankyti.
- - Paklausk, aš manau, kad esi teisi norėdama mums geriausio, tačiau manau, kad mums reikia pasikalbėti su vaikais apie tai ir pagalvoti, ar mums geriau išvykti ir pradėti naują gyvenimą kitoje šalyje ar toliau mėginti tai padaryti čia.
- - Taip, man sunku priimti sprendimą persikelti, kaip ir, esu tikra, tau, tačiau tai gali mums suteikti daugiau galimybių pagerinti savo gyvenimą.

2 PRIEDAS

Kortelės „Imigracijos priežastys“

Gauti darbą	Gauti apmokamą darbą
Išvengti smurto grėsmių ir situacijų	Pagerinti gyvenimo sąlygas
Stichinės nelaimės	Išvengti karo
Užtikrinti savo vaikų gerovę	Prisijungti prie šeimos narių
Politinis nestabilumas	Nusikurdimas
Gero išsilavinimo įgijimas	Sausra
O jūs? Kokią kitą priežastį galite sugalvoti?	O jūs? Kokią kitą priežastį galite sugalvoti?

3 PRIEDAS

Teigiamų ir neigiamų padarinių lentelė (mokinių):

	TEIGIAMŲ PADARINIŲ	NEIGIAMŲ PADARINIŲ
IMIGRANTUI		
KILMĖS ŠALIAI		
ŠALIAI, Į KURIA IŠVYKSTAMA		

4 PRIEDAS

Teigiami ir neigiami padariniai (mokytojų):

	TEIGIAMAI PADARINIAI	NEIGIAMAI PADARINIAI
IMIGRANTUI	<ul style="list-style-type: none"> - Geresnė gyvenimo kokybė. - Jaustis saugiu ir ginamu. - Pagerinti asmeninio tobulėjimo lūkesčius. - Platesnės galimybės. 	<ul style="list-style-type: none"> - Buvimas toli nuo savo šeimos. - Sunkumai bendraujant su kitais žmonėmis. - Buvimas netolerantiško ir rasistinio požiūrio auka - Asmeninio tobulėjimo lūkesčių nepateisinimas. - Sunkumai ieškant darbo ir siekiant ekonominio stabilumo. - Sudėtingas pasinaudojimas pagrindinėmis teisėmis, tokiais kaip sveikatos apsauga, aprūpinimas būstu ir išsilavinimo suteikimas.
KILMĖS ŠALIAI	<ul style="list-style-type: none"> - Didžioji dalis imigrantų perveda pinigus atgal į savo kilmės šalis. Minėtieji pervedimai ne tik prisideda prie šeimos gerovės didinimo, bet taip jau tapo būdu kovoti su skurdu jų kilmės šalyse. 	<ul style="list-style-type: none"> - Šalis praranda savo žmogiškąjį kapitalą, kadangi daugelis iš emigravusiųjų yra kvalifikuoti darbuotojai („protų nutekėjimas“). - Šeimyninių ryšių suardymas.
ŠALIAI, Į KURIA IŠVYKSTAMA	<ul style="list-style-type: none"> - Persikėlėliai gali imtis darbų, kurių vietiniai gyventojai nevertina ir atsisako. - Persikėlėliai gali imtis darbų, kuriems trūksta darbuotojų (pvz. gydytojų). - Šalies ekonominės veiklos vystymas. - Šalies demografinio augimo didinimas. - Iš kitų šalių atvykusių žmonių kultūrinės vertybės; kalbinės įvairovės, religinės ir kultūrinės įvairovės didinimas ir asmeninių bei profesinių mainų galimybės. - Sambūvio progresas, mainai ir žinios apie vieni kitus. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedarbo didėjimas. - Kultūriniai skirtumai gali sąlygoti rasistinį požiūrį ir apsunkinti imigrantų socialinę integraciją bei sambūvį. - Ekonominis ir socialinis išskyrimas ir socialinis nuošalėjimas.

Abiejų veiklų vertinimas

Žemiau pateiktos vertinimo anketų formos, kurios buvo parengtos veiklų įvertinimui, ir vertinimų santrauka.

5 PRIEDAS

Vertinimo lapas (mokytojų):

Centro pavadinimas: .....

Miestas/savivaldybė: .....

Lygis/metai:.....

Vykdyta veikla:.....

- Ar manote, kad veiklos tikslai buvo įvykdyti? Kodėl?

Visi mokytojai tiki, kad veiklų tikslai - tolerancija, pagarba kitiems ir jų supratimas - buvo pasiekti.

- Ar manote, kad veikla yra tinkama jūsų mokinių amžiui ir lygiui?

Visi mokytojai mano, kad jos yra tinkamos. Kalbant apie „Babelio bokšto istorijos“ veiklą, jie turėjo išanalizuoti istorijas tam, kad pritaikytų jas atitinkamam mokinių amžiui.

- Ką, jūsų manymu, veikla davė jūsų mokiniams?

Įsijautimą, pagarbą kitiems, kitų kultūrų ir kalbų supratimą, toleranciją, solidarumą ir bendradarbiavimą.

- Kaip organizavote veiklos atlikimą klasėje?

Jie dirbo skirtingai ir stengėsi, kad mokiniai bei jų šeimos pasijustų pagrindiniais nagrinėjamų istorijų veikėjais.

Kai kuriais atvejais vaidinama buvo visuose pasiūlytuose veiklų užsiėmimuose, kitais - tam buvo pasirinkti kai kurie, bet ne visi užsiėmimai.

- Kaip vertinate užduoties atlikimui pateiktą medžiagą?

Įvertino gerai, tačiau trys mokytojai manė, kad medžiaga galėjo apimti daugiau kryptių.

- Su kokiais sunkumais susidūrėte?

Didžioji dalis teigė, kad sunkumų neturėjo, išskyrus keletą mokytojų, kurie nurodė, kad didžiausias sunkumas buvo šeimos narių atvykimas į mokyklą, kadangi mokyklos darbo valandomis jie turėjo dirbti.

- Kas jums patiko labiausiai?

„Visi klausimai, kuriuos mokiniai pateikė savo mamoms.“

„Vaikų nuomonės apie papasakotas istorijas.“

„Tai yra nauja ir kitokia veikla.“

„Paskutinės mintys.“

„Mokiniai, kurie buvo iš šalių, iš kurių buvo istorijos, labai didžiavosi girdėdami savo šalių kalbą bei istorijas.“

- Kaip patobulintumėte veiklą?

Keletas mokytojų pasiūlė paruošti keletą žodžių ir frazių iš istorijos originalo kalba prieš išklausančią istoriją. Kiti teigė, kad reikėtų pasikviesti keletą mamų ir tėčių papasakoti savo istorijas.

Vienas mokytojas manė, kad nebūtina pasakoti istoriją jos originalo kalba.

- Kaip ketinate toliau vystyti tarpkultūrinį ugdymą savo centre?

Jie norėjo jį tęsti su filmais, naujienomis, istorijoms, literatūriniais tekstais ir t.t.

- Kaip vertinate ACPP organizacinę veiklą ir pagalbą atliekant veiklą?

Labai teigiamai, tačiau du iš jų norėtų, kad ACPP pagalbininkas dalyvautų veikloje.

6 PRIEDAS

Vertinimo lapas (mokinių):

Centro pavadinimas: .....

Miestas/savivaldybė: .....

Lygis/metai:.....

Vykdyta veikla:.....

- Ar veikla jums patiko? Kodėl?

Didžioji dalis atsakė, kad jiems ji tikrai patiko.

- Ko išmokote?

„Gerbti kitus.“ „Suprasti kitus ir sunkumus, su kuriais jie susiduria persikeldami į kitą šalį.“ „Aš laimingas, kadangi gimiau turtingoje šalyje.“ „Karas yra blogai.“ „[vairovė yra gerai.“

- Ar sužinojote ką nors naujo apie savo bendraklasius?

„Sužinojau apie sunkumus, su kuriais kai kurie iš mano draugų susidūrė savo gyvenime.“ „Sužinojau kitų kalbų žodžių.“

Kai kurie mokiniai atsakė, kad jie nesužinojo nieko naujo apie savo bendraklasius.

7 PRIEDAS

Vertinimo lapas (šeimų – tik „Babelio bokšto istorijos“ veiklos atveju):

Centro pavadinimas: .....

Miestas/savivaldybė: .....

Lygis/metai:.....

Vykdyta veikla:.....

- Ar jums ji pasirodė sudėtingesnė?

Kai kuriais atvejais jie paminėjo istorijos vertimą ir jos padarymą suprantama vaikams kita kalba.

- Kas jums patiko labiausiai?

„Buvimas su vaikais.“ „Pasidalinimas mintimis apie savo kultūrą.“ „Jų klausimai...“

- Ko išmokote?

„Kad mūsų vaikai supranta, koks yra gyvenimas...“ „Kad mes turime būti tolerantiškesniais.“ „Kad viena kultūra gali praturtinti kitą.“

- Kaip vertinate ACPP organizacinę veiklą ir pagalbą atliekant veiklą?

Visi įvertino ją gerai ir pageidavo ateityje atlikinėti tokio tipo veiklas.

- Kaip patobulintumėte veiklą?

- Kaip, jūsų manymu, galėtų būti pasiektas dinamiško šeimos ir mokyklos bendradarbiavimo tęstinumas?

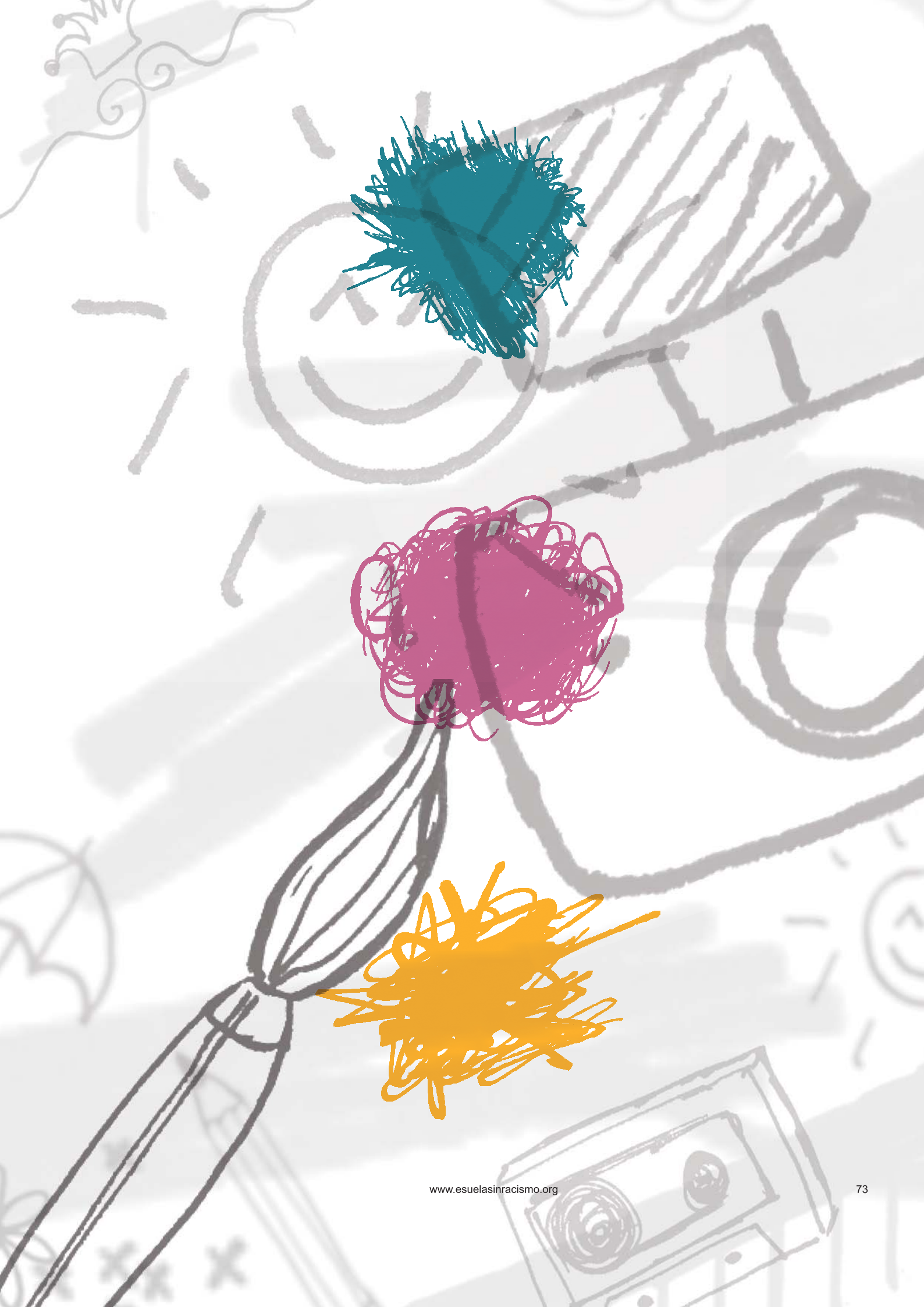
Dažniau vykdančios tokio tipo veiklą.

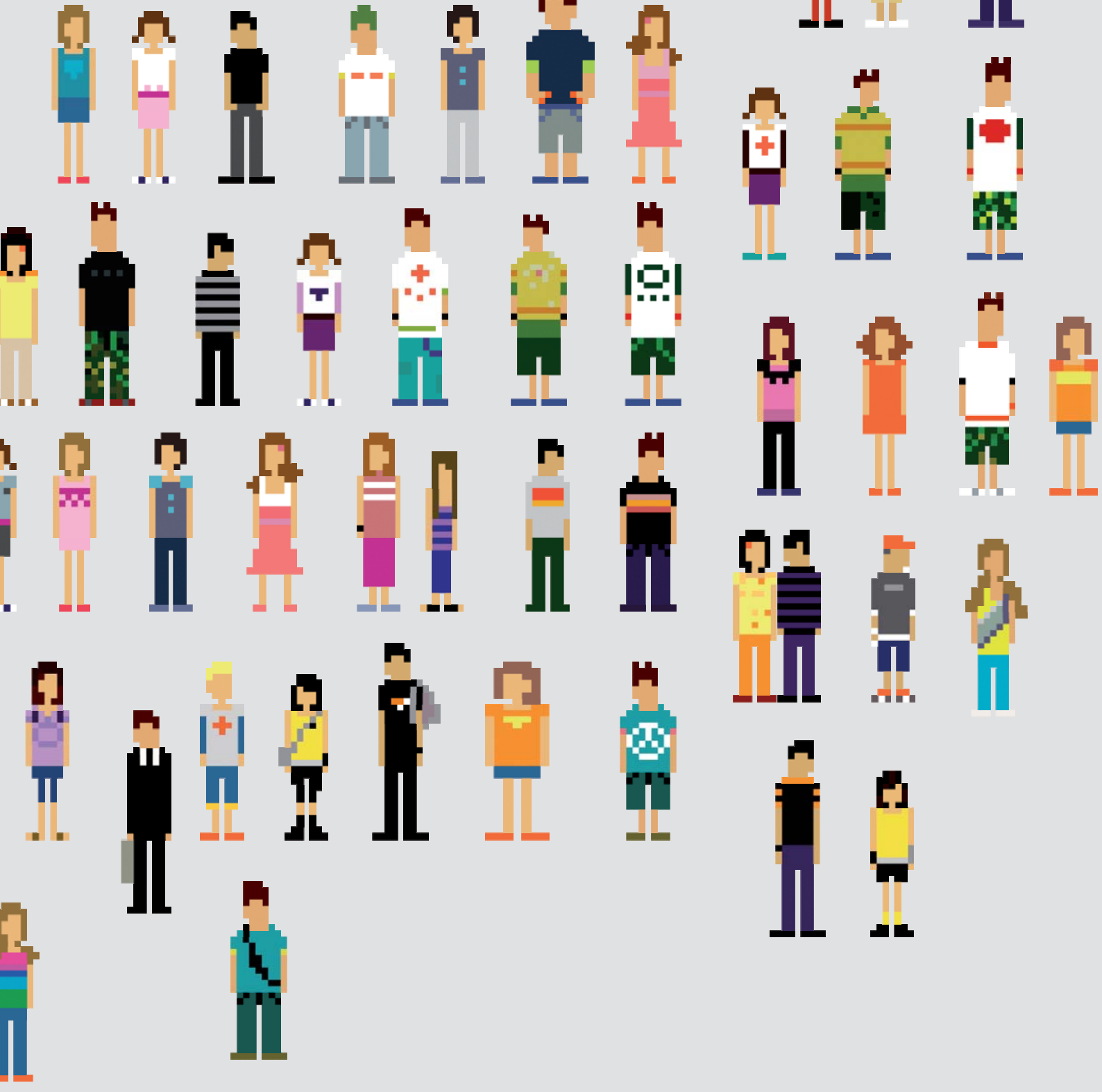
Skirta:

Šio vadovo rengimo metu dalyvavo 8 Madrido autonominio regiono edukaciniai centrai: 5 pradinės mokyklos ir 3 vidurinės mokyklos.

Centrų sąrašas pateikiamas vadovo prieduose ir internete adresu:

www.escuelasinracismo.org.

1 dalis

**ORGANIZACIJŲ SIŪLOMOS
UŽDUOTYS,
KURIOS DAR
NEBUVO IŠBANDYTOS**

1 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

Vienas, du, trys... aš skaičiuoju!

Tikslai:

- skatinti vaikų teisių suvokimą
- vystyti žmonių teisių įsisąmoninimą
- atpažinti įvairovę kaip šaltinį
- skatinti žmonių lygybės apmąstymą, atvaizduojant asmeninius gyvenimus

Skirta:

Vaikai nuo 9 iki 10 metų amžiaus

Užsiėmimai ir metodologijos:

Mūsų sukurta didaktinė grupė siūlo pamažu pažinti teisių ir asimiliacijos sąvoką bei apsvarstyti bendrų žmonių teisių, o ypač vaikų teisių universalumo vertę.

Loginis mąstymas vyksta trejomis stadijomis, kurios atitinka tris modulius.

- Pirmuoju moduliui stengiamasi išryškinti viso pasaulio vaikų lygybės sąvoką ir vertinti gausią įpročių, skonių ir išraiškos formų įvairovę. Susitarus, kad yra būtina suprasti žmonių teisių sąvoką, reikia išsiaiškinti, kokie individualūs poreikiai yra kartu ir universalūs poreikiai ir dėl šios priežastys įgimti bei neatimami.
- Antrojo modulio metu gilinamasi į teisių sąvoką, skiriamos pirminės ir antrinės teisės ir tada ieškoma teisių pažeidimų, remiantis patirtimi.
- Trečiajame modulyje vaikai žais žaidimą, kurio dėka jie vėl išgyvens visa tai, kas buvo anksčiau apsvarstyta, ir bus paskatinti toliau vystyti savo asmeninę nuomonę šiais klausimais.

Medžiagos:

Žaidimo kortos, markeriai, dėžutės, vaikų teisių žaidimas „Žąsies žaidimas“ (angl., Game of the Goose), vaizdo įrašai ir DVD diskai. Dauguma priemonių yra italų kalba, tačiau panašių priemonių, susijusių su vaikų teisėmis, galima rasti ir kitomis kalbomis. Žaidimą sudaryti gali ir patys vaikai, nupiešdami savo patirtį su žmonių teisėmis.

Jei norite gauti daugiau informacijos apie užsiėmimus, susisiekite su: educazione@mlal.org

2 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

Kelionė traukiniu

➤ Pagrindiniai užsiėmimo tikslai ir siekiai:

Užsiėmimas skirtas skatinti diskusiją ir svarstymus apie išankstinį nusistatymą, giliai įsišaknijusius stereotipus ir mūsų tolerancijos ribas simuliacijos žaidimo forma. Tai turėtų palengvinti mums suprasti mūsų pačių išankstinės nuomonės ir netoleranciją kitokioms kultūroms bei mažumoms. Mokiniai geriau supras, kaip pirmieji įspūdžiai ar ankstesnės neigiamos patirtys paveikia mūsų požiūrį ir elgesį ateityje. Užsiėmimas pateikia savų iššūkių, nes jo metu mokiniai turi būti atviri ir itin sąžiningi.

➤ Metodologija:

a) nurodymai mokiniams

Mokytojas išdalina užduočių scenarijus ir perskaito užduoties atlikimo nurodymus (žr. tekstą po b) dalimi). Kiekvienas mokinys savarankiškai pasirenka 3 keleivius, su kuriais norėtų dalintis kupė ir 3 asmenis, kurių nė už ką nesirinktų.

Užduoties atlikimui skiriama dešimt minučių. Be to, mokiniai turi pagrįsti savo pasirinkimą, pateikdami priežastis arba kriterijus.

Tada sudaromos nedidelės grupelės ir kiekvienas grupės narys paaiškina savo asmeninį pasirinkimą ir jo kriterijus. Po to grupė turėtų kartu aptarti keleivius ir išrinkti po 3 asmenis abiemis minėtiems atvejams.

b) nurodymai mokytojui

Mokytojo vaidmuo gali būti arba pasyvus, arba aktyvus.

Mūsų patirtis rodo, kad geriausia leisti mokytojui būti tarpininku, kuris skatintų diskusijas ir apmąstymus, tačiau nesiūlytų savos nuomonės ir nebandytų mokinių paveikti.

Mokytojas turėtų vadovauti diskusijai. Jis taip pat turėtų užtikrinti, kad mokiniai nekritikuotų savo klasiokų nuomonių ir kad visi turėtų galimybę laisvai išreikšti savo nuomones ir komentarus bei juos aptarti.

c) Užduoties scenarijus

(Čekiška versija ir kai kurios detalės

kitoms šalims gali būti pakeistos, pvz., kelionės tikslas arba keleivių tautybės)

Jūs įsėdote į ekspreso traukinį kelionei aplink Europą. Kelionė truks 1 savaitę. Išvykstama iš Lisabonos ir keliaujama iki Prahos. Kelionės metu turėsite dalintis kupė su dar trimis keleiviais. Kuriuos iš žemiau išvardintų keleivių pasirinktumėte kaip kelionės draugus?

- Afroamerikietė moteris (iš Kenijos), pardavinėjanti odinius drabužius;
- Čigonas iš Slovakijos, keliaujantis į gimtąjį kraštą;
- Ukrainietis darbininkas, svajojantis apie darbą Čekijoje;
- Vidutinio amžiaus rumūnė be vizos, supanti rankose metų laiko kūdikį;
- Radikali feministė iš Olandijos;
- Kurdų pabėgėlis, gyvenantis Vokietijoje ir keliaujantis į Libiją;
- Čekas, ką tik išleistas iš Portugalijos kalėjimo;
- Aklas austrų muzikantas, nuolat grojantis akordeonu;
- Prancūzų bankininkas, apsivilkęs gerai sukriptu kostiumu.

d) Klausimai diskusijai:

Kokie buvo mokinių pasirinkimo kriterijai?

- Ar kriterijai keitėsi, dirbant grupėse?
- Kaip grupėje pasiekėte bendrą susitarimą?
- Kokie stereotipai iškilo, aptariant kelionės draugus?
- Kaip jūsų nuomone gimsta / atsiranda šie stereotipai?

Trukmė:

60 minučių

Užduotis skirta:

pradinių mokyklų vyresnių klasių mokiniams arba vidurinių mokyklų mokiniams

Priemonės ir medžiagos:

Trumpi scenarijai, rašikliai ir popierius

Įvertinimas / Aptarimas:

Pasiruošimas diskusijai:

- Kaip mano stereotipai atsispindi mano požiūryje į kitokių kultūrų/kilmės žmones?
- Ar mano išankstinė nuomonė lemia tai, kad vienus žmones diskriminuoju, o kitiems teikiu pirmenybę?
- Kaip jaučiuosi, asmeniškai sutikęs (-usi) kitokios kultūros žmones?
- Kokie yra mano asmeniniai potyriai / susidūrimai su šiais žmonėmis ir kaip jie mane paveikė?

3 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

"Nelauktas svečias per pietus"

➤ Užsiėmimo metodologija:

Įžanga

Vienas iš siūlomų variantų: baltaodžių šeima (tėvai ir du vaikai), dukra, dukros vaikas iš Ganos (veikėjai ir situacija gali skirtis)

Reikalingi įgūdžiai:

- Kitų išklausymas
- Klausimų uždavimas
- Problemų sprendimas
- Kritiškas mąstymas
- Loginis mąstymas
- Kritiškas analizavimas

Papaiškinkite grupei užduotį: jie turi paruošti ir inscenizuoti šeimos susitikimą namuose. Duktė praneša tėvams, kad nuo šiol gyvens su savo kitos odos spalvos vaikinui (arba kitos tautybės vaikinui, priklausomai nuo to, kas daugumai visuomenės narių kelia nerimą). Paprašykite dalyvių įsivaizduoti diskusiją tarp jaunuolės ir jos tėvų, sesers, brolio ir vaikinio. Tada suskirstykite grupę į mažesnes grupes pagal vaidmenų kiekį. Kiekviena grupelė turi sukurti vieno šeimos nario vaidmenį ir išrinkti asmenį, kuris jį inscenizuos.

Vaidinimai gali būti dvejopi:

- 1) Diskusija tarp šeimos narių, nedalyvaujant kitos kilmės vaikinui / merginai
- 2) Diskusija tarp šeimos narių, dalyvaujant kitos kilmės vaikinui / merginai.

Pageidautina inscenizuoti abi situacijas, kad būtų galima palyginti kaip skiriasi dialogas, pokalbyje dalyvaujant ar nedalyvaujant kitos kilmės vaikinui / merginai.

Paprašykite kelių savanorių būti ypatingais stebėtojais. Jų užduotis stebėti pasirinktą vaidmenį ir pasižymėti visus to personažo panaudotus argumentus. Likusieji grupės nariai yra paprasti stebėtojai. Vidury kambario sustatykite kėdes (kėdžių kiekis priklauso nuo vaidmenų skaičiaus), kurios vaizduos svetainę – vietą šeimos diskusijai.

Duokite ženklą pradėti vaidinimą, o po 15 minučių, priklausomai nuo to, kaip vystosi scenarijus, duokite kitą ženklą užbaigti vaidinimą.

➤ Pagrindiniai užsiėmimo tikslai ir siekiai:

- pabrėžti šeimos vaidmenį kuriant ir perduodant vertybes;
- ištirti žinias, kurias jaunuoliai gauna iš savo šeimų;
- analizuoti už šių žinių slypinčias vertybes.

Išbandykite ir patirkite užslėptus nusistatymus bei priešiškus kitokioms kultūroms inscenizuodami pateiktas situacijas. Dauguma žmonių nemano turintys rasistinių polinkių, tačiau kai tai tampa susiję su jų pačių šeimomis ir prie jų prisijungia kitokios odos spalvos asmuo, gali kilti nelauktų reakcijų. Kaip reaguotų jūsų tėvai, jei pristatytumėte jiems kitos odos spalvos (arba kitos religijos, seksualinės pakraipos ar neįgalų) vaikiną / merginą?

Nurodymai mokytojams

a) Bendri nurodymai

Jei grupė jau yra girdėjusi apie inscenizavimą, papildomų nurodymų pateikti nereikia. Jeigu grupė su tuo susiduria pirmą kartą, svarbu pažymėti, kad inscenizacija nėra vaidyba. Insценizuodamas asmuo pristato tam tikrą paskirtą vaidmenį ar požiūrį, tačiau išlieka savimi. Tuo tarpu aktorius interpretuoja visiškai nuo savęs skirtingą personažą. Mokytojo vaidmuo vidutiniškai aktyvus. Jis / ji yra tarpininkas, skatinantis diskusijas ir apmąstymus, tačiau nesiūlantis savos nuomonės ir nebandantis mokinių paveikti. Mokytojas taip pat turėtų užtikrinti, kad mokiniai nekritikuotų savo klasiokų nuomonių ir kad visi turėtų galimybę laisvai išreikšti savo nuomones ir komentarus bei juos aptarti.

b) Patarimai scenarijaus pajvairinimui

Jei negalite šiai užduočiai skirti daug laiko, mokytojas gali paruošti vaidmenų korteles. Patariame pritaikyti užduotį dalyvių socialinei ir kultūrinei aplinkai. Todėl scenarijaus detalės gali būti keičiamos. Šeimai pristatomas asmuo neturėtų atrodyti egzotišku. Tai turi būti mokinių kasdien gatvėse matomas asmuo – žmogus, priklausantis įvairioms mažumoms, socialinėms ar kultūrinėms grupėms.

→ Užduotis skirta:

Pradinių mokyklų vyresnių klasių mokiniams
arba vidurinių mokyklų mokiniams

Atsiliepimai

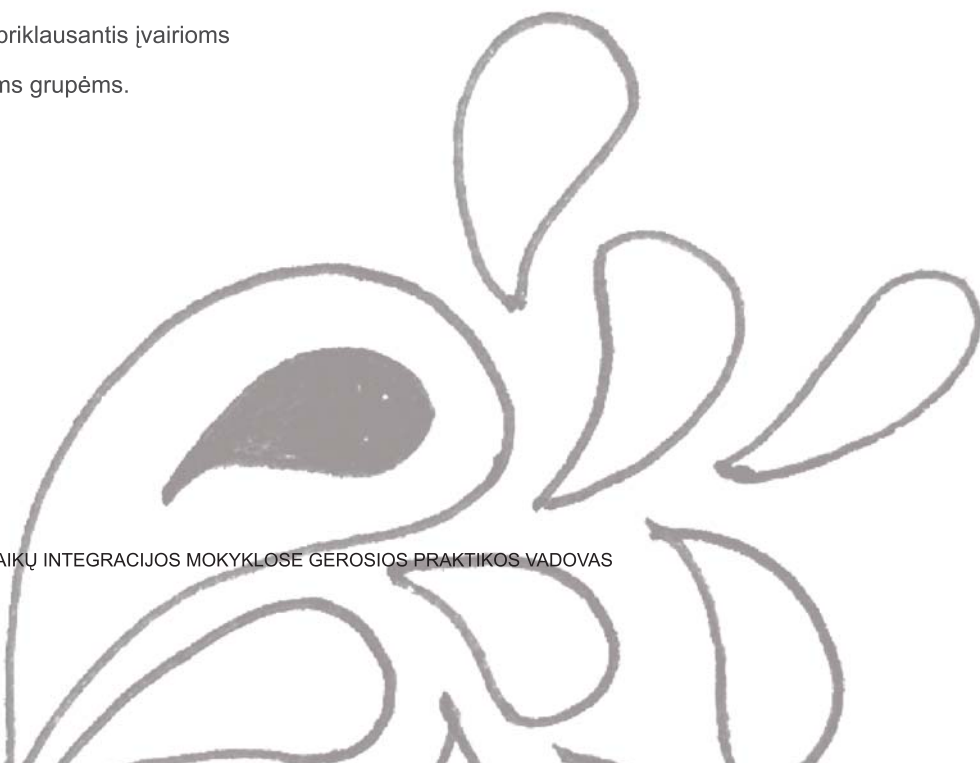
Pirmiausia leiskite visiems vaidinime dalyvavusiems mokiniams pasipasakoti, kaip jie jautėsi. Tada paprašykite ypatingųjų stebėtojų perskaityti personažų panaudotus argumentus. Po to galite pradėti bendrą diskusiją, kurios metu galite kalbėti tokiomis temomis kaip socialinės ir kultūrinės kilmės, lyčių tapatumas ir homoseksualumas.

→ Užduoties medžiagos:

Popierius ir rašikliai ypatingiems stebėtojams.
Pasiruošimas: Korteles vaidmenims

→ Užduoties trukmė:

45 minutės

Palydovai

➤ Užduoties tikslai:

- Padėti mokiniams iš kitos šalies ir kalbantiems kita kalba (mokiniais migrantams) rasti savo vietą klasėje.
- Padėti klasės mokiniams priimti mokinius migrantus ir elgtis su jais kaip su parastais mokiniais, kuriems kartais prisireikia pagalbos.
- Padėti mokytojams, nepratusiems dirbti su mokiniais migrantais, juos priimti ir atkreipti dėmesį į jų specifinius poreikius.

➤ Užduotis skirta:

Vaikams

➤ Užduoties metodologija:

Klasės auklėtojas ir už mokinius migrantus atsakingas mokytojas susitaria dėl tvarkaraščio, kai tik mokinys atvyksta į mokyklą.

Žingsniai

Mokinius prašoma elgtis su vaikais migrantais atsakingai. Jie turi įsitikinti, kad:

- Mokinys migrantas, prisijungiantis prie klasės, supranta mokytojo nurodymus;
- Jis / ji turi pateiktos medžiagos kopijas, kai negalėjo atvykti į pamokas;
- Mokiniai nepalieka vaiko migranto vieno ir pasikviečia jį / ją kartu prisijungti prie tvarkaraštyje nurodytos veiklos;

Metų pradžioje mokytojas, atsakingas už mokinių migrantų integraciją, ateis į klasę pakalbėti su mokiniais apie projektą ir paruoš plakatą apie svarbiausius dalykus, kuriuos reiktų atsiminti.

Mokiniai migrantai dažnai turi „keliauti“ iš klasės į klasę. Jiems nelengva atsiminti mokytojų nurodymus ir pateiktą informaciją – jiems reikia pagalbos.

Todėl kai kurie mokiniai galėtų būti migrantų „palydovais“ ir sėdėti šalia jų:

- Jie galėtų paaiškinti ar perskaityti nurodymus;
- Jie gali saugoti pamokos medžiagos kopijas, kol grįš mokinys migrantas;
- Jie gali lydėti mokinius migrantus mokykloje;
- Jie gali padėti migrantams ir kitais būdais, kaip nurodo ar paprašo mokytojas.

Palydovai klasėje					
Mokiniai migrantai	1 laikotarpis rugsėjis / spalį	2 laikotarpis lapkritis / gruodis	3 laikotarpis sausis / vasaris	4 laikotarpis kovas / balandis	5 laikotarpis gegužė / birželis
Mokinio migranto vardas	Mokinio palydovo vardas				

Atrodo tinkama paprašyti mokinių būti palydovais visam 7 savaičių laikotarpiui, kadangi jis pakankamai ilgas, kad atsakomybė būtų reikšminga, o vaikai suformuotų ryšį ir vystytų atsakomybės jausmą, bet nesijaustų jo nuvarginti.

Gaunami rezultatai priklauso nuo mokinio motyvacijos ir klasės auklėtojo.

Visgi laikui bėgant projektas prarado savo žavesį – tai tapo mano kaip mokytojo, atsakingo už mokinius migrantus, pareiga užtikrinti, kad projektas liktų dinamiškas ir kad mes galėtume jį įvertinti mokslo metų gale.

Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės Bitės vidurinės mokyklos atsiųsta nuotrauka.
Mokytoja Kazimira Anciulevičienė

Partnerystės

(ugdamosios, finansinės, administracinės/logistinės...)

Mokytojo vaidmuo klasėje labai svarbus: jis / ji turi užtikrinti, kad projektas vyktų sklandžiai.

Kaip pritaikyti šią užduotį

(kitoms struktūroms ar šalims)?

Viskas priklauso nuo to, kaip vaikai migrantai integruojami į klases ir mokyklas.

Kita:

Mokinys prisiejęs palydovo pareigas turi tai padaryti savo noru. Negalima vaikui prievarta primesti tokios atsakomybės.

Jei kyla kokių nors problemų, bet kuris iš mokytojų gali paskirti kitą palydovą.

Savaime suprantama, ši atsakomybė neturi tapti našta palydovui. Mokytojas turi pasirūpinti, kad tai netrukdytų mokinio mokymosi rezultatų.

➤ Užduoties medžiaga:

Rašiklis ir popierius. Būtų įdomu naudoti šių dviejų mokinių „dienoraštį“ (informacija bus papildyta).

5 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

Lėlių teatras

➤ Užsiėmimo tikslai ir siekiai:

- Pagerinti kalbos įgūdžius: mokymąsi mintinai ir sudėtinių prijungiamųjų sakinių vartojimą kontekste
- Pagerinti tarimą
- Padėti mokiniams suvokti jų potencialą
- Pabrėžti jų potencialą auditorijos akivaizdoje (klasiokai, tėvai, mokytojai, vadovai)

Užsiėmimas skirtas:

7-12 metų amžiaus mokiniai migrantai, atvykstantys į Prancūziją tarp 2008 m. sausio ir 2009 m. sausio.

➤ Užsiėmimo metodologija:

Kasdieniai užsiėmimai per pastarąjį semestrą / 1 valanda kiekvieną dieną

Etapai:

- Susipažinimas su projektu - ankstesnių pasirodymų vaizdo įrašų peržiūra;
- Istorijos, kurią galima pritaikyti lėlių teatrui, parinkimas;
- Pritaikymas; perrašymas;
- Rašymas;
- Lėlyčių gaminimas ir jų manipuliavimas;
- Dialogų įsiminimas su lėlių pagalba ar be jų;
- Pasirodymo režisavimas;
- Pasirodymai (apie tuziną, klasė po klasės kartu su tėvais, mokytojais, vadovais ir mokyklos darbuotojais), kiekvienas trunkantis apie 30 minučių

Užsiėmimo rezultatai ir pasekmės (vaikams migrantams, tėvams, klasiokams, jums...)

Vaikai nesidrovi, nes auditorija jų nemato

Vaikai tobulina savo kalbos įgūdžius: naudoja idiomatinius posakius kontekste ir gali juos laisvai panaudoti dar kartą (leistina improvizacija)

Mokyklos draugams patinka pasirodymas

Mokytojai suvokia vaikų potencialą

Mokinių grupė dirba kartu nepaisant jų skirtumų, nes jie reikalingi vienas kitam

Pasiruošimas prieš pasirodymą verčia naudoti ir tobulinti kalbos įgūdžius gyvenimiškose situacijose, kas yra itin svarbu mokiniams.

Partnerystės (ugdomosios, finansinės, administracinės / logistinės...)

Šis užsiėmimas daug nekainuoja. Kadangi sceną galima kilnoti, pasirodymai gali vykti ne tik mokykloje (pvz., bibliotekoje ir pan.)

Kaip pritaikyti šią užduotį (kitoms struktūroms ar šalims)?

Šią veiklą pritaikyti lengva, jei galima rasti gerą istoriją, priimtina, tačiau ne per lengvą tekstą ir išraiškingas lėlytes, kurios suteiks įkvėpimo žaisti.

Visa kita turėsite patikėti vaikų ir mokytojų kūrybiškumui.

➤ Užsiėmimo medžiagos:

Medžiagos lėlyčių siuvimui (audiniai, sagos, medis, popierius, spalvos), rašikliai, vaizdo įrašymo įranga (priklausomai nuo projekto)

Knyga-vadovas lėlyčių darymui (geriausiai su nuskaitytomis iliustracijomis, jei jų reikia)

6 PEDAGOGINĖ VEIKLA:

Europos kinas- tarpkultūriniai dialogai

➤ Užsiėmimo tikslai ir siekiai:

- Pradėti tarpkultūrinį dialogą naudojant filmą, siekiant supažindinti vaikus ir jaunimą su įvairiomis Europos kultūromis.
- Skatinti jų susidomėjimą skirtingomis kultūromis per diskusijas ir pokalbius.
- Neoficialių mokymų metu skatinti tarpkultūrinių žinių ir bendravimo galimybes.
- Vystyti atvirumą, savitarpio supratimą, pagarbą kultūrinei įvairovei ir jos vertinimą, toleranciją įvairiems jausmams.

➤ Užsiėmimas skirtas:

Programa skirta 10-17 metų amžiaus mokiniams ir jų mokytojams. Ugdomoji programa gali būti pritaikyta priklausomai nuo poreikių ir sąlygų. Ją galima pratęsti kelioms dienoms ar savaitėms, jei yra daugiau aktyvių dalyvių. Vykdyti ugdomąją programą buvo pakviesti profesionalūs dėstytojai ir ekspertai.

➤ Užsiėmimo metodologija:

Programą sudarė dvi ar trys dalys, priklausomai nuo susitarimo su vietiniu bendru organizatoriumi ir paskirto laiko:

Neoficialūs mokymai su paskaitomis apie kultūrinę įvairovę ir panašumais bei skirtumais, naudojant įvairius metodus (diskusijas, kultūrinius simuliacijos žaidimus, asociacijų kūrimo ir atpažinimo pratimus, forumo teatro metodą, „gyvosios bibliotekos“ metodą, apklausas ir pan.)

Neoficialūs mokymai, skirti aptarti kultūrų įvairoves, skatinti asmens požiūrį apie „nepažintus dalykus“ bei toleranciją kitoms kultūroms ir diskutuoti apie išankstinių nuomonių ir stereotipų apie kitas tautybes formavimą. Vienos paskaitos trukmė: 90-120 minučių.

Neoficialių mokymų paskaitų temos:

- Stereotipų bei išankstinių nuomonių formavimas;
- Kultūrinis identitetas;
- Tolerancijos ir netolerancijos skirtingų socialinių ir kultūrinių aplinkų žmonėms ribos;
- Žmonių visuomenėje diskriminacijos žala.

Trumpų filmų apie tarpkultūrinį dialogą ir kultūrinį bendravimą kūrimas. Vaikai ir jaunimas pasiskirsto į nedideles grupes iki 12 asmenų. Vadovaujant filmų kūrimo specialistui, grupės dirba ties filmo kūrimu. Visų pirma specialistas pristato filmo kūrimo pagrindus bei visą procesą, pradedant nuo pačios idėjos ir baigiant filmo ekranizacija kine. Po to grupės turi sukurti trumpo (iki 1 minutės) filmo scenarijų, paremtą jų pačių supratimu apie kultūrinę įvairovę ir tarpkultūrinį dialogą. Nufilmavus filmą ir jį apdorojus techniškai, grupės jį aptaria ir veda diskusijas.

Filmus galima įrašyti į DVD kompaktus.

Tarptautinių filmų peržiūra ir aptarimas. Vaikams ir jaunimui įdomu ekranizuoti filmus ir po to juos aptarti. Dažniausiai mes naudojame nekomercinius filmus iš įvairių šalių. Projektui naudosime šiuos filmus:

„Where is Winky's horse?“ / Nyderlandai / 2007 m., 90'

„Kids in Da Hood“ / Švedija / 2006 m., 96'

„No Network“ / Islandija, Norvegija / 2007 m., 82'

„Behind the clouds“ / Portugalija / 2007 m., 86'

„Vanaja“ / Indija / 2006 m., 111'

„Dorm“ / Tailandas / 2006 m., 106'

„Antonia“ / Brazilija / 2006 m., 90'

„Keith“ / JAV / 2007 m., 93'

„Class“ / Estija / 2007 m., 97'

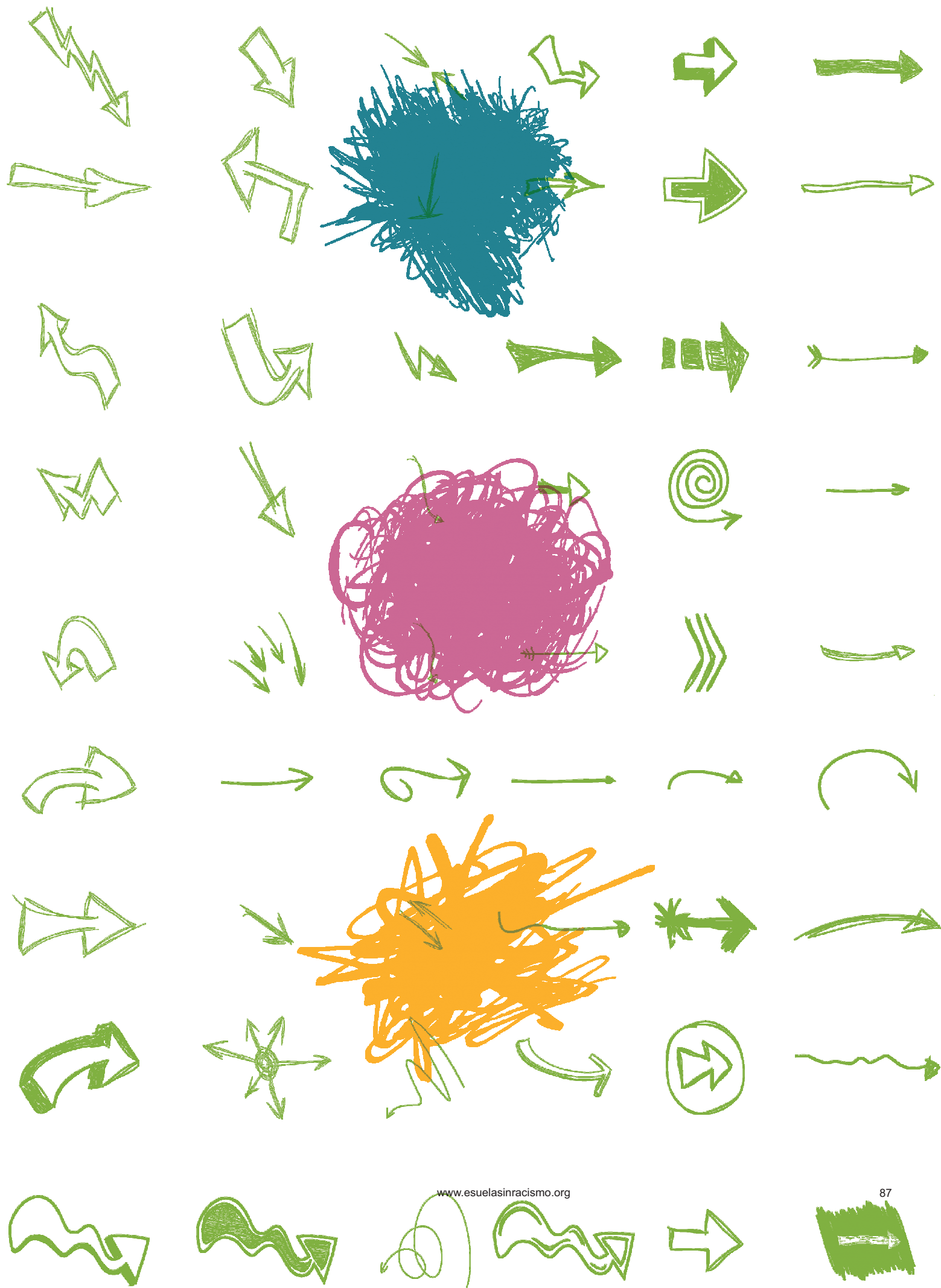
„Dunya and Desie“ / Nyderlandai, Belgijos / 2007 m., 98'

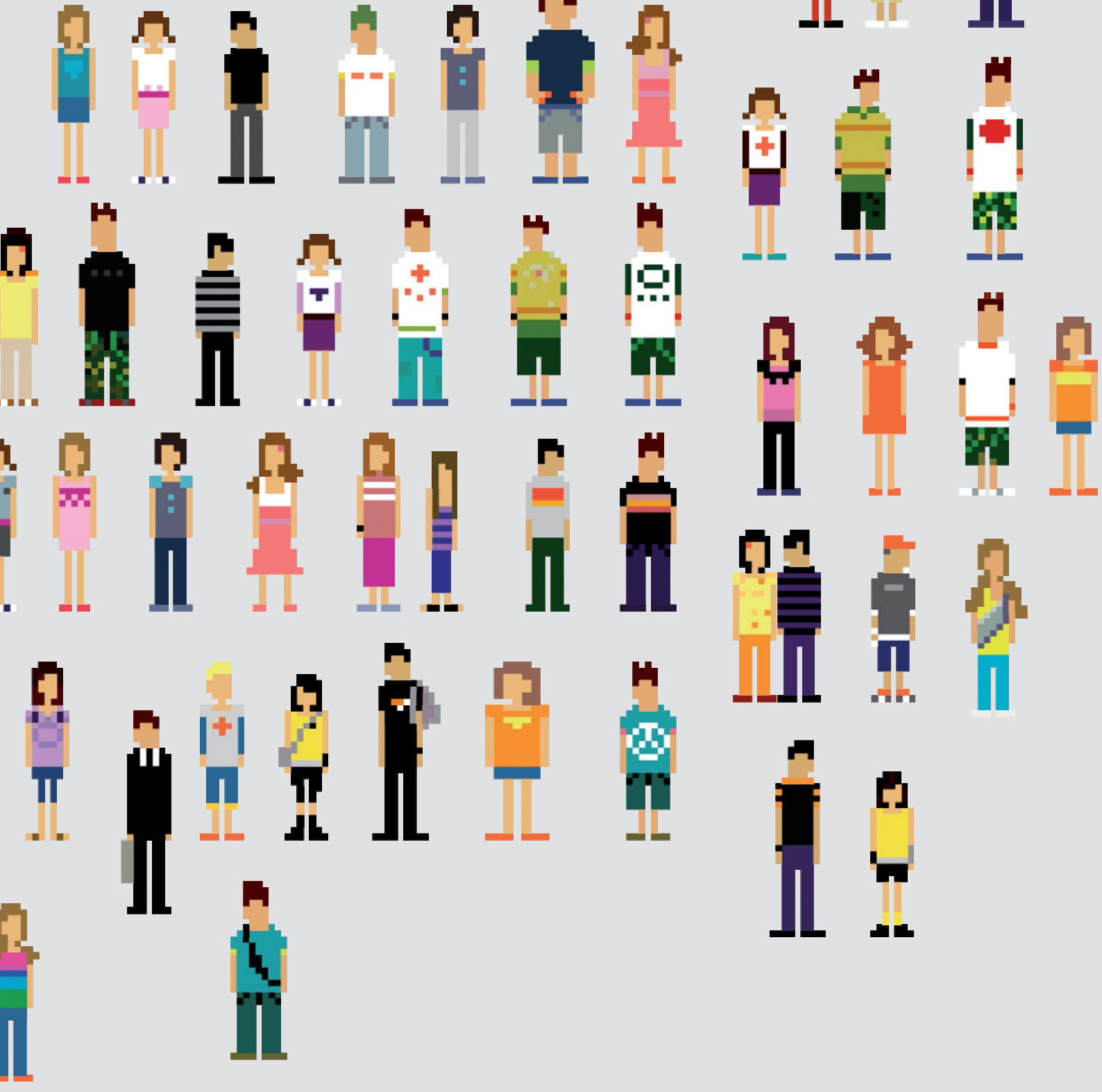
Po filmų peržiūros vaikai ir jaunimas veda diskusijas, kurioms vadovauti turėtų mokytojas po kiekvieno filmo. Diskusijų temos: kino kalbų skirtumai tam tikrose šalyse, socialinė ir kultūrinė terpė, vaikams ir jaunimui aktualios temos, bendra žmonijos vertybių sistema. Kitų tautybių stereotipai ir jų bei išankstinių nuomonių formavimas taip pat plačiai aptariami.

Temos diskusijoms:

- Kokia pagrindinė filmo tema, apie ką jis?
- Kaip filmas susijęs su jūsų gyvenimu ir socialine aplinka? Kuo jį panašūs ir kuo skiriasi?
- Kuris personažas / aktorius buvo labiausiai įsimintinas ir kodėl? Ar esate kada sutikę panašų asmenį savo kultūrinėje aplinkoje?
- Ar filmo personažai elgėsi taip pat, kaip ir žmonės jūsų kultūrinėje aplinkoje? Kokius pastebėjote skirtumus / panašumus?
- Kokius pagrindinius kultūrinius ir socialinius skirtumus pastebėjote, žiūrėdami filmą? Kas buvo pažįstama, o kas pasirodė keista? Kodėl?

2 dalis

2

DARBO PROCESAS

Nacionalinis terminų žodynas

Rasizmas – įsitikinimas, kad rasė yra pagrindinis veiksnys, apsprendžiantis žmogaus gabumus, kad tam tikra rasė yra viršesnė arba kad su žmonėmis reikia elgtis priklausomai nuo jų rasinės kilmės.

Institucinis rasizmas reiškia teisių tam tikroms tautinėms grupėms atėmimą, privilegijų skyrimą priklausomai nuo rasės, sistemiską tam tikros tautinės grupės atstovų išstumimą į visuomenės užribį (pvz., būsto, įsidarbinimo, švietimo ar kitose srityse).

Ksenofobija (iš graikų k. ξένος 'užsienietis, keistuolis', φόβος 'baimė') - perdėtas nepalankumas arba priešiškusmas svetimšaliams ir tam, kas svetimšališka. Šią fobiją turintys žmonės bijo, vengia ar yra priešiški nusteikę prieš kitokios tautybės, rasės, religijos, kultūros atstovus.

Ksenofobijos priežastys gali būti tautinė izoliacija, istorinės aplinkybės, staigus imigrantų skaičiaus padidėjimas.

Migrantas [lot. migrans (kilm. migrantis) — persikeliantis], asmuo, persikėlęs iš vienos vietos į kitą.

Imigrantas [lot. immigrans (kilm. immigrantis) — įsikuriantis, apsigyvenantis], vienos valstybės pilietis, atvykęs į kitą valstybę nuolat arba ilgą laiką gyventi.

Integracija tai santykių tarp daugumos ir mažumos tipas. Ji reiškia dalyvavimą bendroje visuomenės institucijose kartu išlaikant grupės identiškumą ir tam tikrus kultūrinius skirtumus. Integracija yra tam tikras kompromisas tarp pirmų dviejų variantų. Integracija galima tik tada, kai tautinė mažuma [traukta į daugumos visuomenės socialinėje sferoje ir turi pakankamai ryškų tautinį kultūrinį identitetą.

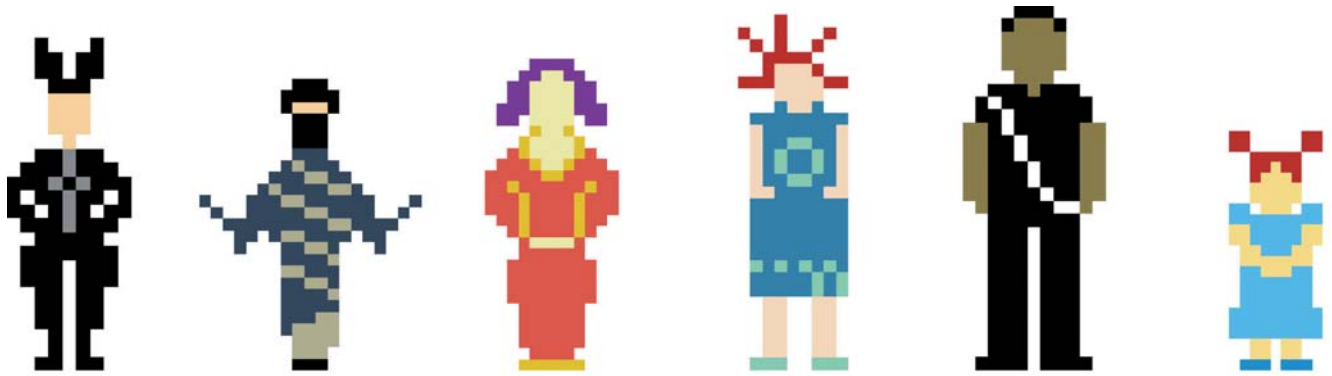
Asimiliacija - sociologijoje tai procesas, kurio metu mažuma perima daugumos vertybes ir elgesio normas ir daugumos yra „absorbuojama“.

Tolerancija (lot. *tolerantia* – *kantrybė, ištvermė*) - priešingos nuomonės, pažiūrų, tikėjimo, įsitikinimų gerbimas, pakanta. Terminu *tolerancija* apibūdinamas individualus arba kolektyvinis elgesys socialinėje, kultūrinėje ir religinėje aplinkoje. Terminas *tolerancija* naudojama apibūdinti elgseną, kuria dauguma ar opozicija reaguoja į nepalaikomą ar mažumoje esančią bendruomenę ar individą.

Pagarba - skaitymasis su kito asmens jausmais, poreikiais, mintimis, idėjomis, norais ir prioritetais, jų pripažinimas reikšmingais, vertais dėmesio, turinčiais kitokią vertę. Gerbiant asmenį, priimama to asmens individualumas ir keistumai.

Pagarba gali būti parodoma elgesiu. Ji taip pat gali būti jaučiama. Pvz., galima jausti pagarbą kitam ir galima jaustis gerbiamam. Kadangi žmogus geba kontroliuoti savo elgesį, ne visada pagarbų elgesys reiškia juntamą pagarbą kitam. Kita vertus, jei asmuo *jaučia* pagarbą kitam, jo elgesys bus natūraliai pagarbų. Žmonės taip pat paprastai jaučia, ar yra gerbiami.

Šaltinis: Vikipedija (laisvoji enciklopedija)

Pasiūlyti integracijos ir kultūrų dialogo gerosios praktikos apibrėžimai

Apibrėžimai, kuriuos jums čia pateikiame yra svarstymų, vykusių po veiklos atlikimo 6 dalyvaujančiose šalyse, rezultatas.

- Geroji praktika yra priemonė, kuri turėtų palengvinti integraciją. (Procesas, kurio metu skirtumais praturtinama visuma)
- Geroji praktika nukreipia procesą į asmenį, kiekvienam suteikdama vertę.
- Geroji praktika yra veikla, sąlygojanti asmenines ir socialines transformacijas.
- Geroji praktika turi padėti įveikti įvardintus sunkumus.
- Geroji praktika gali padėti mokytojams su priemonėmis ir metodologiniu darbu, o taip pat gali suteikti jiems galimybę dirbti kartu.
- Geroji praktika turėtų įtraukti visus integracijos proceso dalyvius ir užtikrinti jų bendravimą tarpusavyje.
- Geroji praktika turėtų būti lanksti ir pritaikyta įvairiems kontekstams.
- Geroji praktika turėtų turėti poveikį ir rezultatus, kuriuos būtų galima išmatuoti.
- Geroji praktika apima aktyvius ir kolektyvinius metodus, kurie didina asmenų autonomiškumą, suteikdami jiems galimybę aktyviai dalyvauti integracijos procese.

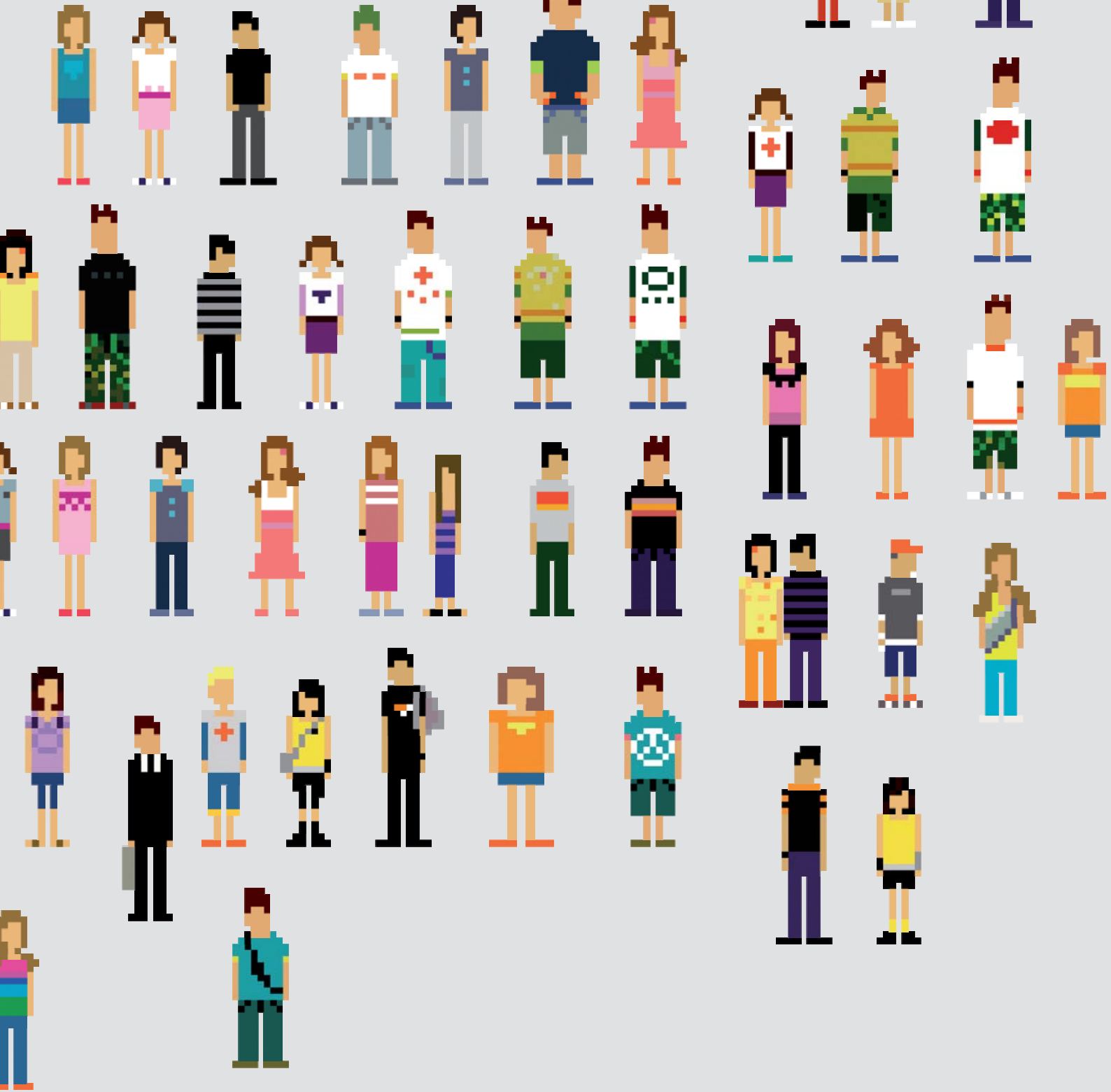
Išvados ir perspektyvos

Šiame skyriuje pateikiamas vertinimo rezultatas, gautas po veiklų atlikimo. Išsamiai išdėstome išvadas ir perspektyvas, kurias leido pateikti šis projektas.

- Šis vadovas yra priemonė mokytojams padėti kurti tarpkultūrinę bendruomenę.
- Mes visi esame skirtingi. Mūsų procesai ir metodai taip pat, todėl mes galime tęsti savo darbą ir apsikeisti veiklomis bei pasidalinti savo patirtimis.
- Būtina dirbti su visais tiek formaliais, tiek neformaliais švietimo atstovais. Rezultatas padidėja, kadangi dirbama su vienu asmeniu, tačiau šis asmuo savo ruožtu pakeičia savo bendravimo su kitais žmonėmis būdą.
- Būtina tęsti darbą mokyklų, nevyriausybinių organizacijų ir institucijų tinkle, siekiant propaguoti visų tarpkultūriškumą ir integraciją.
- Būtina pateikti informaciją apie tarpkultūriškumą visiems, kuriems jos reikia.
- Būtų įdomu įtraukti vis daugiau ir daugiau edukacinių centrų ir nevyriausybinių organizacijų į „Mokyklų be rasizmo ir Mokyklų už taiką ir ugdymą“ tinklą, kad tinklo išskelti tikslai duotų kuo geresnius rezultatus.
- Svarbu informuoti viešąsias institucijas apie mūsų patirtis.

PRIEDAI

DALYVAUJANČIOS MOKYKLOS

C.P. Pio Baroja (Leganés)
C.P. Perez Galdós (Leganés)
Cemu (Ciudad Escuela de los Muchachos) (Leganés)
C.P. Giner de los Ríos(Leganés)
C.E.I.P. Emilia Pardo Bazán (Madrid)
I.E.S. Enrique Tierno Galván (Parla)
I.E.S. Madrid SurT (Madrid)
I.E.S. Barrio de Bilbao (Madrid)

DALYVAUJANČIOS ORGANIZACIJOS

-Centre d'Entraînement aux Méthodes d'Education Active de Francia (CEMEA)
-Actiuni Sociale Prin Metode Educative Active de Rumania (ASMEA)
-Vuste Envis de República Checa
-Movimiento Laici America Latina de Italia (ProgettoMondo MLAL)
-Lietuvos vaikų ir jaunimo centras (LVJC)
-Asamblea de Cooperación por la Paz de España (ACPP)

BIBLIOGRAFIJA

-PAJARES, M. (2005) La integración ciudadana. Ed. Icaria. Barcelona.
-AMBROSI, A., PEUGEOT, V. y PIMIENTA D. (Coords.) (2005) "Palabras en juego: Enfoques multiculturales sobre las sociedades de la información. C & F Editions.
-UNESCO (2001) Declaración Universal sobre la Diversidad Cultural.
-<http://www.monografias.com/trabajos/discriminacion2/discriminacion2.shtml>
-GIMÉNEZ ROMERO, C. (2002) "Planteamiento multifactorial para la mediación e intervención en contextos multiculturales: una propuesta metodológica de superación del culturalismo", en F. J. García Castaño y C. Muriel López (eds.), La inmigración en España: contextos y alternativas. Volumen II, págs. 617-644. Actas del III Congreso sobre la Inmigración en España (ponencias). Laboratorio de Estudios Interculturales, Granada.
-GIMÉNEZ ROMERO (2005) "Convivencia: conceptualización y sugerencias para la praxis", Puntos de vista, nº 1, págs. 7-31.
-MALGESINI, G. Y GIMÉNEZ, C. (2000): Guía de conceptos sobre migraciones, racismo e interculturalidad Ediciones La Catarata, Madrid.
-PUMARES, P. (1998) "¿Qué es la integración? Reflexiones sobre el concepto de integración de los inmigrantes", en Checa, F. (ed.)-Africanos en la otra orilla, págs. 289-318. Icaria-Antrazyt. Barcelona.
-COLECTIVO AMANI. (1994): Educación Intercultural. Análisis y resolución de conflictos. Madrid: Ed. Popular.
-AGUADO, T.: "Pedagogía Intercultural". Mc GraW Hill, Madrid, 2003.
-Interculturalità e integrazione. Il punto di vista del bambino straniero (Pinelli – Ranuzzi – Coppola – Decarli, VIS),2002.
-Pasquale d'Andretta, FARE INTERCULTURA IN LABORATORIO, EMI, Bologna, 2006
-Delfna Lusiardi (a cura di), Il bagaglio invisibile. Storie di vita e pratiche di mediazione interculturale, Rosengerg & Sellier, Torino.
-Callari Galli M., Ceruti M., Pievani T., Pensare la diversità, Roma, Meltemi,1998.
-Favaro G., Fumagalli M., (2004), Capirsi diversi. Idee e pratiche di mediazione interculturale, Carocci, Roma.

- Santerini M., Educare alla cittadinanza. La pedagogia e le sfide della globalizzazione, Carocci, Roma, 2001.
- Demetrio D., Favaro G., Didattica interculturale. NUovi sguardi, competenze, percorsi, Franco ANgeli ed, 2004.
- G. Favaro (a cura di), "Alfabeti interculturali", Guerini e Associati, Milano, 2000.
- T.B. Jelloun, Il razzismo spiegato a mia figlia, Mi, Bompiani, 1998.
- Queirolo Palmas L., Prove di seconde generazioni. Giovani di origine immigrata tra scuole e spazi urbani, Franco Angeli ed, 2006.
- Analýza kurzů multikulturní výchovy pro budoucí pedagogy na českých vysokých školách, Markéta Hajská, Praha: Člověk v Tísni (2009)
- Individuální přístup k pomoci jiným, 4. díl. Dora Assenza, Olomouc: Ped. Fakulta University Palackého (2007)
- Centrum inovativního vzdělávání, Individuální přístup k pomoci jiným, 1. díl. Dora Assenza, Olomouc: Ped. Fakulta University Palackého (2007)
- Děti cizinců a reemigrantů na školách, Boris Iljuk, Hradec Králové: Gaudeamus (2008)
- Dovedu to pochopit? Výukový materiál pro multikulturní výchovu, Kolektiv autorů, Praha: Člověk v tísni (2007)
- Interkulturní vzdělávání: příručka nejen pro středoškolské pedagogy, Jan Buriánek, Praha: Člověk v tísni v Nakladatelství Lidové noviny (2004)
- Každý je důležitý – vzájemně se poznáme, Kamila Beránková, Ústí nad Labem: Universita J.E. Purkyně v Ústí nad Labem (2008)
- Multikulturní a interkulturní výchova, sborník příspěvků, Praha: Středisko pro výchovu k lidským právům (2001)
- My a ti druzí: příručka pro multikulturní výchovu a vzdělávání na základní škole, Kolektiv autorů, Praha: Multikulturní centrum (2003)
- Škola pro všechny aneb integrace je když, Jan Michalík, Vsetín: Základní škola Integra (2002)
- Ryszard Legutko "Tolerancija", „Kronta“, printed in 2006, Vilnius. ISBN code: ISBN 9955-59-576-0
2004 m. Europos Komisijos Žalioji knyga „Lygybė ir nediskriminacija išsiplėtusioje Europos Sąjungoje“
- Tarpkultūrinis mokymasis „T-kit Nr.4“. Išversta iš originalaus leidinio „T-Kit on Intercultural Learning“, Europos Taryba ir Europos Komisija, 2000 m. lapkritis.
- Doc. dr. Jolanta Reingardė, doc. dr. Nida Vasiliauskaitė, Rasa Erentaitė „Tolerancija ir multikultūrinis ugdymas bendrojo lavinimo mokyklose“, Vilnius, Kaunas 2010
- Jurgen Kuberski straipsnis „Tolerancija“, 2008-07-22 [<http://www.tja.lt/index.php/apie-tolerancija/8-tyrimai/39-juergen-kuberski-tolerancija>]
- Nida Vasiliauskaitė straipsnių ciklas "Lietuviška tolerancija“, 2008-07-12 [<http://www.tja.lt/index.php/apie-tolerancija/7-straipsniai/8-lietuviska-tolerancija>]
- Dalia Ambrozaitienė. Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės "Migracijos tendencijos. Imigracijos srutai Lietuvoje", 2009-12-17 [<http://www.stat.gov.lt>]
- Liuda Radzevičienė, Dovilė Kantauskaitė; Šiaulių universitetas, Socialinės gerovės ir negalės studijų fakultetas. Jaunujų mokslininkų darbai. Nr.2 (18), 2008, SSN 1648-8776 „Visuomenės požiūris į kitataučius: integracijos problemos ir galimybės“.
- Migracijos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės „Migracijos metraštis 2008“ [<http://www.migracija.lt/index.php?821440476>].
- Pat Brander, Carmen Cardenas, Juan de Vincente Abad, Rui Gomes, Mark Taylor Metodinis rinkinys „Informalaus tarpkultūrinio ugdymo idėjos, ištekliai, metodai ir užsiėmimai darbui su jaunais ir suaugusiais žmonėmis“ 2007m.

Joniškėlio Gabrielės Petkevičaitės Bitės
vidurinė mokykla
Adresas: Vytauto g. 37, Joniškėlis,
Pasvalio raj.
Mokytoja: Kazimira Anciuolevičienė.
7 klasė

Jurbarko rajono Eržvilko vidurinė mokykla
Adresas: Šaltuonos g. 14, Eržvilkas,
Jurbarko r. LT-74286
Mokytoja: Jolita Mockaitienė
11 a ir 11b klasės

Jurbarko rajono Varlaukio
Juozapo Gudavičiaus pagrindinė mokykla
Adresas: Eržvilko sen. Varlaukio k.
Jurbarko raj. LT-74294
Mokytoja: Rita Valutienė
8 klasė

Kėdainių šviesioji gimnazija
Adresas: Didžioji g. 62, Kėdainiai
Mokytoja: Gitana Kaupienė
2 klasė

Klaipėdos „Ažuolyno“ gimnazija
Adresas: Paryžiaus Komunos g. 16,
LT – 91166, Klaipėda
Mokytoja: Reda Veličkaitė
3 klasė

Kretingos rajono Darbėnų vidurinė mokykla
Adresas: Laukžemės g. 6, Darbėnai.,
LT-97265, Kretingos r.
Mokytoja: Daiva Račkauskienė
5 a klasė

Šiaulių Juliaus Janonio gimnazija
Adresas: Tilžės g. 137, LT-76348 Šiauliai
Mokytojos: Asta Valavičienė, Rasa Dabregaitė,
Rita Margevičienė, Danutė Kratukienė
I – III gimnazinės klasės

Telšių „Ateities vidurinė“ mokykla
Adresas: Lygumų g. 47, LT-87125, Telšiai
Mokytoja: Vaida Raibužienė
8 klasė

Telšių Vincento Borisevičiaus gimnazija
Adresas: Džiugo g. 6, LT- 87116.
Mokytoja: Elena Martinkienė
7, 8 ir I klasės

Ukmergės Antano Smetonos gimnazija
Adresas: J. Basanavičiaus g. 7, Ukmergė
Mokytojos: Zita Markauskienė, Daiva Sinkevičienė,
Genovaitė Pavasarienė, Alma Žižienė
I-IV ir II c gimnazinės klasės

Ukmergės rajono Vidiškių pagrindinė mokykla
Adresas: Ukmergės g. 42, Vidiškių mstl., Ukmergės r.,
LT – 20358
Mokytoja: Dalia Uselienė
5 klasė

Užpalių gimnazijos (Utenos raj.) debatų klubas
Adresas: Pilies g. 14, Užpaliai Utenos rajonas
mokytoja: Nijolė Braukylienė
I-IV gimnazijos klasės

Vilniaus Naujamiesčio vidurinė mokykla
Adresas: T. Ševčenkos g. 17/9, Vilnius, Lietuva
mokytojos: Irma Vičnienė (pilietiškumo pagrindai) ir
Violeta Dilkienė (lietuvių kalba)
10A ir 11A klasės

Vilniaus Pilaitės vidurinė mokykla
Adresas: Įsrūties g. 3, Vilnius
mokytojos: Irena Valušienė, Rūta Milašienė,
Rasa Bubnienė ir soc. pedagogė Virginija Ratiukienė
5, 7 ir rinktinė 6-8 klasės

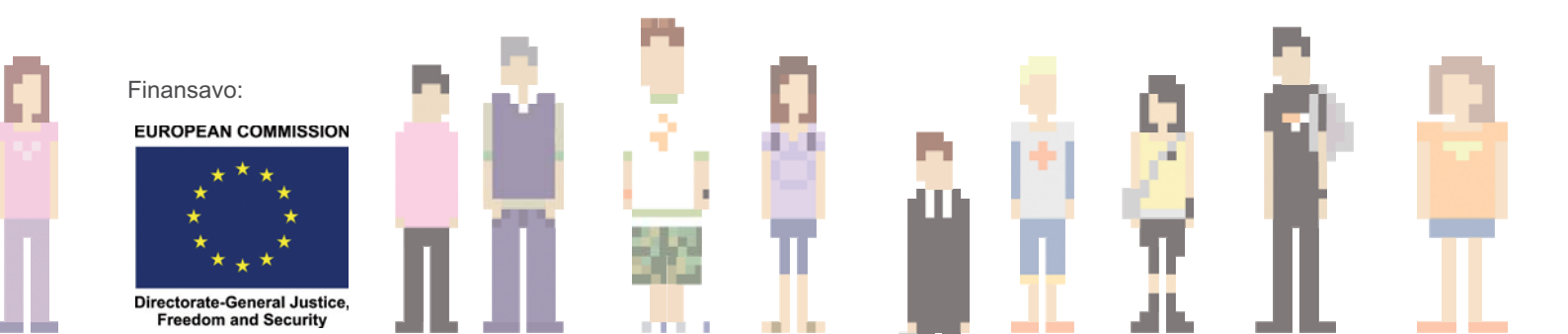
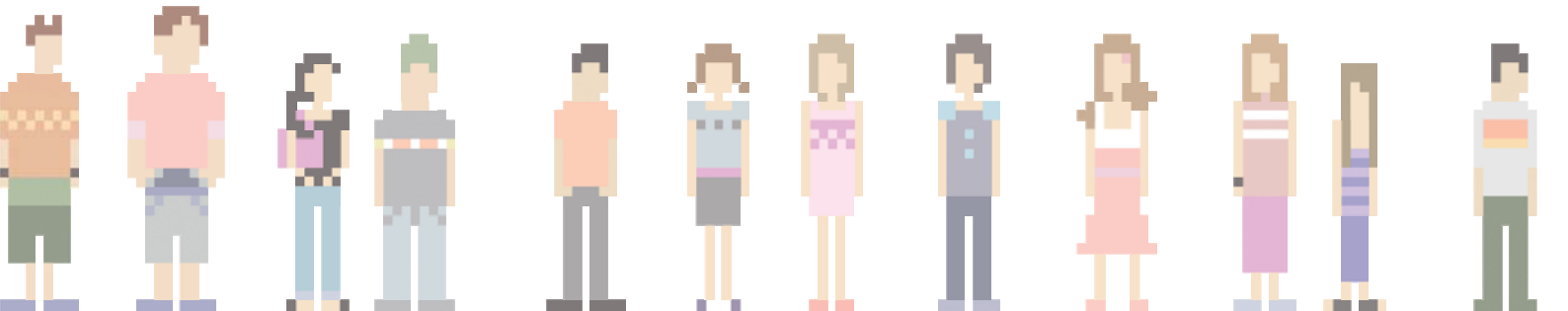
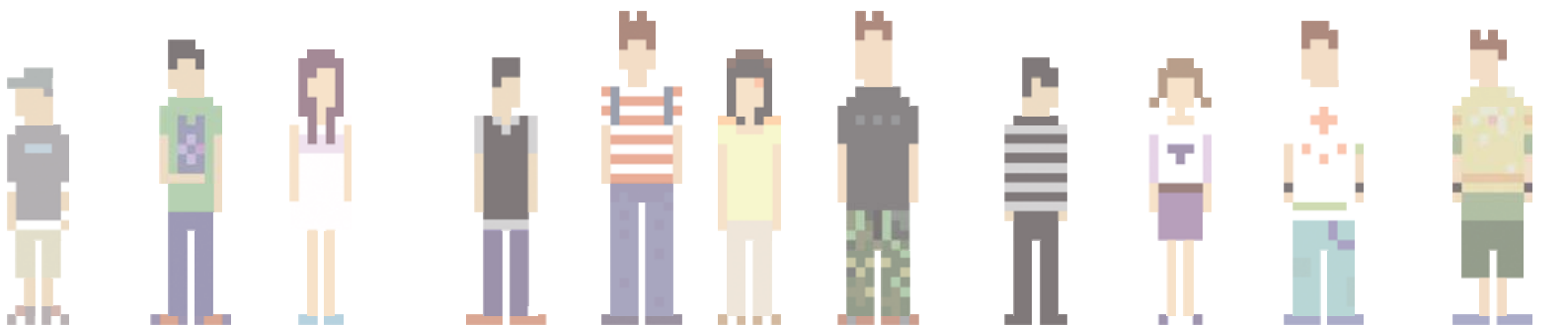
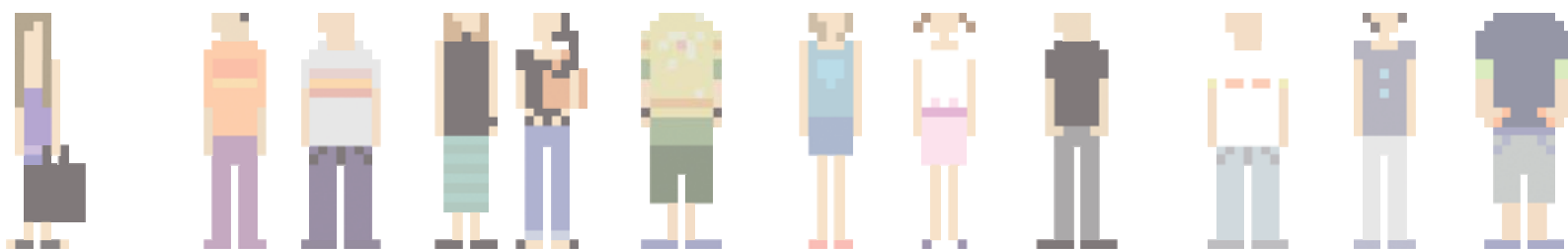
Visagino „Gerosios vilties“ vidurinė mokykla
Adresas: Partizanų g. 2/7 LT-31003 Visaginas.
Mokytoja: Olha Andrieieva
12 klasė

Organizavo:

Lietuvos
vaikų ir jaunimo
centras

Įkvepia augti

Finansavo:

EUROPEAN COMMISSION

Directorate-General Justice,
Freedom and Security

